

الگوی مصرف کالاهاى فرهنگى

۶

دکتر سلیم نیساری از نقد خود بر تصحیح نسخه ای از حافظ می گوید

به وضعیت حافظ پژوهی در این سال ها پرداخته است. به گفته نیساری واقعبین است که گاهی بعضی از کتاب هایی را که از طرف مولفان یا ناشران به بنده هدیه می شود در قفسه کتاب های خودم قرار می دهم و مترصد فرصتی می مانم که بتوانم آن کتاب ها را مطالعه کنم اما اگر کتابی در باب یک نسخه خطی کهن از دیوان حافظ به دست بیآورم، دیگر آن را در صف انتظار قرار نمی دهم و نخستین دقایق آمادگی ذهن خود را برای مطالعه آن مصروف می کنم.

تحقیقات انجام شده در حوزه حافظ پژوهی به ویژه متاخرترین آنها نقش تعیین کننده ای در برداشتن نخستین گام در فعالیت های بعدی به عهده دارد. در این بین انتشار دفتر دگرسانی های حافظ بدون شک گامی بلند و پرزحمت از دکتر سلیم نیساری است که پژوهندگان و نسخه شناسان این حوزه را از مطالعه آن گزیری نبوده است. سلیم نیساری، عضو پیوسته فرهنگستان زبان و ادب فارسی، در این گفت و گو که به مناسبت انتشار غزل های حافظ بر اساس نخستین نسخه یافت شده از زمان حیات شاعر صورت گرفته

۱۰

شنبه ۲۲ فروردین ۱۳۸۸
۱۵ ربیع الثانی ۱۴۳۰، ۱۱ آوریل ۲۰۰۹
شماره ۱۷۶، پیاپی ۸۲۷
صفحه ۲۰، تومان

ISSN:1029-3345

صاحب امتیاز: خانه کتاب
سردبیر: پدram پاک آیین
نشانی: خیابان انقلاب اسلامی
خیابان برادران مظفر جنوبی، کوچه
خواججه نصیر، پلاک ۲، طبقه چهارم
تلفن: ۶۶۹۶۱۵۱-۴
سازمان آگهی ها: ۲۲۵۵۲۴۶
چاپ: ایرناچاپ

www.ketabehafteh.ir

افزایش حضور ناشران در نمایشگاه ۲۲

مدیرعامل انجمن فرهنگی ناشران دانشگاهی، با اشاره به رشد حضور ناشران دانشگاهی در نمایشگاه امسال نسبت به سال گذشته، از ثبت نام ۳۶۰ ناشر این حوزه برای شرکت در بیست و دومین نمایشگاه بین المللی کتاب تهران خبر داد. محمدرضا حاتمی افزود: سال گذشته ۳۱۰ ناشر دانشگاهی در نمایشگاه کتاب تهران حضور داشتند که در نمایشگاه امسال به ۳۶۰ ناشر افزایش یافته است. در عین حال پیش بینی می کنیم تا پایان زمان ثبت نام، این تعداد باز هم افزایش یابد. وی ادامه داد: خوشبختانه امسال افزایش تعداد ناشران با افزایش فضای نمایشگاهی همراه بوده و ناشران دانشگاهی در نمایشگاه بیست و دوم با سه هزار متر فضای بیشتر، کتاب های دانشگاهی خود را عرضه می کنند.

۳

مدیر کل فناوری اطلاعات و آمار نهاد کتابخانه های عمومی:

کتابخانه های عمومی، الکترونیک می شوند

نهاد کتابخانه های عمومی بیستم اسفند سال گذشته همزمان با آغاز هفته وحدت، نخستین کتابخانه عمومی مکانیزه کشور را در پارک ارغوان افتتاح کرد. در این کتابخانه که اولین نمونه در نوع خود در کشور محسوب می شود، اعضا می توانند بدون نیاز به حضور کتابدار، کتاب های مورد نظر خود را انتخاب و دریافت کنند و در زمان تحویل نیز بدون نیاز به کتابدار، کتاب های به امانت گرفته شده را به کتابخانه تحویل دهند. درباره این کتابخانه همچنین کتابخانه های دیجیتال، دبستان کتابخانه ها و شبکه های بین کتابخانه ای با مهندس محسن لطفی مدیر کل فناوری اطلاعات و آمار نهاد کتابخانه های عمومی کشور به گفت و گو نشستیم. او معتقد است که راه اندازی کتابخانه های مکانیزه، می تواند دسترسی به کتاب را تسهیل کند. کتابخانه مکانیزه ارغوان واقع در پارک ارغوان خیابان دیباجی جنوبی، نخستین کتابخانه عمومی مکانیزه در کشور است. لطفی در این باره می گوید: «این کتابخانه باروش «آر اف آی دی» (RFID) یا استفاده از امواج «آر اف (RF)»، ریدرها و تگ های مستقر در کتاب ها، این امکان را به اعضا می دهد که بدون حضور کتابدار به کتابخانه مراجعه کنند، کتاب های مورد نظر خود را انتخاب کنند و از کتابخانه امانت بگیرند. کتاب های امانت داده شده و مورد نظر نیز در کارت های پی وی سی مجهز به تگ های RFID ویژه عضویت ثبت می شود.» او درباره پیشینه استفاده از این روش در دنیا می گوید: «این روش تقریباً از سال ۱۹۹۴ وارد دنیای دیجیتال شده است و در حال

۱۱

پیشخوان جهانی کتاب ایرانی

حضور در بازار کتاب کشورهای منطقه و دیگر نقاط جهان یکی از مسائلی است که می تواند بیشترین میزان اثرگذاری را بر نشر کشور داشته باشد. نشر ایران هرچند در این بازارها حضور دارد اما حضورش تا آن اندازه پرتنگ نیست که بتواند بر شمارگان کتاب های منتشر شده در کشور و در نهایت اقتصاد نشر تاثیر بسزایی بگذارد. کتاب هفته در گفت و گویی با مدیر کل دفتر مجامع، تشکل ها و فعالیت های فرهنگی به آغاز بحث در این زمینه پرداخت و در این شماره در گفت و گو با برخی از ناشران به بررسی این روند و راهکارهای گسترش آن می پردازد. زبان فارسی از پیشینه ای غنی برخوردار است و خط فارسی هم کارکردهای هنری خاص خود را دارد اما گویشوران و خوانندگان این زبان در کشورهای دیگر، آنچنان پرشمار نیستند بنابراین شاید بتوان یکی از موانع حضور ایران در بازار نشر جهانی را زبان فارسی دانست. عباس علمی می گوید: مهم ترین موضوع قابل اشاره درباره صادرات کتاب های ایرانی به بازارهای منطقه و در مرحله دوم دیگر نقاط جهان، مساله خط و زبان فارسی است.

۷

سفارشی هم به ناشران می‌کنم. اگر چه خوب است که کتاب را در کاغذها و جلد های اعلا چاپ کنند اما بعضی از کتاب هایی که مشتری زیادی دارد، چاپ عمومی و مردمی هم برایش داشته باشند؛ یعنی با کاغذ کاهی و البته با چاپ خوانا منتشر کنند. چاپ باید خوب باشد؛ اما روی کاغذ کاهی بزنند و به میزان زیادی توزیع کنند، تا ارزان تر تمام شود و افراد متعدد و زیاد تری بتوانند از آنها استفاده کنند.

بیانات رهبر معظم انقلاب پس از بازدید از سومین نمایشگاه بین المللی کتاب تهران
۶۹/۲/۱۹

گفتار سبز منتشر شد

شماره های ۳ و ۴ از دور جدید فصلنامه «گفتار سبز» با صاحب امتیازی و مدیریت مسئولی محمد جعفر محمدزاده منتشر شد. گفتار سبز، فصلنامه ای فرهنگی، سیاسی و

اجتماعی با زمینه موضوعی طنز و کاریکاتور و تنها نشریه تخصصی است که به پژوهش، نظریه پردازی و نقد آثار حوزه طنز اختصاص دارد. تازه ترین شماره گفتار سبز ضمن انتشار آلبوم هایی جداگانه از کاریکاتورهای مرتبط با دو موضوع غزه و پرتاب لنگه کفش خبرنگار عراقی به سوی بوش، آثار و گفتارهایی از سید فرید قاسمی، ابراهیم حقیقی، ساسان والیزاده، داود یاراحمدی، دکتر یارمحمد بای، عبدالرضا شهبازی، محمدجواد حیدری، مسعود میری، محمود فرجامی، بهنام جاهدزاده، محسن مالکی، نصرت الله مسعودی، ابراهیم خدایی و... را دربردارد.

در این شماره از گفتار سبز ضمن مرور آثار نوشتاری و تجسمی طنز و بررسی رویکرد آنها به موضوعات روز سیاسی و اجتماعی، برخی از گونه های طنز ملل نظیر مانگا (نقاشی خنده دار ژاپنی) معرفی و تحلیل شده است.

از جمله عناوین مقالات این شماره گفتار سبز عبارتند از: لطایف و ظرایف کلام وحی، جستارها و پندارهایی پیرامون طنز در فرهنگ و ادب پارسی، طنز مطبوعاتی بعد از انقلاب اسلامی، دولت نهم و طنز «گفت و شنود» کیهان، خط و مرز در هنرهای تجسمی، خودزنی کارتون، کفش های بوش، طنز معاصر افغانستان، از الف تا گاف و دگر خند.

در سرمقاله این شماره گفتار سبز که به قلم مدیر مسئول آن نگاشته شده است، می خوانیم: «اکنون که دولتی با آستانه تحمل بالا و با سرعتی غیر قابل مقایسه با گذشته با مردم و در میان مردم است و دولتمردان آن از جهت نزدیکی به توده های مردم دست یافتنی ترین افراد هستند و از انبوه انتقادات و کاریکاتورهای بعضا توهین آمیز هم به ستوه نمی آیند و با کار و تلاش زیاد زمینه داستان سرایی و قصه پردازی و طنز سازنده را بیش از گذشته فراهم آورده اند متأسفانه صفحات نشریات ما از شرایط موجود و نگاه نرم دولت مردان به گونه دیگری بهره برداری می کنند. درج اخبار دروغ، مصاحبه هایی ساختگی، نقل قول های بی اساس و تحلیل های ناروا جای مقوله سازنده طنز و کاریکاتور را گرفته است. شاید این یک طنز تلخ، در تاریخ مطبوعات ایران به حساب آید که به گواهی یک مرکز پژوهشی ظرف کمتر از چهل ماه بیش از چهل هزار دروغ علیه این دولت ساخته و پرداخته شده است.»

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی تاکید کرد

تعهد وزارت ارشاد به اصلاح الگوی مصرف در بخش فرهنگی

از سخنان خود، سال گذشته را سال رشد و شکوفایی در عرصه فرهنگ و هنر کشور ارزیابی و ابراز امیدواری کرد در سال جدید، شاهد به بار نشستن برنامه های پیش بینی شده در بخش فرهنگ و هنر باشیم. وی تصریح کرد: باید با بهره گیری از تجربیات مثبت سال های گذشته به شکوفایی و رونق هر چه بیشتر این بخش همت گماریم.

محمدحسین صفارهرندی که در جمع مدیران و کارکنان این وزارتخانه سخن می گفت، افزود: حوزه های مختلف فرهنگی کشور از جمله مطبوعات، سینما و کتاب باید برای تحقق این پیام اعتقادی، الهی، اسلامی و ملی گام های جدی بردارند.

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی با اشاره به ابتکار رهبر معظم انقلاب اسلامی در نام گذاری سال ۸۸ به عنوان سال اصلاح الگوی مصرف، از تعهد وزارت ارشاد به عنوان متولی امور فرهنگی کشور به تحقق شعار اصلاح الگوی مصرف در بخش فرهنگی کشور به منظور صرفه جویی و پرهیز از اسراف گرایی خبر داد.

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی، در بخش دیگری

در جلسه شورای سیاست گذاری نمایشگاه ۲۲ اعلام شد

گسترش ۱۵ درصدی سالن ناشران داخلی

معاون اجرایی نمایشگاه کتاب در چهاردهمین جلسه از سلسله جلسات سیاست گذاری بیست و دومین نمایشگاه بین المللی کتاب تهران، از افزایش ۱۵ درصدی فضای سالن ناشران داخلی و افزایش ۵ درصدی فضای اختصاص یافته به ناشران خارجی خبر داد.

به گفته دبیر شورای سیاست گذاری بیست و دومین نمایشگاه بین المللی کتاب تهران در این جلسه، حمید قبادی، معاون اجرایی نمایشگاه گزارشی از پیشرفت فعالیت های اجرایی نمایشگاه و جانمایی بخش های مختلف ارائه داد.

قبادی در ادامه این جلسه همچنین از جابه جایی محل غرفه بانک صادرات (بانک عامل بن الکترونیک کتاب) از انتهای شیبستان به ورودی اول این سالن خبر داد و گفت: این جابه جایی موجب کاهش مسیر متقاضیان بن الکترونیک تا بخش بین الملل نمایشگاه می شود.

به گفته محمد الهیاری فومنی در این جلسه رییس کمیته ناشران داخلی نیز اعلام کرد با وجود پایان مهلت ثبت نام ناشران داخلی، هنوز هم از سوی برخی ناشران شهرستانی تقاضای ثبت نام وجود دارد.

وی افزود: محمود سالاری با بیان این که کمیته ناشران داخلی به زمان بندی قبلی ثبت نام ناشران پایبند است، عنوان کرد کمیته ناشران داخلی در صورت موجه بودن دلایل تاخیر ناشران، درخواست آنان را بررسی خواهد کرد. الهیاری تصریح کرد: در این جلسه مدیر بخش بین الملل نیز از حضور ناشران الکترونیک برای نخستین بار در نمایشگاه کتاب تهران خبر داد و اعلام کرد برای دسترسی آسان دانشجویان و موسسات به کتاب های بخش بین الملل، اسامی و کد این کتاب ها به صورت بروشور در شمارگان ۱۵۰ هزار نسخه در دانشگاه ها و موسسات پژوهشی توزیع شده است.

به گفته مشاور معاون فرهنگی وزیر ارشاد، کمیته تسهیلات رفاهی نمایشگاه نیز با ارائه یک بسته خدمات فرهنگی، شامل بیش از ۵۰ نوع خدمات، برای رفاه حال بازدید کنندگان نمایشگاه فعالیت خواهد کرد.

به گزارش اینا در پایان این جلسه مدیرعامل خانه کتاب نیز به عنوان مدیر بخش جنبی نمایشگاه کتاب تهران از قطعی شدن برنامه نشست های سرای اهل قلم در نمایشگاه کتاب و توافق با صدا و سیما برای استقرار یک استودیوی تلویزیونی جداگانه در محل کمیته جنبی خبر داده است.

همزمان با نمایشگاه ۲۲ و برای شرکت در ۸۰ استاد زبان و ادبیات فارسی به ایران می آیند

دیگر مباحثی است که در این نشست ها بررسی می شود، افزود: قرار است میهمانان در زمان برگزاری مراسم افتتاحیه نمایشگاه کتاب، در کشورمان حضور داشته باشند.

به گزارش ایسنا، دوره قبل همایش تعامل ادبی ایران و جهان در روزهای ۱۸ و ۱۹ اردیبهشت سال گذشته و هم زمان با برگزاری بیست و یکمین نمایشگاه کتاب تهران در محل سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی برگزار شد که شرکت کنندگان در همایش با موضوع ادبیات تطبیقی سخنرانی کردند. حاصل مقالات ارائه شده در همایش نیز در کتابی با عنوان «سفر آینه» به کوشش عباسعلی وفايي تدوین و منتشر شده که دربرگیرنده بیش از ۵۰ مقاله است.

ششمین همایش تعامل ادبی ایران و جهان با حضور استادان و اهالی زبان و ادبیات فارسی از ۴۰ کشور جهان هم زمان با بیست و دومین نمایشگاه بین المللی کتاب تهران برگزار می شود.

رییس مرکز گسترش زبان و ادبیات فارسی با اعلام این خبر افزود: در این همایش بیش از ۸۰ استاد زبان و ادبیات فارسی، مترجم آثار ادبیات فارسی و همچنین رؤسای کتابخانه های دانشگاه های خارجی از ۴۰ کشور جهان حضور خواهند داشت و در نشست های تخصصی که در سرای اهل قلم نمایشگاه برگزار می شود، ترجمه آثار ادبیات فارسی پس از انقلاب اسلامی را مورد بررسی قرار می دهند. عباسعلی وفايي با بیان اینکه تأثیر زبان و ادبیات فارسی بر ادبیات دیگر ملل از

افزایش حضور ناشران در نمایشگاه ۲۲

مدیرعامل انجمن فرهنگی ناشران دانشگاهی، با اشاره به رشد حضور ناشران دانشگاهی در نمایشگاه امسال نسب به سال گذشته، از ثبت نام ۳۶۰ ناشر این حوزه برای شرکت در بیست و دومین نمایشگاه بین المللی کتاب تهران خبر داد.

محمدرضا حاتمی افزود: سال گذشته ۳۱۰ ناشر دانشگاهی در نمایشگاه کتاب تهران حضور داشتند که در نمایشگاه امسال به ۳۶۰ ناشر افزایش یافته است. در عین حال پیش بینی می کنیم تا پایان زمان ثبت نام، این تعداد باز هم افزایش یابد.

وی ادامه داد: خوشبختانه امسال افزایش تعداد ناشران با افزایش فضای نمایشگاهی همراه بوده و ناشران دانشگاهی در نمایشگاه بیست و دوم با سه هزار متر فضای بیشتر، کتاب های دانشگاهی خود را عرضه می کنند.

حاتمی همچنین از حضور ناشران دانشگاهی در سالن سراسری طبقه دوم رواق شرقی خبر داد و اظهار داشت: برخلاف سال گذشته که ناشران دانشگاهی در سه سالن دور از هم قرار داشتند، امسال این ناشران در یک سالن جمع خواهند شد.

وی همچنین با اشاره به تمدید مهلت ثبت نام ناشران برای حضور در نمایشگاه کتاب افزود: «با دستور وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ثبت نام از متقاضیان حضور در نمایشگاه امسال تا اطلاع ثانوی ادامه دارد و متقاضیان می توانند با دفتر انجمن تماس بگیرند.

ثبت نام ۲۵۰ ناشر کودک و نوجوان

در عین حال دبیر اجرایی انجمن فرهنگی ناشران

کودک و نوجوان نیز از ثبت نام ۲۵۰ ناشر برای حضور در نمایشگاه بین المللی کتاب تهران خبر داد. محسن یگانه گفت: این تعداد ناشر درخواست ۲۰۰ غرفه داشته اند که با درخواست آنها موافقت شده است. وی با بیان اینکه ثبت نام ناشران کودک و نوجوان ۲۰ اسفند به پایان رسیده است افزود: به جز موارد استثنا که از سوی وزارت فرهنگ و ارشاد به دلایل خاص مورد پذیرش قرار گیرد دیگر ثبت نامی از ناشران صورت نمی گیرد.

دبیر اجرایی انجمن فرهنگی ناشران کتاب کودک

مدیرعامل مؤسسه خانه کتاب خبر داد

برگزاری ۲۰۰ نشست تخصصی در نمایشگاه کتاب تهران

مدیر کمیته جنبی نمایشگاه کتاب تهران از برگزاری ۲۰۰ نشست تخصصی در سرای اهل قلم و نیز سالن ویژه معرفی آثار برگزیده جوایز کتاب سال، جلال آل احمد و پروین اعتصامی خبر داد.

علی شجاعی صائین با اشاره به فعالیت های این کمیته گفت: مسئولیت سرای اهل قلم در نمایشگاه با کمیته جنبی است و به روال سال های گذشته و البته در سطحی گسترده تر نشست های این بخش برگزار خواهد شد.

وی افزود: امسال سه سرا در نمایشگاه فعال خواهند بود؛ سرای اصلی در طبقه دوم شبستان مصلاهی امام خمینی (ره) و دو سرای دیگر (کودک و نوجوان و کارنامه نشر) در زیرزمین مصلی فعال خواهند بود. مدیرعامل خانه کتاب تصریح کرد: در روزهای برگزاری نمایشگاه کتاب تهران در هر کدام از این سراها حدود ۵۰ نشست برگزار می شود و در مجموع ۱۵۰ نشست تخصصی در موضوعات مختلف برگزار خواهد شد. مدیر کمیته جنبی بیست و دومین نمایشگاه بین المللی کتاب تهران افزود: علاوه بر بخش سرای اهل قلم امسال فضای ویژه ای برای معرفی آثار برگزیده جوایز کتاب سال، پروین اعتصامی و جلال آل احمد در نظر گرفته ایم و امکان حضور برگزیدگان این جوایز و تبادل نظرشان را با مردم فراهم خواهیم کرد. وی تاکید کرد: با احتساب این نشست ها، به احتمال زیاد تعداد نشست های تخصصی نمایشگاه کتاب تهران به ۲۰۰ نشست خواهد رسید.

وی افزود: در بخش جنبی همچنین تلاش می کنیم که از حضور هنرمندان و ورزشکاران در سطح ملی بهره بگیریم. برنامه هایی نیز برای کشورهای عضو اکو تدارک دیده ایم تا امکان معرفی فرهنگ این کشورها نیز فراهم شود.

شجاعی صائین درباره فعالیت های بخش اطلاع رسانی نیز گفت: کار اطلاع رسانی طبق روال سال های قبل در دو بخش اطلاع رسانی مربوط به ناشران و کتاب های عرضه شده در نمایشگاه و نیز اطلاع رسانی محیطی انجام خواهد شد. وی اضافه کرد: در بخش اطلاع رسانی محیطی امکانات خود را برای کمک به مراجعان و یافتن اماکن و سالن های مد نظرشان را فراهم کرده ایم و بسیار بهتر از سال های گذشته به ارائه خدمات خواهیم پرداخت.

نکوداشت محمد معین؛ اردیبهشت

مشاور وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی از برگزاری مراسم نکوداشت دکتر محمد معین در زادروز این استاد برجسته زبان و ادبیات فارسی خبر داد.

محمدحسن اصغر نیا در این باره گفت: این مراسم ۹ اردیبهشت ماه با حضور استادان زبان و ادبیات فارسی در استان گیلان برگزار خواهد شد.

وی با بیان اینکه هنوز اسامی میهمانان این مراسم مشخص نشده است افزود: با توجه به اینکه دکتر معین شخصیتی ملی است و برای فرهنگ و ادب ایران زحمات فراوانی کشیده سعی می کنیم تا با دعوت از میهمانان برجسته و خبرنگاران این مراسم را در سطح ملی برگزار کنیم.

انتشار فصلنامه حوزه و دانشگاه

پنجاه و پنجمین شماره فصلنامه حوزه و دانشگاه بارویکرد علمی تخصصی روش شناسی علوم انسانی منتشر شد.

این شماره از فصلنامه حوزه و دانشگاه مقالاتی با عنوان «بازبینی و

متناسب سازی معیارهای ارزیابی پژوهش کمی برای مطالعات کیفی» به قلم دکتر مجید صدقی، «ارتقای دانش سازمانی، تحلیلی بر بازانندی فراتئوریک» از دکتر حسن دانایی فرد، «پسامدرنیسم و روش» نوشته دکتر محمدرضا تاجیک و... را در بر می گیرد.

در مقاله ای با عنوان «توسعه تاریخی و مبانی معرفت شناختی روان شناسی علم» که به قلم آرش موسوی نگاشته شده است، نگارنده از زوایای گوناگون به بحث روان شناسی علم می پردازد و می نویسد: «امروزه نظریه پردازان و تولید علم اصیل به عنوان یکی از اولویت های راهبردی کشور، در مرکز توجهات پژوهشگران و سیاستگذاران قرار گرفته است. تلاش برای دستیابی به یک جامعه علمی مولد و خلاق نیازمند شناخت دقیق و تفصیلی عوامل موثر بر فرآیند تولید علم است. در میان این مجموعه از عوامل، متغیرهای روان شناختی جایگاه ویژه ای دارند. روان شناسی علم قلمرویی نوظهور از خانواده علم پژوهی است که ابزارهای تجربی و چارچوب های نظری موجود در علم روان شناسی را برای مطالعه رفتار علمی دانشمندان و نحوه تاثیر متغیرهای روان شناختی بر آن استفاده می کند.

در مقاله «تقابل رفتارگرایی و نهادگرایی در علوم سیاسی» نیز دکتر سید صادق حقیقت به بررسی نهادگرایی قدیم و جدید، رفتارگرایی و فراتر رفتارگرایی و می پردازد و این دو مقوله را از دیدگاه پسامدرنیسم مورد توجه قرار می دهد. از نظر او، رهیافت نهادی به عنوان یکی از مکتب هایی که در آن نظریه و روش وجود دارد به ارائه گزاره هایی در مورد علل و نتایج نهادهای سیاسی می پردازد و به ارزش های سیاسی لیبرال - دموکراسی اعتقاد دارد. او نهادگرایی را به قانون گرایی، ساختارگرایی، کل گرایی و تحلیل هنجاری تقسیم می کند که در دوران جدید با مفاهیمی چون تمرکز بر قواعد، پویایی نهاد و شناخته می شود.

نکته قابل توجه درباره مقالات این فصلنامه، رویکرد اسنادی و علمی آنهاست به گونه ای که در پایان هر مقاله مولف فهرست منابع و مأخذی که دستمایه کار خود قرار داده را - به صورت فارسی و لاتین - ذکر کرده و در پایان کتاب نیز چکیده تمامی مقالات به دوزبان انگلیسی و عربی گنجانده شده است که می تواند راهنمای مناسبی برای غیر فارسی زبانان باشد. دکتر سید محمدتقی موحد ابطنی، قائم مقام سردبیر فصلنامه حوزه و دانشگاه در سخن آغازین کتاب با عنوان «کاربرد فلسفه و روش شناسی علوم انسانی در سیاستگذاری علمی کشور می نویسد: «بی شک وجود چنین نشریه علمی - پژوهشی ای در کنار اجرای دقیق سیاست تخصصی کردن نشریات علمی پژوهشی از سوی کمیسیون بررسی نشریات علمی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، زمینه لازم و کافی را برای تجمیع مقالات علمی - پژوهشی استادان و پژوهشگران فراهم خواهد آورد.» اعضای تحریریه این نشریه از غلامعلی افروز، محمدتقی ایمان، محمدجعفر پاک سرشت، علی پایا، بهرام محسن پور، سید حسن میرزایی اهرنجانی، حسن آقائظری و پریرخ دادستان است. پنجاه و پنجمین شماره از فصلنامه حوزه و دانشگاه به سردبیری دکتر سید حمیدرضا حسینی منتشر شده است.

عکس انتخاباتی با کت دکتر احمدی نژاد

عکس انتخاباتی با کت دکتر احمدی نژاد، عنوان تازه ترین اثر محمد رضا سرشار (رضا رهگذر) است که به زودی از سوی انتشارات "سوره مهر" منتشر می شود.

محمد رضا سرشار با بیان این خبر گفت: این کتاب خاطراتم از انتخابات مجلس ششم در سال ۱۳۷۸ است که من و دکتر احمدی نژاد نامزد نمایندگی مجلس بودیم.

وی افزود: در آن سال من و دکتر احمدی نژاد در یک لیست قرار داشتیم و بیان این خاطرات از جهاتی برای من جالب بود.

به گزارش ایبنا وی تصریح کرد: حضور دکتر احمدی نژاد و بسیاری از دولتمردان دوره فعلی در این خاطرات منعکس شده است و گمان می کنم در این روزها که بحث های انتخاباتی پررنگ است، این کتاب با استقبال خوبی مواجه شود.

فرهنگ و تمدن ایران و اسلام در دانشگاه ها تدریس می شود

مدیر کل دفتر گسترش آموزش عالی از ارائه درس فرهنگ و تمدن ایران و اسلام از مهر ماه ۸۸ در دانشگاه ها خبر داد.

رجبعلی برزویی افزود: درس فرهنگ و تمدن ایران و اسلام از مهر ماه امسال در تمامی رشته های تحصیلی دانشگاهی برای کلیه دانشجویان ارائه می شود.

وی اظهار داشت: دانشجویان باید این درس را در قالب یک درس ۲ واحدی در مقطع کارشناسی بگذرانند.

به گزارش مهر، ایجاد درس فرهنگ و تمدن اسلام و ایران در دانشگاهها در راستای آشنایی بیشتر دانشجویان با افتخارات فرهنگ و تمدن اسلامی ایرانی است.

بهاءالدین خرمشاهی با ۳ کتاب در نمایشگاه ۲۲

طنز و تراژدی، از واژه تا فرهنگ و بررسی ترجمه های امروزی فارسی قرآن کریم، عناوین تازه ترین آثار بهاءالدین خرمشاهی است که در بیست و دومین نمایشگاه کتاب تهران عرضه می شوند.

این مولف درباره این آثار گفت: کتاب بررسی ترجمه های امروزی قرآن کریم دربرگیرنده بررسی ترجمه های از یکصد سال پیش تا به امروز است که جدیدترین آنها ترجمه آقای حداد عادل است.

وی افزود: این ترجمه ها هر کدام در ۱۵ تا ۲۰ صفحه تحلیل شده اند و کتابی حدوداً ۵۰۰ صفحه ای را تشکیل می دهند.

این نویسنده در باره کتاب دیگرش با عنوان از واژه تا فرهنگ نیز گفت: این کتاب که حدود ۲۵۰ صفحه است شامل ۲۲ مقاله مربوط به زبان فارسی، واژه نامه ها و نقد فرهنگ ها و دایرة المعارف هاست.

شاعر زنده میری همچنین درباره اثر دیگر خود گفت: طنز و تراژدی عنوان کتاب دیگری است شامل چند مقاله در تحلیل و یافتن رابطه بین طنز و تراژدی. این کتاب ۳۰ مقاله دارد و از سوی نشر ناهید به زودی به چاپ خواهد رسید.

خرمشاهی در پایان از عرضه کتاب های دیگر خود که به چاپ های چندم رسیده اند نیز در نمایشگاه کتاب خبر داد و گفت: قرآن پژوهی ها (چاپ چهارم) و حافظ نامه (چاپ هجدهم) از جمله کتاب هایی هستند که در نمایشگاه ارایه خواهند شد.

اجرای قانون حق مؤلف نرم افزارها و رسانه های دیجیتال

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی با تأکید بر لزوم اجرای قانون حق مؤلف محصولات نرم افزارهای رایانه ای و رسانه های دیجیتال از اجرای طرح ساماندهی تکثیر و بازار فروش محصولات نرم افزاری خبر داد.

محمد حسین صفارهرندی در دیدار با تشکل های فناوری ارتباطات و اطلاعات کشور افزود: کاهش شکاف دیجیتالی و پیشرفت چشمگیر در زمینه نرم افزارهای رایانه ای و رسانه های دیجیتال با تدوین مناسب نقشه راه و اتخاذ استراتژی مشخص در مقاطع مختلف زمانی میسر است.

وی افزود: برخی کشورها توانسته اند در زمینه رسانه های دیجیتال و نرم افزارهای رایانه ای به پیشرفت های قابل ملاحظه ای دست یابند، اما معلوم نیست راهی که آنها پیموده اند بتواند ما را به مقصود برساند، چه بسا پیمودن راهی که آنها رفته اند، ضرر و زیان و فاصله گرفتن از اهداف را موجب شود.

وی همچنین ارتقای کیفیت محصولات نرم افزاری به ویژه بازیهای رایانه ای را مورد تأکید قرار داد و گفت: برای انتقال شایسته فرهنگ ایران اسلامی، این عرصه باید به سطحی از تکنیک دست یابد که بتواند مخاطبان خود را راضی کند.

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی افزود: تشکلهای مختلف فناوری ارتباطات و اطلاعات می توانند در هدایت فکری و تسهیل در اقدام و عمل برای رسیدن به این هدف نقش موثری ایفا کنند و حلقه واسط خوبی میان بخش تولیداندیشه و توزیع محصول نهایی باشند.

به مزیت های نسبی کشور برای صادرات محصولات نرم افزاری اظهار داشت: صادرات این محصول علاوه بر دست یابی به ارزش افزوده بالا، می تواند در صادرات فرهنگ ایرانی - اسلامی نقش موثری ایفا کند.

عیسی زارع پور آمادگی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی را برای حمایت از صادرات محصولات چند رسانه ای اعلام کرد و گفت: در مرحله نخست باید با استاندارد سازی این محصولات، بتوان این محصولات را به صورت چند زبانه ای ارایه داد.

وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی همچنین از اجرای جدی قانون حق مؤلف نرم افزارهای رایانه ای و رسانه ای دیجیتال خبر داد و گفت: برای رسیدن به این هدف در گام نخست طرح شناسنامه دار شدن محصولات فرهنگی دنبال شد و در گام بعدی برای جلوگیری از تکثیر و فروش محصولات غیر مجاز با یاری تشکل های مربوطه طرح ساماندهی تکثیر و بازار اجرامی شود. رئیس مرکز توسعه فناوری اطلاعات و رسانه های دیجیتال وزارت ارشاد نیز در ادامه این نشست با اشاره

تدوین نقشه جامع ترجمه

از سوی سرای عالی ترجمه صورت می گیرد

رئیس سرای عالی ترجمه از برگزاری برنامه های آتی این سرا و افتتاح سایت تخصصی آن خبر داد.

احسان عباسلو با اعلام این خبر گفت: یک از برنامه های اصلی ما در این مرکز بررسی و نقد وضعیت ترجمه در ایران است و در این برنامه ها در حوزه های مختلف زبانی از جمله فرانسه، آلمانی، اسپانیایی و انگلیسی به بررسی آثار ترجمه شده خواهیم پرداخت، همچنین قصد داریم زبان روسی را در آینده به این زبان ها اضافه کنیم.

وی افزود: به همین منظور سال گذشته با کارشناسان و استادان حوزه ترجمه توافق کرده ایم تا گزارش مفصلی درباره وضعیت ترجمه در ایران تهیه کنند. البته قرار بود این گزارشها تا پایان سال گذشته در اختیار ما قرار داده شود اما استادان به دلیل مشغله های فراوان از ما فرجه خواستند و ما هم چون دنبال کیفیت بودیم موافقت کردیم.

عباسلو در ادامه از افتتاح سایت تخصصی سرای عالی ترجمه نیز خبر داد و گفت: نتیجه این گزارش ها در سایت تخصصی این مرکز اعلام می شود، این سایت در طول هفته جاری آماده بهره برداری خواهد بود.

عباسلو اطلاع رسانی درباره آثار در دست ترجمه، معرفی آثار مناسب برای ترجمه، ایجاد امکانی برای تبادل نظر میان مترجمان داخلی و خارجی را از جمله اهداف راه اندازی این سایت برشمرد.

وی تهیه بانک اطلاعاتی جامع درباره مترجمان داخلی را از دیگر برنامه های سرای عالی ترجمه خواند و گفت: این اطلاعات به مرور بر روی سایت قرار خواهد گرفت.

عباسلو در ادامه ضمن تشریح برنامه های سرای عالی ترجمه در بیست و دومین نمایشگاه کتاب تهران اذعان کرد: در روزهای برگزاری این نمایشگاه، سرای عالی ترجمه، کتاب های خوبی که برای ترجمه وجود دارند را به مترجمان اطلاع رسانی خواهد کرد.

وی در پایان به مهر گفت: مترجمانی که از کتابخانه تخصصی سرای عالی ترجمه کتابی را برای ترجمه انتخاب کنند از حمایت ویژه وزارت ارشاد نیز برخوردار خواهند شد.

مدیر عامل مؤسسه نمایشگاه های فرهنگی ایران خبر داد

همکاری نمایشگاه های کتاب تهران و سن پترزبورگ

مدیر عامل مؤسسه نمایشگاه های فرهنگی ایران همچنین با اشاره به برگزاری آخرین نمایشگاه کتاب استانی در سال ۸۷ در هرمزگان، گفت: برای تداوم این نمایشگاه ها و برگزاری آنها در سال جاری نیز برنامه ریزی لازم صورت گرفته و بسیاری از استان ها برنامه هایشان را برای ما فرستاده اند و حداکثر تا یکماه دیگر مشخص می شود که اولین نمایشگاه استانی کتاب در سال ۸۸ کجا برگزار می شود.

قائم مقام بیست و دومین نمایشگاه بین المللی کتاب تهران در عین حال تأکید کرد: با توجه به برگزاری نمایشگاه بین المللی کتاب تهران و گستردگی کارهای مربوط به آن، نمایشگاه های استانی کتاب به صورت موقت و تاخیر داد ماه برگزار نمی شود. همچنین این نمایشگاه ها در ماه مبارک رمضان (شهریور ماه) به دلیل برگزاری نمایشگاه های مناسبی از قبیل نمایشگاه های قرآنی، بر پا نخواهد شد.

مدیر عامل مؤسسه نمایشگاه های فرهنگی ایران از حضور کشورمان در نمایشگاه بین المللی کتاب سن پترزبورگ در اردیبهشت و تعطیلی موقت نمایشگاه های استانی به دلیل برگزاری نمایشگاه بین المللی کتاب تهران خبر داد.

احسان الله حجتی در این باره افزود: اواخر سال گذشته جلسه شورای سیاستگذاری حضور در نمایشگاه های خارجی برگزار و برنامه ریزی برای دومین حضور ایران در نمایشگاه بین المللی کتاب سن پترزبورگ انجام شد.

به گفته حجتی قرار است در این نمایشگاه تفاهمنامه همکاری میان نمایشگاه های بین المللی کتاب تهران و سن پترزبورگ امضا شود که از جمله موارد آن عرضه غرفه رایگان در این نمایشگاه ها از سوی دو طرف به یکدیگر است؛ کاری که در ارتباط با ۸ کشور دیگری که ایران به طور مستمر در نمایشگاه های آنها شرکت می کند، صورت گرفته است.

گسترش تسهیلات رفاهی در نمایشگاه امسال

مدیر کمیته اجرایی بیست و دومین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران با اشاره به تاکید وزیر ارشاد بر افزایش تسهیلات رفاهی مردم در نمایشگاه امسال از تغییرات گسترده در سطح خدمات جانبی نمایشگاه خبر داد.

حسین صفری افزود: صد در صد جانمایی بخش‌های مختلف نمایشگاه انجام شده است، تا تسهیلات حداکثری برای بازدیدکنندگان به وجود آید و مشکلات به حداقل ممکن کاهش یابد. تجدید نظر در چینش غرفه‌های خدماتی از جمله این اقدامات است.

صفری در باره وضعیت جانمایی ناشران نیز گفت: در نمایشگاه بیست و دوم، رواق شرقی و شبستان به عنوان بخش‌های اصلی غرفه‌های ناشران در نظر گرفته شده است و تمرکز کامل ناشران داخلی در این دو بخش خواهد بود.

بر این اساس، ناشران کودک و نوجوان و آموزشی در طبقه همکف رواق شرقی، ناشران دانشگاهی در طبقه دوم و بخش ریالی و انبار گمرک، در طبقه زیرین مستقر خواهند شد.

صفری با اشاره به این که حصارکشی و نصب داربست‌ها در رواق شرقی قطعی شده است، افزود: به نسبت سال گذشته جابه‌جایی‌های کوچکی در نمایشگاه صورت گرفته که این اقدامات با هدف ایجاد شرایط مناسب‌تر برای دسترسی مردم و بازدیدکنندگان است.

وی با بیان این مطلب که فضای طبقه اول شبستان به جز موقعیت بانک در اختیار ناشران عمومی است، تصریح کرد: در طبقه دوم سرای اهل قلم، بخش ناشران ارزی و سالن اجتماعات واقع شده‌اند که مراسم افتتاحیه و اختتامیه نیز در این محل برگزار می‌شود.

احمد بیگدلی از خاطرات اسارت نوشت

رمان زمانی برای پنهان شدن با روایتی جدید از دوران دفاع مقدس و براساس خاطرات دوران اسارت یکی از آزادگان به قلم احمد بیگدلی، منتشر شد.

بیگدلی درباره این کتاب گفت: خاطرات بسیاری از آزادگانی که در آرشو بنیاد شهید و امور ایثارگران نجف آباد موجود بود را مطالعه کرده‌ام، اما رمان براساس خلاقیت‌های ادبیات محض تدوین شده است. در واقع جنگ بهانه‌ای برای نگارش این اثر بوده و نویسنده قصد تجزیه و تحلیل وقایع آن دوران را نداشته است.

نویسنده کتاب اندکی سایه خاطر نشان کرد: رمان براساس خاطرات دوران اسارت یکی از آزادگان با نام مستعار میم است. مدیا، او، ناصر و پزشک اردوگاه العمارة عراق از رویان و شخصیت‌های اصلی رمان زمانی برای پنهان شدن هستند.

زمانی برای پنهان شدن در قطع رقیعی ۱۰۴ صفحه، با شمارگان ۲۲۰۰ نسخه و بهای ۱۵ هزار ریال از سوی نشر آگه به چاپ رسیده است.

تخفیف ۷۰ درصدی ایران به ناشران خارجی

نخستین محموله کتاب ناشران خارجی در حالی برای شرکت در بیست و دومین نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران وارد گمرک نمایشگاه شد که به گفته مسوولان هر ساله بیش از ۷۰۰ نماینده ناشر خارجی در نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران شرکت و بیش از ۱۰ هزار عنوان کتاب را به نمایش می‌گذارند. این محموله در حالی به تهران رسیده است که شرکت ایران ایر به ناشران خارجی شرکت کننده در این نمایشگاه تخفیف ۷۰ درصدی می‌دهد.

صفری در ادامه گفت: در بخش امکانات مخابراتی نیز باید به اقدامات ویژه‌ای چون اتصال ۲۷۰۰ خط تلفن برای دستگاه‌های کارت خوان اشاره کرد که موجب رفاه مشتریان و ناشران خواهد شد، بر این اساس دیگر نیازی نیست که بازدیدکننده مقدار زیادی پول نقد همراه داشته باشد و ناشران نیز نیازی به حمل روزانه مقادیر زیادی وجه نقد نخواهند داشت. به گزارش ایننا وی در پایان گفت: رنگ آمیزی مناسب ستون‌های سالن کودک و نوجوان برای ایجاد شادابی و طراوت این سالن نیز از جمله ویژگی‌های این نمایشگاه خواهد بود.

برای نخستین بار حاضر می‌شوند

ناشران الکترونیک در نمایشگاه ۲۲

در نمایشگاه بیست و دوم برای نخستین بار ناشران کتاب‌های الکترونیک محصولات خود را عرضه خواهند کرد.

مدیر کمیته بین‌المللی نمایشگاه ۲۲ با بیان مطلب بالا افزود: در این نمایشگاه علاوه بر ناشران e-book و e-journalist کتابخانه‌های بین‌المللی الکترونیکی نیز حاضر خواهند بود.

دکتر محمد رضا وصفی تصریح کرد: برای خرید آسان دانشجویان و پژوهشگران تاکنون بیش از ۱۵۰ هزار کاتالوگ معرفی آثار همراه کدهای کتاب بین موسسات پژوهشی و دانشگاه‌ها توزیع شده است. به گفته وی در نمایشگاه سال جاری چندین شرکت بین‌المللی فعال در عرصه کتاب‌های الکترونیک نیز برای نخستین بار حضور خواهند داشت.

وی در پایان به اینا گفت: در نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران بیش از ۱۲ ناشر حوزه تربیت بدنی در سطح آکادمیک از کشور آمریکا در نمایشگاه کتاب حضور پیدا خواهند کرد.

مدیرکل منطقه ۱۵ پستی خبر داد

افزایش دفاتر پست در نمایشگاه کتاب تهران

مدیرکل منطقه ۱۵ پستی تهران از افزایش دفاتر پستی از ۳ به ۵ دفتر مستقر در مصلاهی امام خمینی (ره) در روزهای برگزاری بیست و دومین نمایشگاه کتاب تهران خبر داد.

حبیب یاقوتی افزود: عمده خدمات شرکت پست ایران برای مراجعه کنندگان غیر تهرانی نمایشگاه کتاب است و مسوولیت جابه‌جایی کتاب از نمایشگاه به موسسات، منازل، دانشگاه‌ها و مدارس نیز بر عهده این شرکت خواهد بود.

وی تصریح کرد: برای رفاه افرادی که مرسوله‌های پستی دارند و جلوگیری از سرگردانی آن‌ها در نمایشگاه کتاب، با نگاه مثبت معاون اجرایی نمایشگاه، تعداد دفاتر پستی از ۳ به ۵ دفتر افزایش پیدا کرده است.

به گفته مدیرکل منطقه ۱۵ پستی تهران با اضافه شدن دفاتر پستی جدید، تعداد نیروی انسانی مرتبط هم از ۷۰ نفر افزایش پیدا خواهد کرد.

وی با بیان این مطلب که معمولاً هزینه جابه‌جایی کتاب‌ها در داخل نمایشگاه از غرفه‌ها تا اداره پست از هزینه ارسال آن‌ها به شهرستان‌ها بیشتر می‌شود، تصریح کرد: برای حل این مشکل پیشنهاد دادیم که امسال شرکت پست مجری حمل کتاب‌ها در داخل نمایشگاه باشد تا با استقرار وانت بارها و چرخ دستی‌های مخصوص حمل کتاب، خدمت تازه‌ای به علاقمندان کتاب ارایه کنیم.

مؤسسه امام صادق (علیه السلام)
شوارق الامام (۵ جلد)
تألیف
مبداء الرزاق لایبجی
قم - میدان شهدا - انتشارات توحید
تلفن: ۰۲۵۱۷۷۴۵۴۵۷
فکس: ۰۹۱۲۱۵۱۹۲۷۱

خانه کتاب منتشر کرد
خیابان انقلاب بین فلسطین و مصلی
جنوبی شماره ۱۱۷۸

فراخوان هشتمین دوره جایزه کتاب فصل
دبیرخانه جایزه کتاب فصل به منظور حمایت از کتاب‌های برتر و تشویق محققان، مؤلفان، مترجمان و مصححان متعهد و شایسته کشور و برای ارتقای فرهنگ و دانش و پیشبرد فرهنگ کتابخوانی در کشور، هشتمین دوره جایزه کتاب فصل (زمستان ۱۳۸۷) را برگزار می‌کند. از ناشران، مؤلفان، مترجمان و مصححان محترم دعوت می‌شود آثار خود را که برای نخستین بار در زمستان ۱۳۸۷ منتشر شده است، به دبیرخانه این جایزه ارسال نمایند.
مهلت ارسال آثار:
بیست و پنجم فروردین ۱۳۸۸
نشانی دبیرخانه:
خیابان انقلاب اسلامی - بین خیابان برادران مظفر و فلسطین جنوبی شماره ۱۱۷۸، مؤسسه خانه کتاب، طبقه ۲ - دبیرخانه جایزه کتاب فصل

کارشناسان از راهکارهای اصلاح الگوی مصرف در حوزه نشر می گویند

الگوی مصرف کالاهاى فرهنگى

«درون زا» بودن الگوی مصرف گفت: «نوع مصرف هر جامعه در پیوندی تنگاتنگ با فرهنگ آن جامعه است. مثلاً جامعه ایرانی در قبال میهمان سخاوتمند است و از هیچ گونه هزینه ای برای ساختن لحظاتی لذت بخش برای میهمانان خود دریغ نمی کند؛ مشخصاً الگوی مصرف در چنین جامعه ای با جامعه آلمان که روابط انسانی در آن چندان صمیمانه و گرم نیست متفاوت است. به این ترتیب در هر جامعه ای با توجه به ویژگی های ملی، بومی و فرهنگی آن باید الگویی ویژه بنا کرد.» اما دکتر اسلامی تنها بنا کردن یک الگوی مصرف بومی را پایان کار نمی داند. او خاطر نشان می کند که ما باید یک مصداق هم به عموم مردم معرفی کنیم؛ مصداقی که هم رفتاری عاقلانه و خردمندانه داشته و هم برای مردم قابل پذیرش و ملموس باشد. به زعم او این الگو در جامعه ما می تواند قشر دانشجوی باشند. این قشر از یک سو با فکر، اندیشه و فرهنگ در ارتباط است و نیازهای جامعه را درک می کند و از سوی دیگر با مردم در تماس قرار دارد. نکته قابل توجه این که کتاب و کتابخوانی در زندگی دانشجوی جایگاهی ویژه دارد و اگر الگوی زندگی دانشجوی - که در آن علاوه بر مسائل اقتصادی به حیات فرهنگی اندیشیده می شود - به صورت الگویی ملی درآید، کتاب هم نزد مردم ما اهمیتی دوچندان پیدا می کند. دکتر محسن اسلامی سپس به راهکارهایی پرداخت که می توان به کمک آنها به طور مستقیم بسیاری از هزینه های اضافی حوزه نشر را کاست. او مهم ترین این راهکارها را استفاده و کاربرد فناوری های جدید معرفی کرد. به گفته وی برخلاف باور عموم، در بسیاری از بخش ها مانند بخش های صنعتی، استفاده از فناوری روز اگر چه هزینه اولیه ای دربردارد اما در کل باعث صرف انرژی کمتر و سوددهی بیشتری می شود. او توضیح می دهد که یکی از این فناوری های جدید در حوزه کتاب «نشر الکترونیکی» است. با رو آوردن به نشر الکترونیکی هم در میزان مصرف کاغذ صرفه جویی می شود و هم به راحتی می توان کتابخانه های عظیم مجازی ایجاد کرد که دسترسی به آنها بسیار ساده تر و با صرف انرژی و وقت کمتر صورت می گیرد. کتاب های شنیداری، دیگر پیشنهاد مدیر امور فرهنگی وزارت علوم در جهت جلوگیری از صرف هزینه های گزاف کاغذ، چاپ و توزیع است. در این میان یکی از اعضای هیئت مدیره انجمن قلم از تصمیم های عجولانه در جهت احیای الگوی صحیح مصرف ابراز ناخوشی کرد. راضیه تجار تاکید کرد که اصلاح الگوی مصرف کاملاً ضروری است، اما به معنای نگاه انقباضی صرف - آن هم در مورد مسائل فرهنگی مانند چاپ کتاب ها و مجله هایی ضروری نیست. تجار در مورد رعایت الگوی مصرف در حوزه کتاب گفت: «اصلاح الگوی مصرف به معنای یافتن حواشی و امور غیر ضروری و حذف آنهاست؛ نه این که از چاپ مجله، خیرنامه یا کتابی مفید صرف نظر شود.» نویسنده مجموعه داستان «تفوس عشق» هشدار داد که باید مواظب باشیم تا نسبت به اصلاح الگوی مصرف، فرصت سوزی نشود. او همچنین پیشنهاد داد تا کارگروه هایی تخصصی تشکیل شود و این کارگروه ها میان حاشیه و متن فاصله بگذارند. کارگروه های تخصصی می توانند به صورت دقیق و علمی و با پشتوانه قوی استدلالی از صرف هزینه های حاشیه ای جلوگیری و در عوض بخش های مهم و اساسی را تقویت کنند.

نیز تنها به انگیزه جلب نظر و مسائل اقتصادی کتاب چاپ می کنند و برخی از ناشران هم به حرفه شان بیشتر به عنوان یک تجارت نظر دارند تا یک پیشه فرهنگی. به این ترتیب جلالی نویسندگان را به روی آوردن به انصاف ترغیب می کند. در این میان اما به زعم او این توصیه های اخلاقی کافی نیست و ما باید بتوانیم یک سازوکار ارزشیابی هم بنا کنیم تا از چاپ آثار نازل جلوگیری شود. برگزیده نخستین دوره جایزه جلال آل احمد دو راهکار در این زمینه پیش نهاد کرد: نخست آن که می توان ناشران را از طریق مقررات و قوانینی ملزم به استفاده از کارشناسان و ارزیابانی در حوزه نشر کرد و راه دوم که جلالی از آن به عنوان سیاست تشویقی و موثرتر از راه اول یاد می کند، قائل شدن امتیازاتی برای ناشرانی است که کتابشان در یکی از جشنواره های مطرح به عنوان اثر شایسته و ارزشمند برگزیده می شود. فیروز زنوزی جلالی تاکید دارد که این سیاست های تشویقی باید از حد خرید کتاب از سوی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی فراتر رود و به نحوی عمل شود که ناشر حقیقتاً از چاپ و تولید اثر ارزشمند و وزین منتفع شود. با چنین برنامه هایی می توان الگوی مصرف را به صورت ناخودآگاه و ریشه ای در حوزه کتاب اصلاح و از هدر رفتن منابع مادی و معنوی به دلیل چاپ آثار نازل جلوگیری کرد. در این میان مدیر کل فرهنگی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری پیش و بیش از هر چیز بر این نکته تاکید دارد که باید توجه داشته باشیم که در هر حوزه ای الگوی مصرفی بومی و ملی یا به تعبیری دیگر الگوی مصرفی «درون زا» ارائه کنیم. به باور دکتر محسن اسلامی الگوهای مصرف ژاپنی و غربی نمی توانند گرهی از مشکلات ما در زمینه مصرف نادرست باز کنند و حتی اگر هم تلاش شود که این الگوهای مصرف وارداتی را نهادینه کنیم، بی گمان جامعه آن را پس می زند. مدیر کل امور فرهنگی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در مورد ضرورت

بزرگ ترین هدف و آرمانی که از سوی مقام معظم رهبری در سال جاری برای ملت و دولت ترسیم شده، اصلاح الگوی مصرف است. بدیهی است که اصلاح الگوی مصرف در حوزه ها و بخش های متعدد و متفاوت اقتصادی و فرهنگی راهکارهای متفاوتی را می طلبد. کتاب هفته در این گزارش به سراغ تنی چند از نویسندگان و فعالان فرهنگی رفته است تا مصداق و راهکارهای اصلاح الگوی مصرف در حوزه نشر را از دیدگاه آنها جویا شود. فاضل نظری بر این باور است که در زمینه اصلاح الگوی مصرف باید به سه عامل به طور همزمان نظر داشت؛ نخست آنکه در بخش هایی ثروت و سرمایه بیش از آنچه که باید مصرف می شود. دوم اینکه در چه بخش هایی کمتر از آنچه که باید سرمایه هزینه می شود و در نهایت چه مصارفی باید حذف شود و جایگزین مصارف دیگر شود. به گفته این شاعر به این ترتیب ما در زمینه اصلاح الگوی مصرف با یک مثلث روبه رو می شویم که همه اضلاع آن از یک سطح اهمیت برخوردارند و توجه بیش از حد یا کم توجهی به هر کدام از این اضلاع موجب تشدید نابسامانی می شود. به اعتقاد نظری در حوزه کتاب و نشر هم می توان از همین مثلث برای اصلاح الگوی مصرف کمک گرفت. او تاکید کرد که بهتر است پیش از چاپ هر کتاب به صورت دقیق و علمی، امکان سنجی صورت گیرد تا ناشر پیش از چاپ کتاب از اهمیت، تاثیرگذاری و میزان فروش آن مطمئن شود. چه بسا در دامان چنین بررسی ای مشخص شود که می توان کتاب را به صورت نرم افزاری در اختیار مخاطبان قرار داد. دبیر دومین جشنواره شعر فجر یکی از مهم ترین ابزارهایی را که می توان به کمک آن از هدر رفتن سرمایه در حوزه نشر جلوگیری کرد، توجه به کتاب های الکترونیکی و کتابخانه های اینترنتی می داند. او یکی دیگر از راه های صرفه جویی منطقی را ایجاد بازارهای کتاب دست دوم معرفی می کند و به کتاب هفته می گوید: «این بازارهای کتاب می توانند خصوصی و یا دولتی باشند اما در هر حال موجب می شوند که کتاب بیش از یک بار خوانده شود و به این ترتیب از هدر رفتن میزان بسیار زیادی سرمایه جلوگیری می شود.» نظری اعتقاد دارد صنف ناشر را می توان مهم ترین و تاثیرگذارترین صنف در زمینه اصلاح الگوی مصرف در حوزه فرهنگ به شمار آورد چرا که این صنف هم با بخش های نرم افزاری و اندیشگی فرآیند نشر درگیر است و هم با بخش های سخت افزاری و اقتصادی. به این ترتیب ناشران باید بیش از هر صنف دیگری در جهت اصلاح الگوی مصرف گام بردارند. به گفته وی البته عمق تاثیرگذاری ناشران بر فضای عمومی فکری و فرهنگی جامعه وقتی مشخص می شود که فعالیت های ناشران در این زمینه به صورت هماهنگ صورت گیرد. این شاعر جوان کشورمان یادآوری کرد که در اصلاح الگوی مصرف باید کاملاً از سطحی نگری دوری کنیم. وی با ذکر مثالی در حوزه اقتصاد توضیح داد که گاهی ممکن است به دلیل ارزان بودن، کالای بی کیفیتی را ترجیح دهیم اما این کالا به سرعت کارایی اش را از دست می دهد و مجبور می شویم کالای جدیدی تهیه کنیم. در این موارد نه تنها از صرفه جویی سودی حاصل نمی شود بلکه موجب ضرر و زیان نیز شده است و مسئله اینجاست که این گونه صرفه جویی های سطحی در حوزه فرهنگ صدمات جبران ناپذیری

بر حیات اجتماعی وارد می کند. فاضل نظری در انتها نتیجه گرفت که در جهت تحقق الگوی مصرف باید یک سازمان دقیق، عمیق و علمی، ناظر بر همه بخش های فرهنگی از جمله حوزه تولید کتاب ایجاد کرد. در این میان نویسنده رمان «قاعده بازی» اعتقاد دارد در حوزه تولید اثر ادبی هم می توان رویکرد اصلاح الگوی مصرف را لحاظ کرد. البته او در وهله اول رعایت الگوی صحیح مصرف را بحثی اخلاقی و وجدانی می داند و از این که امروزه بازار کتاب از آثاری کم مایه و بی رمق اشباع شده است ابراز تأسف می کند. فیروز زنوزی جلالی می افزاید: «متأسفانه برخی نویسندگان عادت کرده اند که سالی چند کتاب منتشر کنند و اصلاً کیفیت کار برایشان اهمیت ندارد به این ترتیب نه تنها پول، سرمایه و کاغذ نابود می شود بلکه از همه مهم تر وقت مخاطبان - به عنوان یکی از مهم ترین سرمایه های انسان - تلف می شود.» وی توضیح داد که هنگام دوری هر جشنواره ای در مراحل اولیه با انبوهی از کتاب های داستان کوتاه و رمان مواجه می شویم که عاری از ذره ای نگاه هنرمندانه، فکر و اندیشه اند؛ به طوری که آدمی متعجب می ماند که چرا نویسنده دست به نوشتن چنین اثری زده است. این عضو هیئت مدیره انجمن قلم ایران معتقد است که برخی نویسندگان مطرح

برخی نویسندگان عادت کرده اند که سالی چند کتاب منتشر کنند و اصلاً کیفیت کار برایشان اهمیت ندارد به این ترتیب نه تنها سرمایه و کاغذ نابود می شود بلکه وقت مخاطبان نیز تلف می شود

کارشناسان از وضعیت نشر ایران در بازارهای جهانی می گویند

پیشخوان جهانی کتاب ایرانی

حضور در بازار کتاب کشورهای منطقه و دیگر نقاط جهان یکی از مسائلی است که می تواند بیشترین میزان اثرگذاری را بر نشر کشور داشته باشد. نشر ایران هر چند در این بازارها حضور دارد اما حضورش تا آن اندازه پررنگ نیست که بتواند بر شمارگان کتاب های منتشر شده در کشور و در نهایت اقتصاد نشر تاثیر بسزایی بگذارد.

کتاب هفته در گفت و گویی با مدیر کل دفتر مجامع، تشکل ها و فعالیت های فرهنگی به آغاز بحث در این زمینه پرداخت و در این شماره در گفت و گو با برخی از ناشران به بررسی این روند و راهکارهای گسترش آن می پردازد.

زبان فارسی از پیشینه ای غنی برخوردار است و خط فارسی هم کارکردهای هنری خاص خود را دارد اما گویشوران و خوانندگان این زبان در کشورهای دیگر، آنچنان پرشمار نیستند بنابراین شاید بتوان یکی از موانع حضور ایران در بازار نشر جهانی را زبان فارسی دانست.

عباس علمی مدیر انتشارات البرز در این باره می گوید: «مهم ترین موضوع قابل اشاره درباره صادرات کتاب های ایرانی به بازارهای منطقه و در مرحله دوم دیگر نقاط جهان، مساله خط و زبان فارسی است چرا که حتی همه مردم کشورهای مثل افغانستان و تاجیکستان هم قادر به خواندن خط فارسی نیستند.» اما سعید اقبال مدیر انتشارات اقبال معتقد است که کتاب های فارسی در کشورهای منطقه بازار خوبی دارد. او در این باره می گوید: «افغانستان و تاجیکستان خریدار کتاب های فارسی هستند و این نشان می دهد که افرادی که بتوانند خط ما را بخوانند در این کشورها وجود دارند.»

وی با اشاره به کرسی های زبان فارسی در کشورهای اروپایی می گوید: «دانشجویان زبان و ادبیات فارسی در کشورهای دیگر و همچنین فارسی زبانان ساکن سراسر دنیا مخاطبان بالقوه کتاب های فارسی هستند اما باید روی بازاریابی کتاب های فارسی کار شود.»

نگاهی به حضور کتاب های آموزشی ایرانی در کشورهای دیگر نیز در این میان ضروری می نماید. ابوالفضل جوکار مدیر انتشارات بین المللی گاج در این باره می گوید: «کتاب های ناشران آموزشی متاسفانه آن گونه که باید و شاید خوراک بازارهای خارجی نیست، بنابراین حضور ناشران آموزشی در بازار کشورهای دیگر محسوس نیست از این رو انتشارات گاج تلاش هایی برای حضور حرفه ای در بازار نشر کشورهای دیگر کرده است که از میان آنها می توان به دو جلد کتاب «کودکان الکترونیک» با موضوع رایانه اشاره کرد که به زبان های آلمانی، انگلیسی، پشتو و ... ترجمه شده و به عنوان مرجع استفاده می شود اما تعداد این کتاب ها آن قدر زیاد نیست که بتوان گفت ناشران آموزشی به صورت حرفه ای در بازارهای جهانی حضور دارند.»

او درباره دلایل این مساله می گوید: «درصد کمی از انرژی ناشران آموزشی در حوزه بین الملل صرف می شود و بیشتر تمرکز آنها بر نشر داخلی است. از طرف دیگر تعداد ناشران آموزشی در مقایسه با تعداد دانش آموزان و دانشجویان کم است و به همین دلیل بازار کتاب های آموزشی در داخل کشور آنقدر خوب هست که ناشران آموزشی دیگر به فکر حضور در بازارهای جهانی نمی افتند.»

حمیدرضا شاه آبادی مدیر انتشارات کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان نیز که در زمینه خرید و

فروش حق مولف و حضور در بازار جهانی نشر فعالیت هایی انجام داده است، درباره حضور ایران در نشر منطقه می گوید: «بازار نشر منطقه با بازار جهانی تفاوت هایی دارد. چون بازار در کشورهای اروپایی آماده است و می توان به سرمایه گذاری روی آن فکر کرد اما در کشورهای منطقه بازار به خودی خود وجود ندارد و باید برای ایجاد آن فرهنگ سازی کرد. از طرف دیگر میزان گردش مالی در بازارهای کشورهای منطقه به اندازه بازارهای کشورهای اروپایی نیست.»

او درباره بازار کشورهای منطقه می گوید: «علاوه بر کشورهای افغانستان و تاجیکستان در ازبکستان، قزاقستان و بحرین هم گروه های فارسی زبان وجود دارند که تلاش برای حضور مناسب در این بازارها باعث می شود صادرات کتاب ایران افزایش یابد و شاهد افزایش شمارگان کتاب های منتشر شده در ایران باشیم به عنوان مثال کتاب های فارسی در بازار کتاب افغانستان خریدار دارند اما این وضعیت سازمان یافته نیست و باید حتما برای گسترش این حضور کارهایی انجام شود.»

ترجمه آثار فارسی به زبان های دیگر
گذشته از آثار کلاسیک ادبیات فارسی که پس از حضور مستشرقان در ایران بارها به زبان های دیگر ترجمه و منتشر شده است و ترجمه آنها هنوز هم ادامه دارد، ترجمه کتاب های معاصر ایرانی - چه در زمینه شعر و چه در زمینه داستان - می تواند راه را برای حضور ایران در بازارهای جهانی باز کند. مدیر نشر البرز که تا کنون برخی از کتاب های نشر او به زبان های دیگر ترجمه شده است در این باره می گوید: «متاسفانه کتاب های ایرانی به ندرت به زبان های دیگر ترجمه می شوند و ترجمه هایی هم که انجام شده موردی بوده است بنابراین گرایش مردم

کشورهای دیگر به خواندن آثار پر فروش ایران نشان می دهد که گرایش به خواندن این آثار در کشورهای دیگر وجود دارد اما این میزان از ترجمه ها به هیچ عنوان کافی نیست و باید فکری برای آن کرد.»
مدیر انتشارات اقبال نیز با به راه افتادن نهضت ترجمه آثار فارسی به زبان های دیگر در راه دستیابی به بازارهای جهانی موافق است و می گوید: «ناشران باید تا جایی که می توانند مترجمان را در ایران و کشورهای دیگر به ترجمه آثار فارسی تشویق کنند. من ترجمه آثار معاصر را تایید می کنم چون همان طور که آثار کلاسیک ما به زبان های دیگر ترجمه شده اند، آثار معاصر نیز باید جایگاه خود را بیابند.»
او می افزاید: «انگلیسی زبان هارقم زیادی از جمعیت جهان را به خود اختصاص داده اند و این زبان یک زبان بین المللی است بنابراین ترجمه به زبان انگلیسی برای حضور در بازارهای جهانی ضروری است اما نباید زبان های اروپایی و زبان عربی را هم از یاد برد.»
مدیر انتشارات کانون نیز با تاکید بر تفاوت سطح سلیقه ها در بازارهای فرهنگی کشورهای منطقه و کشورهای اروپایی می گوید: «قطعاً باید برای حضور پررنگ در بازارهای نشر جهانی به ترجمه آثار ایرانی فکر کنیم. در کشورهای پیشرفته با ناشران حرفه ای تری سر و کار داریم و مبادله تجاری با آنها برای ما سودآور هم هست. از سوی دیگر برخی ویژگی های بومی کتاب های ما نیز برای آنها تازه و حتی گاه شگفتی آور است که ممکن است در کشورهای منطقه این گونه نباشد. البته این سخن به این معنا نیست که بازار کشورهای منطقه را از نظر دور بداریم.»

راهکارهای توسعه نشر ایران در جهان
باتوجه به آنچه از فضای کلام این ناشران بر می آید، به نظر می رسد مسئولان امر باید به دنبال راهکارهایی برای توسعه حضور ایران در بازارهای جهانی باشند. علمی یکی از مهم ترین راه های توسعه حضور نشر ایران در دیگر کشورها را شرکت هر چه بیشتر ناشران در نمایشگاه های بین المللی کتاب می داند و می گوید: «باید زمینه حضور هر چه بیشتر و ساده تر ناشران در این نمایشگاه ها فراهم شود. حضور ناشران و نویسندگان ایرانی در این نمایشگاه ها و ارتباط برقرار کردن آنها با ناشران خارجی، می تواند در این زمینه بسیار راهگشا باشد.»
وی معتقد است که رایزنی های فرهنگی سفارت ایران در تمامی نقاط مختلف جهان می تواند کارهای زیادی در این زمینه انجام دهند. او در این باره می گوید: «رایزنی های فرهنگی باید توجه داشته باشند که مهمترین

وظیفه آنها معرفی فرهنگ ایران به دیگر کشورهاست و حضور کتاب های ایرانی - چه به زبان فارسی و چه به زبان های دیگر - نیز بخشی از فرهنگی است که باید به کشورهای دیگر معرفی کنند اما متاسفانه هر تلاشی که در زمینه حضور نشر ایران در جهان صورت گرفته است، از سوی ناشران ایرانی و خارجی علاقه مند به نشر کتاب های ایرانی بوده است.»

سعید اقبال نیز فعالیت در این حوزه را فقط مختص ناشران نمی داند و معتقد است که نهادهای نشر می توانند در این راه موفق عمل کنند. او می گوید: «وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و سازمان های دیگری که به نوعی با فرهنگ و نشر ایران سر و کار دارند، می توانند با تبلیغات صحیح، برگزاری هفته های فرهنگی و برپایی نمایشگاه های کتاب های ایرانی، زیرساخت های فرهنگی را برای توسعه حضور ایران در بازار جهانی نشر محکم کنند. وقتی فرهنگ ایران در دیگر کشورها نفوذ پیدا کند، می توان امیدوار بود که در زمینه کتاب نیز گام های موثری برداشته شود.»

او می گوید: «تهیه گزارش های رادیویی و تلویزیونی و برگزاری همایش هایی برای بزرگداشت نویسندگان ایرانی در دیگر کشورها ذوق مطالعه آثار آنها را در میان مردم دیگر کشورها ایجاد می کند و این امر خود به خود به توسعه حضور ایران در بازارهای جهانی نشر می انجامد.»

جوکار نیز به طور خاص درباره کتاب های آموزشی ایران می گوید: «چون کار خود را با معلمی آغاز کرده ام و مقایسه هایی هم بین نظام آموزشی ایران و برخی کشورهای داشته ام، می توانم بگویم که سطح آموزشی ایران تا مقطع دبیرستان از بسیاری از کشورهای بالاتر است بنابراین چون سطح آموزش تئوریک ما در علوم پایه بیشتر است، ناشران آموزشی اگر می خواهند به فکر حضور در بازارهای جهانی باشند، باید در این زمینه کار کنند.»

وی اما با تاکید بر این مساله که انتشار کتاب های درسی و آموزشی در کشورهای اروپایی و آمریکا از سوی آموزش و پرورش به ناشران بزرگ حرفه ای سپرده می شود، می گوید: «نفوذ به چنین بازاری که در انحصار ناشران بزرگ است، بسیار مشکل به نظر می رسد و اگر گام های اولیه آن را برداریم، ۱۰ الی ۱۵ سال به طول می انجامد تا بتوانیم توانایی های خود را ثابت کنیم.»

او با اشاره به فعالیت ناشران بزرگ جهانی مانند «دردن» در آلمان و «مک گرو هیل» در آمریکای می گوید: «کار بازاریابی در این کشورها بسیار مشکل است پس باید تلاش های بسیاری در این زمینه صورت گیرد و کارهای استانداردتری نیز منتشر شود.»

شاه آبادی نیز نخستین قدم ایران برای حضور گسترده و تاثیرگذار در بازارهای جهانی کتاب را پذیرش قواعد تجارت جهانی و قانون حق مولف می داند و می گوید: «اگر حق مولف را نپذیریم، نمی توانیم متوقع حضور گسترده ایران در بازارهای جهانی باشیم و اگر انتشارات کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان در این زمینه موفق بوده است، به دلیل رعایت قانون حق مولف است پس برای حضور پررنگ تر در نشر جهانی باید قواعد بازی تجاری را رعایت کنیم. از طرف دیگر ارائه آموزش های لازم به متصدیان نشر، شرکت فعال در نمایشگاه های کتاب دنیا و ایجاد تعامل میان ناشران داخلی و خارجی می تواند به حضور پررنگ تر ایران در بازارهای جهانی نشر بینجامد.»

ارائه آموزش های لازم به متصدیان نشر، شرکت فعال در نمایشگاه های کتاب دنیا و ایجاد تعامل میان ناشران داخلی و خارجی می تواند به حضور پررنگ تر ایران در بازارهای جهانی نشر بینجامد

نوزدهمین دوره نمایشگاه کتاب امارات در ابوظبی برگزار شد

سفر کتاب ها به خلیج فارس

کشورهای عربی و اندیشمندیانی از اروپا و آمریکا بودند.

جایگاه نمایشگاه ابوظبی و بازدیدکنندگان
به نظر می رسد نمایشگاه کتاب ابوظبی (به ویژه در سه سال گذشته) در مقایسه با رقیب دیگرش یعنی نمایشگاه کتاب شارجه که معمولا در پاییز هر سال به مدت ۱۰ روز برگزار می شود، رویکردی جهانی و بانگاه ویژه به منابع لاتین دارد. این نمایشگاه همچنین بسیار علاقه مند است که مباحث تخصصی نشر و موضوعات بین المللی مانند حقوق نشر و قانون حق مؤلف را به صورت جدی پیگیری کند به گونه ای که درصدد برگزاری نشست بین المللی حقوق نشر با همکاری اتحادیه نویسندگان عرب در اول ماه مارس سال ۲۰۱۰ است. در حالی که نمایشگاه شارجه توجه بیشتری به تالیفات به زبان عربی و رویکردی اسلامی، دینی و منطقه ای دارد، شاید این دو نمایشگاه را تا حدی نیز بتوان نماد و برآیندی از موقعیت اجتماعی و فرهنگی این دو شیخ نشین معرفی کرد. توجه ویژه حکام و نسل جدید در کشور امارات به زبان و ادبیات انگلیسی به گونه ای است که تقریبا اکثر مردم و ساکنان آن به خصوص در امارت ابوظبی به آسانی به زبان انگلیسی تکلم می کنند تا جایی که که گفته شده در بررسی هایی که در این کشور انجام گرفته، بیم آن می رود که در صورت ادامه روند پرشتاب کنونی، در آینده نه چندان دور زبان و ادبیات عربی جایگاه دوم را در محاورات و مکاتبات این کشور پیدا کند. این وضعیت در کشورهای دیگر حوزه خلیج فارس نیز با شتاب کمتری در حال وقوع است و موجب اعلام خطر از سوی برخی رهبران مذهبی و متفکران این کشورها شده است. شیخ یوسف قرضاوی از کشور قطر در برنامه مستقیم تلویزیون الجزیره با اعلام خطر جدی از استحاله فرهنگی و غلبه زبان انگلیسی در کشورهای عربی منطقه، صریحا ابراز داشت که بسیاری از جوانان در کشورهای حوزه خلیج فارس ضمن تکلم به زبان انگلیسی از فرهنگ و تاریخ کشورهای همچون انگلستان، فرانسه و اسپانیا به مراتب از تاریخ و تمدن و ادبیات در جهان عرب و کشور خودشان بیشتر اطلاع دارند. وی در بیان علت چنین تحولات بنیادینی - که به گفته او اگر هر چه سریع تر در توقف آن اقدامی نشود، در آینده نه چندان دور، شاهد نسلی خواهیم بود که کمتر شناختی از فرهنگ و رسوم و تمدن عرب در آن خواهد بود، تربیت و پرورش اشراف زادگان و فرزندان عرب در دامان مادرانی بیگانه را ذکر کرد و ادعا کرد که فرزندان عرب این گونه زنان را که به عنوان خدمتکار و معلم در خدمت آنها و مادرانشان و سیستم آموزشی هستند به مراتب بیشتر از مادرانشان می بینند و همین افراد هستند که بیشترین تاثیر تربیتی، پرورشی و فرهنگی را در نسل های حال حاضر و آینده خواهند داشت.

به هر صورت به نظر می رسد برنامه ریزی های نمایشگاه ابوظبی، گرایش به آثار دانشگاهی، فنی، مهندسی، ادبیات و کودک است، همچنین عرضه آثار هر چه بیشتر ناشران اروپایی و آمریکا. جمعیت دیدار کننده از نمایشگاه نسبت به جمعیت این شیخ نشین مناسب بود و از طرف دولت نیز برنامه ریزی برای حضور گسترده دانش آموزان صورت گرفته بود به گونه ای که برای تشویق هر چه بیشتر خرید کتاب، گفته می شد مبلغ ده میلیون درهم امارات به صورت بن کتاب بین دانش آموزان اماراتی و اتباع دیگر کشورها توزیع شده است.

مصر با حدود ۹۰ ناشر و از میان کشورهای اروپایی، آلمان با ۴۰ ناشر حضور فعال تری داشتند. لبنان با حدود ۶۰ ناشر، سوریه با ۳۵، اردن با ۲۶، عربستان سعودی با ۲۶، انگلستان با ۳۲، هندوستان با ۲۴، هلند با ۹، چین با ۶ و کویت نیز با ۶ ناشر از کشورهای فعال در نمایشگاه بودند.

چهار غرفه نیز متعلق به ناشران ایرانی بود. کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان در بخش کودک و نوجوان و سه ناشر نیز در قسمت عمومی حضور داشتند. به گفته متصدیان غرفه کانون، آنها موفق به فروش حق مؤلف برخی کتاب های ایرانی در حوزه کودک و نوجوان شده اند. نشر فرآوران از بخش خصوصی با ارائه کتب تخصصی دانشگاهی و رایزنی فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در امارات نیز با ارائه آثاری در حوزه فرهنگ، هنر و تمدن ایرانی، دو غرفه دیگر متعلق به ایران بودند.

موسسه نمایشگاه های فرهنگی ایران و نمایشگاه بین المللی کتاب تهران با مشارکت موسسه پارسا نیز غرفه چهارم متعلق به ایران را در اختیار داشتند که در آن نمونه هایی از کتاب های ناشران ایران در حوزه های ایران شناسی، هنر، دین، فلسفه، ادبیات، تاریخ، مرجع، کتابشناسی آثار ایرانی و ... به همراه دفترک های معرفی آنها به زبان فارسی، عربی و انگلیسی را به نمایش گذاشتند.

آثار ارائه شده از ناشرانی چون مجمع جهانی تقریب مذاهب، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، نشر تکا، دانشگاه ادیان، بوستان کتاب، دایرةالمعارف بزرگ اسلامی، انجمن آثار و مفاخر فرهنگی، موسسه دایرةالمعارف فقه، موسسه اطلاع رسانی مرجع، دانشگاه قم، موسسه فلسفه و حکمت ایران، بنی هاشم و ... بود و در پایان نمایشگاه به کتابخانه مسجد بزرگ ایرانیان در امارات در شهر دوبی که زیر نظر نماینده ولی فقیه اداره می شود و رایزنی فرهنگی ایران اهدا شد.

متصدیان این غرفه که فعال ترین غرفه ایران در نمایشگاه بود، ضمن رایزنی برای حضور ناشران بین المللی در دوره بیست و دوم نمایشگاه تهران به معرفی نشر ایران پرداخته و مذاکرات موثری نیز برای ترجمه برخی آثار ایرانی در کشورهای عربی انجام دادند که امید می رود با پیگیری های بعدی شاهد تحقق آن باشیم. مراجعه کنندگان به غرفه ایران علاوه بر شیعیان کشور امارات و منطقه، نویسندگان و علاقه مندان به فرهنگ و ادبیات و تاریخ ایران از

ستاره و با معماری کاملا غربی و چندین پارکینگ طبقاتی با گنجایش بیش از هزاران اتومبیل تکمیل شده است. محل نمایشگاه های ابوظبی در منطقه «سفارات» این شهر است و سفارت جمهوری اسلامی ایران نیز نزدیک ترین سفارتخانه خارجی و دقیقا روبه روی یکی از ورودی های آن است. نمایشگاه دارای منظره ای زیبا به سمت خلیج فارس است و از هر سو به وسیله بزرگراه های شش بانده، قابل دسترسی است.

بنابر شنیده ها، شرکت هایی از انگلستان کار طراحی و ساختمان سازه اصلی نمایشگاه و مجموعه های وابسته به آن را. که در مساحتی بیش از چند صد هزار متر مربع در حال تکمیل است. بر عهده دارند.

شیخ نشین ابوظبی در رقابتی آشکار با شیخ نشین دوبی در تلاش است تا با استفاده از آخرین فناوری های ساختمان سازی، این امارت را به مرکزی برای مبادلات فرهنگی و نمایشگاهی در منطقه خاورمیانه تبدیل کند و از این رو رئیس اماراتی نمایشگاه ابوظبی از عزم این شیخ نشین برای تبدیل آن به مرکزی معتبر در صنعت نشر کتاب و تبدیل ابوظبی به مهم ترین مرکز نشر در منطقه خاور میانه، شرق آسیا و شمال آفریقا سخن می گوید.

افتتاح نمایشگاه
نوزدهمین نمایشگاه کتاب ابوظبی صبح روز سه شنبه ۱۷ مارس ۲۰۰۹ در مراسمی ساده و بدون سخنرانی و ارائه گزارش های نسبتا طولانی از سوی شیخ عبدالله بن زاید آل نهیان وزیر خارجه امارات رسما افتتاح شد. این که چرا وزیر خارجه باید چنین رویداد کاملا فرهنگی و تقریبا غیر سیاسی را افتتاح کند پرسش اکثر حاضران بود که در پاسخ گفته شد چون وی قیل از سمت فعلی، وزیر فرهنگ امارات بوده و خود نقش اصلی در گسترش و توسعه نمایشگاه کتاب ابوظبی داشته و هنوز هم علاقه مندی به حوزه های فرهنگی است، بنابر این افتتاح نمایشگاه به وسیله او انجام گرفت.

شیخ عبدالله پس از افتتاح از بسیاری از غرفه ها دیدار کرد و با صرف چهار ساعت زمان از نزدیک در جریان حضور ناشران قرار گرفت.

حضور ناشران
نمایشگاه ابوظبی علاوه بر حضور ۱۳۵ ناشر از کشور میزبان، شاهد مشارکت ناشران ۵۲ کشور خارجی نیز بود که از میان کشورهای عربی و اسلامی،

نوزدهمین نمایشگاه کتاب ابوظبی در این شیخ نشین منطقه خلیج فارس از ۱۷ تا ۲۲ مارس ۲۰۰۹، برابر با ۲۷ اسفند ۱۳۸۷ تا سوم فروردین ۱۳۸۸ به مدت شش روز برگزار شد. در این دوره از نمایشگاه کتاب ابوظبی، بیش از ۶۰۰ ناشر از ۵۳ کشور شرکت داشتند. نمایشگاه کتاب ابوظبی از دوره هفدهم یعنی سه سال پیش با مشارکت نمایشگاه کتاب فرانکفورت آلمان برگزار می شود به این معنی که از سه سال پیش یک شرکت اماراتی و آلمانی تاسیس شده که ۵۱ درصد سهام آن متعلق به کشور امارات و ۴۹ درصد آن مربوط به کشور آلمان است. این شرکت که به نام «کتاب»، Kitab شناخته می شود از سال ۲۰۰۷ عهده دار برگزاری نمایشگاه های کتاب و تمامی پروژه های مربوط به صنعت چاپ و نشر و خرید و فروش کتاب و نشریات شده است. مدیر شرکت کتاب در حال حاضر جمعه عبدالله القیبسی است که مدیر کتابخانه ملی ابوظبی و مدیر موسسه «کلمه» KALIMA هم هست.

موسسه کلمه با هدف احیای نهضت ترجمه در جهان عرب و تولید آثار به زبان عربی برای ۲۵۰ میلیون خواننده عرب زبان زیر نظر حاکم دبی و ولیعهد کنونی امارات تاسیس شد. شعار و هدف این موسسه ترجمه مستقیم یا کمک به ترجمه و انتشار صد عنوان کتاب از سراسر جهان در هر سال به زبان عربی است.

غرفه ایران در نمایشگاه ابوظبی نیز در این دوره نمایشگاه مذاکرات خوبی برای همکاری مشترک در ترجمه برخی آثار ادبی کشورمان انجام داد که بر این اساس با پیگیری بیشتر به نتیجه خواهد رسید. شرکت سهامی «کتاب»، کار برنامه ریزی، سازماندهی و اجرای عملیات نمایشگاه کتاب ابوظبی را بر عهده دارد اما آنچه به وضوح مشاهده می شود نقش و حضور پررنگ آلمانی ها در تمام جوانب نمایشگاه از سه سال پیش است که آثار و علائم آن نیز در حال نمایان شدن است. سازماندهی، انضباط، برنامه ریزی های از قبل انجام گرفته، برگزاری نشست های تخصصی کتاب و حوزه نشر با اعلان های قبلی، توجه ویژه و نگاه حرفه ای به رسانه های نوشتاری و شبکه های رادیو و تلویزیونی برای پوشش اخبار و رویدادهای نمایشگاه، انتشار فنی کتاب راهنمای نمایشگاه (دلیل المعرض - کاتالوگ) و ویژه نامه های متعدد و ... از اقدامات برنامه ریزان شریک آلمانی است که سعی دارند مدل به مراتب کوچک تری از نمایشگاه بزرگ و پرسابقه کتاب فرانکفورت را در منطقه خاورمیانه ارائه کنند.

فضای نمایشگاه کتاب ابوظبی
نمایشگاه ابوظبی تا چند دوره قبل از سوی المجمع الثقافي این شیخ نشین و در مرکز این شهر و در زیر سقف چادری نسبتا بزرگ با حضور ناشران و تقریبا به صورت رایگان برگزار می شد اما از دوره هفدهم و با مشارکت شرکت نمایشگاه فرانکفورت آلمان، ناشران برای دریافت غرفه باید هزینه نسبتا زیادی پرداخت کنند (در دوره نوزدهم برای هر متر مربع حدود ۳۰۰ دلار).

از دو سال پیش نیز نمایشگاه در محل جدیدی که از آن به عنوان محل نمایشگاه های بین المللی ابوظبی یاد می شود، برگزار شده است.

مجموعه مدرن و پیشرفته مزبور شامل یک سالن بسیار بزرگ با نمای شیشه ای است که قابل تفکیک به چند سالن مجزا است و در حقیقت محل اصلی نمایشگاه است. این سالن بزرگ با چندین هتل پنج

گزارش سفر به آلمان (بخش اول)

گشت و گذار در جغرافیای چاپ

جلال ذکایی - محمدحسن فکری

۲۳ - ۲۸ فوریه ۲۰۰۹

دوشنبه ۲۳/۲۳/۲۰۰۹

ساعت هشت صبح با پرواز ایران ایر فرودگاه امام خمینی (ره) را به مقصد فرانکفورت ترک کردیم. حدود ساعت ۱۰/۳۰ صبح به وقت آلمان به فرانکفورت رسیدیم و بدون فوت وقت و پس از دیدار با آقای حاذق نژاد، مدیر شرکت PTC عازم شهر بندری کوسسهون شدیم. محل اقامت در شهر کوسسهون، هتل Donner's مشرف به دریا و در کنار بندر بود که حدود ساعت ۱۷/۱۵ در این هتل استقرار یافتیم. شهر کوسسهون در شمالی ترین نقطه آلمان و در فاصله ۵۵۰ کیلومتری فرانکفورت قرار دارد. کوسسهون شهری توریستی با جاذبه‌های گردشگری است که ۶۰ هزار نفر جمعیت دارد و بنا به اظهار مسئولان شهری سالانه پذیرای سه میلیون گردشگر از اقصی نقاط جهان است، به همین دلیل رشته‌هایی نظیر هتلداری، شیرینی پزی و آشپزی طرفداران بسیاری میان جوانان دارد؛ البته بخش دیگری از درآمد شهر از محل بندر بزرگ مستقر در این شهر تامین می‌شود.

سه شنبه ۲۴/۲۳/۲۰۰۹

ساعت ۹/۳۰ صبح روز سه شنبه ۲۴ فوریه ۲۰۰۹ با استقبال دکتر گیچ (رئیس مدرسه کوسسهون) عازم این مرکز آموزشی شدیم.

در بدو ورود جلسه‌ای با حضور آقای دکتر گیچ و گروه اعزامی برگزار شد که در این جلسه توضیحات کلی در خصوص این هنرستان و نحوه فعالیت آن ارائه شد. هنرستان کوسسهون در مرکز این شهر و در فضای بالغ بر بیست هزار متر مربع واقع شده است. این هنرستان قدمت ۱۱۰ ساله دارد که این موضوع از نوع معماری و شکل ظاهری آن نیز پیداست.

کل هنرجویان ۲۶۰۰ نفر هستند که در چهل رشته مختلف از جمله چاپ مشغول به تحصیل هستند. ۱۶۰ نفر معلم، وظیفه آموزش هنرجویان را به عهده دارند که از این میان پنج نفر عهده دار آموزش چاپ و همواره حدود ۴۵ نفر هنرجو در حیطه چاپ مشغول به تحصیل هستند. بخشی از دانش آموزان از سایر شهرها به این هنرستان عزیمت می‌کنند و بخشی نیز در شهر کوسسهون حضور دارند. این مدرسه به صورت دولتی فعالیت می‌کند و کل هزینه‌های آن از سوی دولت و به ویژه از طرف مسئولان ایالتی تامین می‌شود.

شایان ذکر است این مدرسه فقط در کوسسهون فعالیت دارد و شعبه‌ای در سایر شهرها ندارد، اما روابط خوبی با سایر کشورها وجود دارد که برخی از آنها نظیر اسپانیا و آفریقای جنوبی، طبق تفاهم به عمل آمده دانش آموزان را برای گذراندن دوره‌های فنی به این مدرسه اعزام می‌کنند.

در این مدرسه هنرجویان به دو شکل پذیرفته می‌شوند: بخشی از هنرجویان پس از پایان مقطع راهنمایی ثبت نام کرده و مشغول به تحصیل می‌شوند و بخشی دیگر نیز از سوی کارفرمایان (چاپخانه داران) برای گذراندن دوره آموزشی به این موسسه می‌آیند.

به گفته مسئولان این مرکز کل دوره سه سال است که عمدتاً به شکل فنی حرفه‌ای (دو روز تئوری و سه روز عملی) اجرا می‌شود. طبق توافقی که بین مدرسه و کارگاه‌های چاپ به عمل آمده، چاپخانه‌ها بخشی از هزینه‌های مربوط به تحصیل معرفی شدگان را به صورت ماهانه به هنرجو می‌پردازند که این رقم تقریباً معادل یک سوم حقوق و دستمزد ماهانه یک کارگر است.

بر اساس شیوه آموزش جدید اتخاذ شده در این مدرسه، سعی می‌شود عموم آموزش‌ها بیشتر به صورت گروهی و بر مبنای تحقیق و مطالعه انجام شود و در حین تحصیل نیز فعالیت‌ها و سفارش‌های کاری جذب و انجام می‌شود که ضمن مرور مباحث درسی فراگرفته شده، افزایش اعتماد به نفس دانش آموزان را نیز در پی دارد.

در این هنرستان هر دانش آموز باید در پایان دوره، یک اثر چاپی را از ابتدا تا انتها به سرانجام رسانده و به عنوان پروژه به استاد ارائه کند. ارائه این پروژه مازاد بر آزمون کتبی است که در پایان دوره به عمل خواهد آمد. چنانچه هر یک از دانش آموزان موفق به کسب امتیاز لازم نشود، این امکان در دو بازه زمانی شش ماهه دیگر نیز به وی داده خواهد شد تا نسبت به جبران مافات اقدام کند در غیر این صورت هنرجو از ادامه تحصیل باز خواهد ماند و ناگزیر باید دوره مورد نظر را مجدداً طی کند.

هنرجویان پس از پایان دوره به چاپخانه‌ها معرفی می‌شوند تا در شغل مورد نظر فعالیت کنند، کمالین که بسیاری از فارغ التحصیلان هم اکنون در چاپخانه‌های آلمان به فعالیت مشغول هستند.

ساعت ۱۱ گروه اعزامی بازدید کوتاهی از بخش چاپ، کلاس‌ها و کارگاه چاپ داشتند و این بازدید با حضور آقایان و لکرمولر آندراس کدینگ و خانم پتراشویک (مدرسان چاپ هنرستان) همراه بود.

ادامه در صفحه ۲۲

شخصیت برجسته فرهنگی؛ نوآوری در حوزه‌های فرهنگی.

در این دوره ششصد و بیست کتاب مورد داوری قرار گرفت و در دوره قبل جمعا ۵۱۲ کتاب از ۳۰ کشور ارزیابی شد. در دور دوم مصر با ۱۸۲ عنوان و در این دوره با بیش از ۱۰۰ کتاب و هلند با یک کتاب حضور داشتند. کشور میزبان فقط ۷ عنوان و از میان کشورهای خلیج فارس، عربستان با ۱۹ عنوان پرکارترین بود. جمعا از کشورهای مزبور ۳۷ عنوان کتاب حضور داشت. از ایران در سه دوره قبل هیچ کتابی دریافت یا ارسال نشده است. از میان کشورهای حوزه خلیج فارس نیز عربستان سعودی بیشترین کتاب را برای ارزیابی می‌فرستند. بیشترین موضوعات کتاب‌ها نیز ادبیات و سپس ادبیات کودک است. از نظر جنسیتی نیز ۷۲ درصد کتاب‌ها متعلق به آقایان و بقیه مربوط به بانوان بود. این نسبت در دور دوم، به صورت هشتاد و دو درصد مولفین مرد و باقی زن بود.

بیشتر برگزیدگان سومین دوره جایزه شیخ زاید از کشور مصر بودند که این نشان از تداوم جایگاه علمی و فکری این کشور در جهان عرب دارد. در بخش ادبیات جمال الغیطانی از مصر به خاطر کتاب: دفتر التدوین: الدفتر السادس «رن»، باقرسلیمان النجار از بحرین در بخش توسعه و بازسازی دولت صاحب کتاب «الدیمقراطية العصبية فی الخلیج العربی» در بخش هنر، نویسنده مصری ماهر عبد الحلیم السید راضی به جهت کتاب «فکر الضوء» در بخش ترجمه باز هم نویسنده‌ای از مصر به نام سعد عبد العزیز مصلوح به خاطر کتاب «فی نظریة الترجمة: اتجاهات معاصرة»، در بخش نویسنده جوان یوسف و غلیسی از الجزایر به سبب کتاب «اشکالیة المصطلح فی الخطاب النقدي العربی الجدید». در بخش شخصیت فرهنگی سال اندیشمند اسپانیایی پدرو مارتینز مونتابیث صاحب تالیفاتی چون العرب والبحر الأبيض المتوسط (۱۹۹۹) و الأدب العربی الیوم (۱۹۸۷) ولماذا العراق؟ (۲۰۰۳) و مأساة العرب الکبری (۲۰۰۳) والعالم العربی و تغییرات القرن (۲۰۰۴) و تطلعات العرب والحرمان العربی (۲۰۰۸)، و آثاری در تاریخ اندلس و زبان عربی و ترجمه بسیاری از کارهای محمود درویش و اشعار نزار قبانی و شاعران فلسطینی و... معرفی شد.

همچنین ناشری از مصر با نام «الدارالمصریه اللبناهیة» با مدیریت محمد رشاد بهترین ناشر و پخش کتاب معرفی شد. این ناشر که دفتر آن در قاهره است در سال‌های اخیر کتاب‌های ۷۵۰ مولف و صد مترجم را به زبان‌های مختلف عرضه کرده است.

در این دوره کتاب‌های مولفان عرب و غیر عرب در بخش کودک و بخش نوآوری فرهنگی، حایز حدنصاب کسب جایزه شناخته نشده بود

ارزش جایزه شیخ زاید حدود هفت میلیون درهم امارات است (بیش از دو میلیون دلار) که همراه با یک مدال طلا و لوح یادبود اهدا می‌شود. شرط اصلی اعطای جایزه کتاب شیخ زاید، به زبان عربی بودن اثر است به غیر از جایزه ترجمه. علاقه‌مندان باید پنج نسخه از کتاب خود را همراه خلاصه زندگی‌نامه، کپی گذرنامه و یک نسخه عکس به دبیرخانه دائمی جایزه ارسال کنند. در بخش ترجمه علاوه بر پنج نسخه کتاب ترجمه شده، باید پنج نسخه نیز از کتاب اصلی (زبان اصلی) ارسال شود.

نکته قابل ذکر دیگر در نحوه برگزاری نمایشگاه، درگیر کردن موسسات و شرکت‌های مختلف به عنوان مشارک و حامی نمایشگاه کتاب بود. به عنوان نمونه کمپانی دلفین که شرکتی نفتی است یا دانشگاه سوربن به جهت اعتبار علمی یا شرکت الاتحاد که در حوزه‌های مختلفی چون حمل و نقل هوایی و مطبوعات فعالیت می‌کند. این موسسه مهم‌ترین و پرشمارگان‌ترین نشریه امارت ابوظبی را منتشر می‌کند و به عنوان یکی از حامیان نمایشگاه، پوشش کامل مطبوعاتی را برعهده داشت.

تعداد حامیان و مشارکت کنندگان نمایشگاه که آرم و نشان آنها در تمام آثار چاپ شده درج شده بود به ۱۰ مورد می‌رسید.

خرید کتاب برای کتابخانه‌ها و مراکز دانشگاهی در این کشور محدود و با توجه به جمعیت و تعدد کتابخانه‌ها و مراکز دانشگاهی، بازار گسترده و فعالی نیست.

نکته جالب توجه، حضور گسترده زنان اماراتی در نمایشگاه و خرید کتاب از سوی آنها بود به گونه‌ای که به نظر می‌رسید زنان با علاقه بیشتری به نمایشگاه وارد می‌شوند.

برنامه‌های جنبی و اختصاصی

۹ برنامه به عنوان فعالیت‌های جنبی نمایشگاه ابوظبی در مدت شش روز انجام گرفت. از مهم‌ترین بخش‌های جنبی، حضور برخی از نویسندگان عرب و غربی در جلسات نقد و معرفی کتاب بود که هر روز در نوبت‌های صبح و عصر تحت عنوان «منبر الحوار» برگزار می‌شد. در این جلسات استادانی از دانشگاه‌های امارات، بیروت، مصر، آمریکا، هندوستان، آلمان، هلند و... به طرح و بررسی و تحلیل موضوعات ادبی، شعر، ترجمه و... پرداختند. بخش کودک و نوجوان از فعال‌ترین قسمت‌های جنبی نمایشگاه بود که برنامه‌های خود را برای کودکان و نوجوانان تا ۱۶ سال تدارک دیده بود. شعار این بخش این بود که «خواننده امروز، رهبر فرداست». در این بخش که با عنوان «رکن الاطفال» شناخته می‌شد سه برنامه مشخص برای تشویق بچه‌ها به کتابخوانی اجرا می‌شد، به عنوان مثال تئاتر یا نمایشنامه‌هایی اجرا شد که موضوعات مرتبط با کتاب را سوزن بر نامه خود قرار دادند و با استقبال خوب بچه‌ها نیز مواجه بود.

برنامه دیگر، طراحی و نقاشی درباره کتاب و کتابخوانی به وسیله کودکان و برنامه سوم سلسله نشست‌های مطالعاتی و آموزشی برای کتابخوانی و علاقه‌مندی به کتاب بود که همه گروه‌های سنی نیز می‌توانستند در آن شرکت کنند و به طرح سوال و جواب بپردازند.

نکته جالب توجه در این نشست‌ها آن بود که نزدیک به نیمی از سخنرانان، برنامه خود را به زبان انگلیسی ارائه کردند و این موضوع از قبل نیز در دفترچه راهنمای این بخش گوشزد شده بود.

در بخش دیگری از سالن بزرگ نمایشگاه، جدیدترین کتاب‌های آشپزی از ناشران معروف جهان همچون جورموند به نمایش درآمده بود. در این بخش بیش از ۷۰۰ کتاب به معرفی نحوه طبخ غذا در سراسر جهان می‌پرداخت. در این قسمت که با استقبال گسترده خانواده‌های اماراتی مواجه بود، در کارگاه‌های آموزشی و به صورت زنده عملیات طبخ غذا نیز با استفاده از دستورالعمل‌ها و با هدف معرفی هر چه کامل‌تر کتاب انجام می‌گرفت و در پایان هر کارگاه، غذای پخته شده بین حاضران توزیع می‌شد.

بخش جالب توجه دیگر در این نمایشگاه، نمایش کتاب‌های قدیمی، کم‌یاب و بسیار نفیس بود که برای اولین بار در آن تعداد قابل توجهی از نسخه‌های ناب از کشورهای انگلستان، آلمان، هلند، فرانسه، ایتالیا و... به نمایش درآمد. نسخه‌های مزبور به زبان‌های گوناگون و حوزه‌های مختلف فرهنگی و تمدنی جهان اسلام و عرب و ایران و عثمانی و آسیا و آثار متعدد ارزشمند جهانی به زبان‌های لاتین را شامل می‌شد.

این برنامه که در نمایشگاه کتاب فرانکفورت نیز بخش اصلی است، قرار است در دوره‌های آینده نمایشگاه ابوظبی به صورت گسترده‌تر تداوم یابد. غروب روز دوم نمایشگاه در مراسم پرزرق و برق اما به دور از تعارفات و سخنرانی‌ها و ارائه گزارش‌های طولانی، در هتل مجلل قصرالامارات «جایزه کتاب شیخ زاید» به هفت نفر از برندگان آن اهدا شد. جایزه کتاب شیخ زاید در صدد کسب جایگاه ویژه کتاب در جهان اسلام، عرب و منطقه خاورمیانه است که دوره سوم خود را پشت سر گذاشت. جایزه مزبور در ۹ زمینه به آثار برتر اهدا می‌شود تالیفاتی در حوزه توسعه و بازسازی دولت با رویکرد اقتصاد، جامعه‌شناسی، سیاست، مدیریت و اندیشه دینی؛ ادبیات کودک؛ ترجمه؛ نشر و توزیع؛

حسن قریبی

دکتر سلیم نیساری از نقد خود به تصحیح نسخه ای از حافظ می گوید

از حافظ پژوهی تا حافظ شناسی

تحقیقات انجام شده در حوزه حافظ پژوهی به ویژه متاخرترین آنها نقش تعیین کننده ای در برداشتن نخستین گام در فعالیت های بعدی به عهده دارد. در این بین انتشار دفتر دگرسانی های حافظ بدون شک گامی بلند و پرزحمت از دکتر سلیم نیساری است که پژوهندگان و نسخه شناسان این حوزه را از مطالعه آن گزیری نبوده است. سلیم نیساری، عضو پیوسته فرهنگستان زبان و ادب فارسی، در این گفت و گو که به مناسبت انتشار غزل های حافظ بر اساس نخستین نسخه یافت شده از زمان حیات شاعر صورت گرفته به وضعیت حافظ پژوهی در این سال ها پرداخته است.

به طوری که اطلاع دارید سال گذشته در فرهنگسرای نیاوران برنامه ای اجرا شد به منظور رونمایی از کتابی با عنوان «غزل های حافظ - نخستین نسخه یافت شده از زمان حیات شاعر». آیا شما این کتاب را دیده اید؟

بله این کتاب را دیده ام. واقعیت این است که گاهی بعضی از کتاب هایی را که از طرف مولفان یا ناشران یا روابط عمومی فرهنگستان زبان و ادب فارسی به بنده هدیه می شود در قفسه کتاب های خودم قرار می دهم و مترصد فرصتی می مانم که بتوانم آن کتاب ها را مطالعه کنم اما اگر کتابی در باب یک نسخه خطی کهن از دیوان حافظ به دست بیآورم، دیگر آن را در صف انتظار قرار نمی دهم و نخستین دقایق آمادگی ذهن خود را برای مطالعه آن مصروف می کنم.

با توجه به اینکه در زمان تهیه دفتر دگرسانی های حافظ نسخه های متعددی از دیوان حافظ را از نظر گذرانده اید، نخستین احساس و واکنش ذهنیتان نسبت به این کتاب چه بود؟

نخستین احساس من با مشاهده عنوان کتاب (غزل های حافظ) این بود که تصور کردم این کتاب حاوی همه غزل های حافظ است. قطر کتاب هم چنین تصویری را تلقین می کرد، ولی با مشاهده فهرست غزل ها در آغاز کتاب که به رقم ۵۰ ختم می شود حدس زدم که تنها ۵۰ غزل از حافظ در این کتاب درج شده است. پس از ادامه بررسی معلوم شد که رقم ردیف ۲ در فهرست تنها معرف یک بیت و ردیف ۳۷ و ۳۸ هم متعلق به یک غزل معین است که دو بار کتابت شده است. به این ترتیب با حذف رقم (۲) و تغییر رقم «۳۸» به ردیف «۳۷ مکرر» شمار واقعی تعداد غزل های مندرج در این کتاب ۴۸ غزل می شود.

در جریان جشن رونمایی کتاب، از قول شما اظهار شده بود که شما صحت تعلق این کتاب را به زمان زندگی حافظ تایید کرده اید. این ادعا درست است؟ اکثر کتابان نسخه های خطی در پایان دستنویس خود نام خود و تاریخ ختم کتابت نسخه و گاهی هم نام شهر و محل کتابت را قید می کنند. تاریخ کتابت معمولاً با عبارت عربی، رقم آحاد و عشرات و مآت مشخص می شود. در بعضی از نسخه ها استثناً تاریخ کتابت به عدد نوشته شده. ضمناً نسخه هایی از دیوان حافظ وجود دارد که یک یا چند صفحه از آخر نسخه مفقود شده و رقم و تاریخ کتابت آنها مشخص نیست. از چنین نسخه هایی در شرایطی استفاده شده است که تعلق آنها به قرن نهم به وسیله کارشناسان نسخ خطی مورد تایید قرار گرفته باشند. در دفتر دگرسانی ها که مستند به پنجاه نسخه خطی است هفت نسخه بی تاریخ نیز به این جهت جزو منابع منظور شده است که تعلق این نسخه ها به سده نهم هجری پس از بررسی های

شدم که در ذیل عنوان «اختلاف ها» سه ردیف از قلم افتاده است که عبارت باشد از: ۶/ که ره صومعه تا، ۸/ منتظریم، ۸/ رقم نیک.

در باب آن ۶۳ اختلاف هم واقعیت این است که تقریباً همه این ضبط ها در بیاض علا مبین اشتباه های دستنویسی کتاب است ولی خواننده توضیحات مصحح با ملاحظه این عبارت که «ضبط علا در هیچ یک از نسخه های خانلری نیست» ممکن است تصور کند که ضبط علا واجد چنان امتیاز و برتری است که هیچ یک از ۱۴ نسخه خطی منبع چاپ خانلری به آن حد از اعتبار و صحت نمی رسد.

ارزیابی معیار شایستگی و دقت و امانت کاتب و صحت متن درباره دستنویس علا با ۶۳ اشتباه در ۴۸ غزل اعتبار این نسخه را در سطح بسیار نازلی قرار می دهد.

آیا خود مصحح این غزل ها و نویسنده مقدمه متوجه این نقص و کیفیت نازل دستاورد کاتب شده و آن را پذیرفته است؟

تصور می کنم مصحح در این صدد نبوده است که یک گزارش پژوهشی علمی بی طرفانه درباره ارزیابی این نسخه ارائه بدهد. درباره این ۶۳ مورد اشتباه دستنویسی هم شاید واقعا هر یک از آنها را ضبطی منحصر به فرد و مزیت و امتیازی برای نسخه علا مرندی پنداشته است. برای نمونه دو بیت از ضبط های منحصر به فرد علا را با چاپ خانلری و ضبط دفتر دگرسانی ها مقایسه کرده و دلایلی برای ترجیح ضبط علا اقامه کرده است. یکی از آن موارد مربوط به مقایسه این دو قرائت است:

روایت علا: با مدعی بگویند احوال عشق و مستی چاپ خانلری و نیساری: با مدعی مگویند اسرار عشق و مستی

به تصور مصحح این بیاض که روایت علا را تفسیر کرده است تمام توجه شاعر و پیام بیت متمرکز است در وضع و حال «مدعی» حتی در لحظه مرگ او که به عقیده مصحح نسخه، حافظ به روش بزرگ منشانه و به سیرت خیرخواهی در لحظه مرگ مدعی، نگران وضع و حال اوست و توصیه می کند کمی از احوال عشق و مستی با او صحبت کنید تا بی خبر از دنیا نرود.

مصحح در مورد اختلاف بین دو روایت می نویسد: «... من ترکیب «حال» را با «مستی» طبیعی تر می بینم. به علاوه مدعی شاید هرگز نتواند گیرنده مناسبی برای «اسرار عشق و مستی» باشد. مصحح با همین جمله آخر به ایراد خودش جواب داده است زیرا به همین دلیل که مدعی این ظرفیت را ندارد که محرم اسرار باشد حافظ هم گفته است که: «با مدعی مگویند اسرار عشق و مستی» ضمناً این قرائت طبق گزارش دفتر دگرسانی ها ضبط ۳۲ نسخه است و روایت علا (با مدعی بگویند) تنها ضبط ۳ نسخه است.

مصحح در بیت دیگر روایت علا را با ضبط دفتر دگرسانی ها مقایسه کرده است:

ضبط دفتر دگرسانی ها: حافظ ندید اول وین غم گرفت مهمل / کز اوج سربلندی افتد به چاه پستی روایت علا: حافظ بدید اول وین غم گرفت مهمل / کز اوج سربلندی افتد به خاک پستی

مصحح برای اثبات ترجیح روایت علا می نویسد که: بهتر آن است که عبارت «بدید اول» را به صورت «به دید اول» به معنی در اولین نگاه خواند و به او تعبیر از بیت رسید: حافظ در نگاه اول این غم را که از اوج سربلندی به چاه پستی خواهد افتاد چندان جدی نگرفت.

سرخیز مرا یاد آمد نویسنده مقدمه برای متن چاپی این بیاض در همین صفحه که این غزل را نقل کرده می نویسد: «از این غزل چنین پیدا است که علا در هنگام گردآوری و نوشتن بیاض از دیار خود به دور بوده و با حسرت از آن یاد می کرده است. او به صراحت نمی گوید در این زمان در کدام شهر می زیسته، اما با توجه به ذکر اشعار فراوانی از جلال عضد یزدی و چند قطعه از شاه شجاع و نیز نقل غزل های حافظ - کسانی که در همین روزگاران در شیراز می زیسته اند - احتمال اقامت او در این شهر بیشتر از هر شهر دیگر است.»

نتیجه گیری از مضمون ابیات غزل و همچنین تصور لزوم اقامت کاتب در شهری که از دیوان شاعری منسوب به آن شهر اشعاری نقل می کند هر دو مورد سوال است. اولاً در غزلی که نقل شد به یاد آوردن لعل شکر ریز یاسنبل گل ریز و نظایر آن که از مضمون های متداول به اصطلاح «فراق» در شعر غزلسرایان است ممکن است معلول مسافرت یا غیبت ممدوح یا معشوق باشد ولی فرضاً در مصحح «صبحدم چون ز فراق تو علا می نالید» عبارت «فراق تو» را مطلقاً به معنی دور شدن شاعر از شهر مرنده و با حسرت یاد کردن از سرمنشأ خود نمی توان تصور کرد. ثانیاً کتابت اشعاری از جلال عضد و ۴۸ غزل از حافظ و چند قطعه از شاه شجاع که برای یک کاتب عادی بیش از یک ماه وقت نمی گیرد دلیل نمی شود که کسی فرض کند کاتب این بیاض در دهه های پایان قرن هشتم (یعنی بیست - سی سال) در شیراز به سر می برده و از معاشران حافظ بوده است.

پس قضاوت یا به عبارتی موضع شما در مورد نسخه دستنویس علامرندی چیست؟

ضبط همه کلمات و عبارات این ۴۸ غزل با چاپ خانلری مقایسه و اختلاف بین آنها در صفحه مقابل تصویر متن غزل ها قید شده است. در مقدمه مصحح جمع این اختلاف ها در ۴۸ غزل ۳۳۵ مورد تصریح شده است و از آن میان ۶۳ مورد آنهایی هستند که مصحح در ضمن معرفی ضبط علا این عبارت را افزوده است که «ضبط علا در هیچ یک از نسخه های خانلری نیست».

برای بنده کار زائدی است که دوباره متن دستنویس علامرندی را با چاپ خانلری یا دفتر دگرسانی ها مقابله کنم با این حال فکر می کنم تعداد اختلاف با متن خانلری بیش از ۳۳۵ مورد باشد زیرا با همان نگاه ساده به اولین غزل ها مثلاً در غزل شماره ۳ متوجه

لازم به وسیله کارشناسان نسخه های خطی تایید شده است. مدرکی که تاریخ کتابت نسخه مورد بحث را ارائه می دهد قطعه شعری است سروده کاتب این بیاض که نامش علامرندی است و در آن می خوانیم: در سنه اثنی و تسعین بود از هجر نبی/ در محرم این محرر شد به رسم یادگار

آقای علی فردوسی که مقدمه ای نسبتاً با تفصیل بر متن چاپ این بیاض افزوده است تاریخ مذکور در این قطعه را به شکل [۷۹] نقل کرده است و حق بود روی جلد کتاب هم به همین صورت منعکس می شد. گو این که افزودن رقم ۷۰۰ در تاریخ کتابت این نسخه نیز نیازمند بررسی دقیق قرائن و شواهد است.

ضمن چند قطعه و چند غزل که کاتب در آغاز این بیاض از سروده های خود افزوده است مشخص می شود که نامش علامرندی است. آیا مشخص است که کاتب، این بیاض را در شهر مرنده کتابت کرده یا در شهری دیگر؟

از آن مقدار اشعاری که اثر طبع خود علامرندی است و در این بیاض نقل شده است جز موضوع تحریر این بیاض و آماده ساختن آن به منظور پیشکش به شخصیتی که نامش تصریح نشده و اعتبار از تاخیر و افزودن آن بیینی که به تاریخ کتابت بیاض مرتبط است هیچ اطلاع اضافه از جریان زندگی علا که سودمند باشد جز دیداری از شهر تبریز، زیاد دریافت نمی شود. ولی نویسنده مقدمه برای متن چاپی این بیاض می نویسد که «شواهد درون متنی به این گمان دامن می زند که علامرندی خود در دهه های پایانی قرن هشتم در شیراز به سر می برده و ظاهر از معاشران حافظ بوده است. مستمسک ایشان برای چنین گمانی عبارت از غزلی است که به قول ایشان علا «در آن با حسرت از سرمنشأ خود یاد می کند» آن غزل چنین است:

آه کان لعل شکر ریز مرا یاد آمد/ وان سر زلف دلاویز مرا یاد آمد
مطربا ساز نو از پرده عشان بساز/ که حدیث طرب انگیز مرا یاد آمد
ساقیا جام میم ده که به یاد لب او/ می لعل شکر آمیز مرا یاد آمد

چون صبا صبحدم از ناله چینی دم زد/ بوی آن سنبل گل ریز مرا یاد آمد
سخن خوبی فردوس برین می گفتند/ خوشی خطه تبریز مرا یاد آمد
صبحدم چون ز فراق تو علا می نالید/ ناله مرغ

مدیر کل فناوری اطلاعات و آمار نهاد کتابخانه های عمومی:

کتابخانه های عمومی الکترونیک می شوند

امیرکبیر، شریف و ... ایجاد شده است اما چون به صورت داخلی سرویس دهی می کنند، از نظر حقوقی مشکلی نداشته اند. ماسعی داریم با تعاملاتی که با کمیسیون فرهنگی مجلس شورای اسلامی برقرار کرده ایم، تا پایان برنامه میان مدت نهاد کتابخانه های عمومی گام هایی در جهت ایجاد کتابخانه های دیجیتال برداریم خصوصاً این که دبیر کل نهاد و همچنین وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی حساسیت ویژه ای در این امر داشته و اصرار دارند که این مسئله هرچه زودتر تحقق یابد.»

محسن لطفی بار دیگر تاکید می کند که ایجاد دیتاستر و راه اندازی کتابخانه های دیجیتال از نظر فنی مشکلی ندارد و به محض حل شدن مباحث حقوقی، نهاد کتابخانه های عمومی فعالیت در این زمینه را آغاز می کند.

او با اشاره به ماده ۱۲ قانون حمایت از مولفان، مصنفان و هنرمندان که به موجب آن پس از گذشت سی سال از انتشار کتب، استفاده آثار را برای عموم آزاد می کند می گوید: «سعی داریم در ابتدا کار ایجاد کتابخانه های دیجیتال را با کتاب هایی آغاز کنیم که شامل این قانون می شوند که اگر قانون مورد نظر مدون شود، نخستین برنامه ما همین خواهد بود.»

لطفی درباره انواع کتابخانه های دیجیتال نیز می گوید: «در نوع اول این کتابخانه ها، مخاطبان وارد فضای مجازی کتابخانه می شوند و از کتاب های دیجیتال استفاده می کنند اما در نوع دوم آن، کتاب دیجیتال را روی دستگاه رایانه خود دانلود می کنند. کسانی که کتاب ها را روی سیستم خود دانلود می کنند، تا مدت معینی امکان استفاده از آن را دارند. در این روش، حق مولف بر حسب تعداد کلیک یا تعداد صفحات و یا برحسب کیلو بایت دانلود محاسبه می شود و از سوی متولی ایجاد کتابخانه دیجیتال به ناشر یا مولف پرداخت خواهد شد.»

کتابخانه های مکانیزه

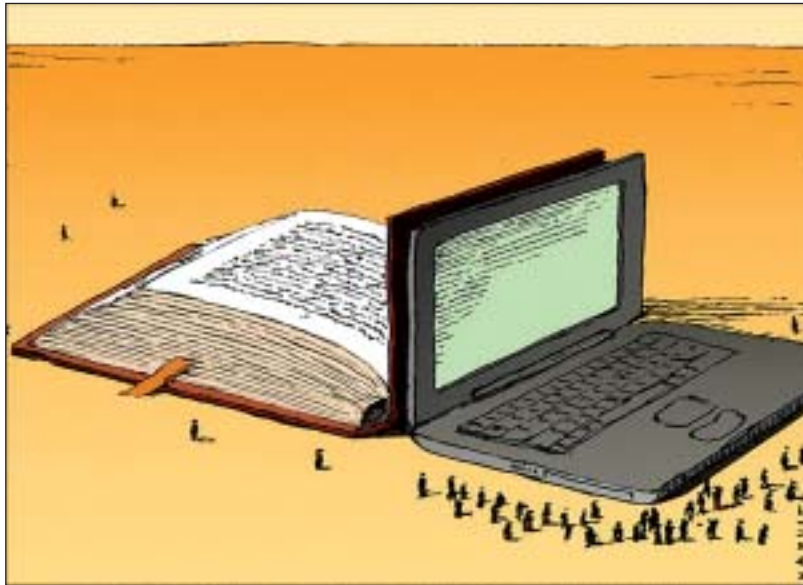
و اثرگذاری بر جذب مخاطب

آنچه مهم به نظر می رسد، این است که مکانیزه کردن کتابخانه ها و شبکه بین کتابخانه ای چه اثری بر جذب مخاطبان می گذارد.

لطفی معتقد است: «شاید این کار روی بحث فرایند کتابخوانی و نوع منابع کتابخانه های عمومی تحولی ایجاد نکند اما انتقال فناوری به کتابخانه های عمومی، قابلیت هایی را در این کتابخانه ها ایجاد می کند تا خدمات رسانی تسهیل شود.»

او معتقد است یکی از مباحثی که باید مد نظر قرار گیرد، مقوله فرهنگ سازی است: «با وجود تنوع منابع کتابخانه ها و ساده تر شدن امکان دسترسی اعضا به کتاب، مسلماً مخاطبان بیشتری جذب کتابخانه های عمومی می شوند.»

او با مثال زدن شیوه پیک کتاب که در کتابخانه های عمومی استان های خوزستان و فارس انجام شده است می گوید: «در چنین روشی اعضا با توجه به شناختی که از منابع کتابخانه دارند و اطلاعات موجود در پایگاه الکترونیک کتابخانه ها، کتاب های مورد نظر خود را سفارش می دهند و از طریق پیک تحویل می گیرند. کتابخانه های مکانیزه هم این اطمینان را برای مخاطب به وجود می آورند که امکان دسترسی آسان به منابع مورد نظر خود را در اختیار دارند. با گسترش این روش می توان به جذب مخاطبان بیشتر نیز امیدوار بود.»

این نوع کتابخانه ها در ایران است.

محسن لطفی می گوید: «نهاد کتابخانه های عمومی شورایی با عنوان شورای فناوری اطلاعات دارد که با استفاده از نظرات استادان فن و نیروهای فنی و اجرایی سعی دارد مبحث ایجاد دیتاستر کتابخانه ای و ایجاد بستری برای کتابخانه های دیجیتال را به ثمر برساند.»

او درباره دیتاستر یا مرکز داده ها نیز می گوید: «در دنیا و در کشور ما ایران، سیستم های دیتاستر زیادی وجود دارد. در این سیستم ها داده های مرکزی با در نظر داشتن مباحث امنیتی، جغرافیایی، درجه دما و ... در جایی متمرکز و ذخیره می شود.»

مهندس لطفی درباره دیتاستر کتابخانه های ایران می گوید: «اگر این برنامه اجرایی شود، یک دیتاستر مرکزی از اطلاعات کتابخانه ای در تهران خواهیم داشت و چند نسخه پشتیبان هم در شهرهای مشهد، اصفهان و تبریز در نظر خواهیم گرفت تا اگر برای دیتاستر مرکزی اتفاقی افتاد، بتوانیم از نسخه های پشتیبان استفاده کنیم.»

اطلاعات موجود در این دیتاستر، شامل اطلاعات دیجیتال شده کتاب های دارای مجوز است که قابلیت جستجو، دانلود و مطالعه خواهد داشت. دبیر شورای فناوری اطلاعات نهاد کتابخانه های عمومی کشور درباره کتابخانه های دیجیتال می گوید: «در حال حاضر از نظر فنی برای ایجاد کتابخانه های دیجیتال در کشور مشکلی فنی نداریم. مشکل ما مسائل حقوقی این مسئله است که در ۱۰ سال اخیر بحث های زیادی پیرامون آن مطرح شده است اما قانون خاصی درباره چگونگی پرداخت حق مولف از سوی مجلس برای آن مدون نشده است.»

در بیشتر کشورها حق مولف از سوی ناشر پرداخت می شود و مسئولان کتابخانه های دیجیتال فقط با ناشران طرف هستند اما در کشور ما این نوع کتابخانه ها هم با ناشر و هم با مولف سروکار دارند. ما در پی این هستیم که از سوی دولت لایحه ای درباره چگونگی پرداخت حق مولف به مجلس تقدیم شود.»

او می گوید: «اگر پرداخت حق مولف قانونی شود، یک گام به ایجاد کتابخانه های دیجیتال نزدیک شده ایم و برای مراحل فنی آن مشکل خاصی نداریم. این نوع کتابخانه ها پیش از این در دانشگاه های

هدف از تاسیس کتابخانه های مکانیزه

به گفته لطفی یکی از مباحث چشم انداز افق ۱۴۰۴ نهاد کتابخانه های عمومی، مجهز کردن کتابخانه ها به فناوری های نوین است که یکی از آنها مکانیزه کردن کتابخانه ها و استفاده از فناوری آراف آی دی است. وی در این باره می گوید: «این طرح، هم استفاده از فناوری را به دنبال خواهد داشت و هم قابلیت های دیگری را برای ما ایجاد می کند.»

یکی از اهداف نهاد کتابخانه های عمومی ایجاد شبکه بین کتابخانه ای است که شیوه آراف آی دی به تسهیل این امر کمک می کند.

او درباره این شبکه که در آینده در تمامی کتابخانه های عمومی راه اندازی خواهد شد می گوید: «در صورت راه اندازی این شبکه، کتاب یک کتابخانه، متعلق به تمام کتابخانه های عمومی است و هر کس که عضو یک کتابخانه باشد، عضو همه کتابخانه های کشور نیز هست. در این روش هر عضو یک کد یونیک دارد و به وسیله آن می تواند کتابی را که از یک کتابخانه امانت گرفته است، در هر کتابخانه عمومی در هر جای کشور پس بدهد.»

لطفی در پاسخ به این سوال که آیا مکانیزه کردن کتابخانه های عمومی و تجهیز به سیستم آراف آی دی ادامه پیدا می کند یا خیر، می گوید: «در برنامه میان مدتی که در نهاد کتابخانه های عمومی تعریف شده است، قصد داریم تا پایان سال ۱۳۸۹ تمامی کتابخانه های عمومی مرکزی استان و مرکزی شهرستان و همچنین کتابخانه های استاندارد تحت پوشش نهاد را به این فناوری تجهیز کنیم که با توجه به اعتبارات موجود و کمک مجلس و دولت این امر تحقق پیدا خواهد کرد.»

او تعداد کتابخانه های مرکزی استان و مرکزی شهرستان و همچنین کتابخانه های استاندارد را تا پایان سال ۱۳۸۹ حدود ۸۰۰ کتابخانه ذکر می کند و امیدوار است که این برنامه ریزی با توکل به خدا تحقق یابد.

دیتاستر کتابخانه ای

و کتابخانه های دیجیتال

یکی از مسائلی که درباره کتابخانه ها مطرح می شود، ایجاد کتابخانه های دیجیتال است. نهاد کتابخانه های عمومی به عنوان متولی کتابخانه های عمومی کشور به دنبال راه های قانونی برای ایجاد

نهاد کتابخانه های عمومی بیستم اسفند سال گذشته همزمان با آغاز هفته وحدت، نخستین کتابخانه عمومی مکانیزه کشور را در پارک ارغوان افتتاح کرد. در این کتابخانه که اولین نمونه در نوع خود در کشور محسوب می شود، اعضا می توانند بدون نیاز به حضور کتابدار، کتاب های مورد نظر خود را انتخاب و دریافت کنند و در زمان تحویل نیز بدون نیاز به کتابدار، کتاب های به امانت گرفته شده را به کتابخانه تحویل دهند.

درباره این کتابخانه و همچنین کتابخانه های دیجیتال، دیتا سنتر کتابخانه ها و شبکه های بین کتابخانه ای با مهندس محسن لطفی مدیر کل فناوری اطلاعات و آمار نهاد کتابخانه های عمومی کشور به گفت و گو نشستیم.

او معتقد است که راه اندازی کتابخانه های مکانیزه، می تواند دسترسی به کتاب را تسهیل کند. کتابخانه مکانیزه ارغوان واقع در پارک ارغوان خیابان دیباجی جنوبی، نخستین کتابخانه عمومی مکانیزه در کشور است. لطفی در این باره می گوید:

«این کتابخانه با روش «آراف آی دی (RFID)» با استفاده از امواج «آراف (RF)»، ریدرها و تگ های مستقر در کتاب ها، این امکان را به اعضا می دهد که بدون حضور کتابدار به کتابخانه مراجعه کنند، کتاب های مورد نظر خود را انتخاب کنند و از کتابخانه امانت بگیرند. کتاب های امانت داده شده و مورد نظر نیز در کارت های پی وی سی مجهز به تگ های RFID ویژه عضویت ثبت می شود.»

او درباره پیشینه استفاده از این روش در دنیا می گوید: «این روش تقریباً از سال ۱۹۹۴ وارد دنیای دیجیتال شده است و در حال حاضر در کشورهای مختلف مورد استفاده قرار می گیرد.»

مهندس لطفی درباره امواج آراف می گوید: «تگ های RFID مستقر در کتاب ها وجود دارد که قابلیت ذخیره و بازیابی از یک کیلو بایت تا دو مگابایت اطلاعات را دارند و اطلاعات این کتاب ها شامل مواردی نظیر نام اثر، نام پدید آورنده، ناشر و مولف و تمامی مشخصات شابک کتاب ها می شود که اگر در تگ ها ذخیره شوند، می توان آنها را بازیابی کرد و در کتابخانه مکانیزه مورد استفاده قرار داد.»

او درباره قابلیت دیگر سیستم کتابخانه مکانیزه می گوید: «بخش دیگری از این بحث که در کشور استثنایی است و تا به حال سابقه نداشته، بخش تحویل کتاب های به امانت گرفته شده اعضا بدون حضور کتابدار است. در خارج از زمان سرویس کتابخانه ها و اگر کتابخانه بسته باشد، گیت هایی (کیوسک ها تحویل گیرنده) تعبیه شده است که با قرار دادن کارت عضویت روی ریدر مخصوص آنها، محل تحویل کتاب باز می شود و پس از دریافت کتاب از اعضا، بسته می شود.»

البته اگر چه در این نوع کتابخانه ها سرویس دهی بدون حضور کتابدار امکان پذیر است اما کتابداران بر نحوه سرویس دهی نظارت می کنند و راهنمایی مراجعه کنندگان را نیز بر عهده دارند.

مدیر کل فناوری اطلاعات نهاد کتابخانه های عمومی کشور می افزاید: «در این کتابخانه گیت های خروجی نیز تعبیه شده است تا اگر کتابی که به وسیله فرد عضو بیرون برده شده است غیر مجاز است، اختطار (ALARM) جلوی او را بگیرد. چون برخی کتاب ها مرجع هستند و فقط برای استفاده در داخل سالن تدارک دیده شده اند و بیرون بردن آنها ممنوع است.»

تأملی بر کتاب «امیر آبادان» نوشته علی اعوانی

اسطوره جنوب

بر قوت کار می افزاید، خارج کردن محور خطرات از محیط ایزوله و بسته روایت از وقایع دیگری است که همزمان و به موازات خطرات راوی در حال وقوع است و اشاره به آنها بر آشنایی مخاطب از وضعیت مناطق دیگر جنگی می افزاید. «خبر تلخ سقوط خرمشهر کام همه را تلخ کرده بود. این خبر چنان سنگین و التهاب آور بود که بیش از همه مردم آبادان را دچار سردرگمی و حیرت کرده است. آنها بدون این که خود بخواهند برای حراست از نوامیس و مالشان به هر دری می زدند. آنهاهی که خودرو یا هر وسیله نقلیه دیگری داشتند، سربه جاده گذاشته بودند و به سوی اهواز و ماهشهر می رفتند و ...»

«امیر آبادان» مجموعه‌ای در خور وارزشمند است که به پاس تجلیل از رشادت‌های امیر سرتیپ منوچهر کهتری ملقب به ناجی آبادان فراهم آمده است شایان ذکر است. به گفته علی اعوانی قرار است بخش دیگری از خطرات کهتری در جلد دوم این مجموعه گردآوری شود.

ذهن هر شاهدهی باقی می ماند، اما به نظر می رسد نگارنده تنها به ذکر بخشی از خطرات کلی راوی اکتفا کرده و تلاش قابل توجهی در انعکاس جزئیات بیشتر از زبان کهتری انجام نداده است. به بیانی دیگر نوعی شتاب و عجله در تهیه و تدوین کتاب به چشم می خورد. در این میان پایبندی به استنادات و تحریف نشدن خطرات ویژگی بارز کتاب است، اما مخاطب با چنین شیوه‌ای در روایت، سوالات زیادی را درباره وقایع متعدد در ذهن می پروراند که پاسخ به آنها روایت جزئی تری را طلب می کند.

زبان شخصیت‌ها از بخش‌های مهم خطرات هستند که به درک بهتر خواننده کمک شایانی می کند. اما از آنجا که تمامی وقایع در کتاب «امیر آبادان» از زبان دانای کل روایت می شود، همواره احساس دخل و تصرف در بیان روایات در ذهن خواننده به وجود می آید؛ در عین حال ترسیم روحیه ارتشی و فضای حاکم بر نیروهای نظامی در لابه‌لای خطرات کتاب به خوبی انجام گرفته است و نکته دیگری که

آمده است که در این ماجرای مهم و تعیین کننده یک گردان از ارتش نیز نقشی بسیار اساسی داشت و فرمانده آن به نام سرهنگ کهتری همان روزها به خاطر مقاومت شجاعانه و فداکارانه اش خیلی معروف شد. کاش از اینها هم در این نوشته یاد شده بود.»

امیر کهتری به پاس مقاومت ایثارگرانه اش در ذوالفقاریه آبادان و شکست سنگین دشمن مفتخر به دریافت نشان درجه یک فتح از سوی مقام معظم رهبری شد و به تصریح کارشناسان نظامی، این اقدام او چنان ضربه‌ای به دشمن متجاوز وارد کرد که پس از آن زمینه دستیابی رزمندگان به پیروزی‌های بزرگ تری چون آزادسازی خرمشهر فراهم شد.

آنچه در روایت رزمندگان به ویژه فرماندهان ارشد نظامی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است، توجه به استنادات تاریخی و مواقع نبردها و فراز و فرود جنگ پیش روی مخاطبان است؛ به همین دلیل این خطرات نزد پژوهشگران از اهمیت زیادی برخوردار است، اما در مجموعه «امیر آبادان» خطرات کهتری در دوره کودکی و نوجوانی از توصیف و جامعیت خوبی برخوردار است و چنین شرحی از خطرات در بخش‌های ابتدایی کتاب، انتظار بیشتری را نزد مخاطب از ادامه روایت وقایع به ویژه در دوران دفاع مقدس و ورود کهتری در جنگ ایجاد می کند، در حالی که با شروع جنگ آهنگ خطرات جزئیات کمتری می یابد و تنها به ذکر خاطراتی کلی از ورود گردان ۱۵۳ لشکر ۷۷ خراسان به فرماندهی کهتری، ورود به منطقه فولی آباد تا شکست حصر آبادان اکتفا می شود و به نظر می رسد حجم محدود خطرات قادر به برطرف کردن نیاز مخاطبان نیست. این در حالی است که عملیات ذوالفقاریه در برهه‌ای از تاریخ دفاع مقدس به وقوع پیوست که محل کشمکش‌ها و مناقشات بسیاری بوده و از لحاظ به وقوع پیوستن در اوایل جنگ و به کارگیری شیوه کلاسیک از لحاظ نظامی بسیار محل توجه واقع شده است. بنابراین تشریح عملیاتی با چنین اهمیتی از لحاظ نظامی، روایت جزئی تری از وقایع را از سوی راوی طلب می کند.

اگرچه حدود سی سال از حادثه حصر آبادان می گذرد و به نوعی خطرات کهتری از آن دوران در

امیر سرتیپ جانباز منوچهر کهتری نامی آشنا در میان فرماندهان دفاع مقدس به شمار می رود. او که تلاش بی دریغش به همراه همزمانش در آبان ماه سال ۵۹ زمینه شکست حصر آبادان را فراهم کرد و از این حیث جزو اسطوره‌ها و تاریخ زنده دفاع مقدس محسوب می شود به واسطه همین پیروزی بزرگ در عملیات ذوالفقاریه مقدمات انجام عملیات فتح المبین، بیت المقدس و طریق القدس را در آزادسازی خرمشهر فراهم آورد.

همه مردم آبادان کهتری را به خوبی می شناسند و هرگاه نامش را می شنوند با احترام از او به عنوان «ناجی آبادان» نام می برند و این لقبی شایسته است که صمیمانه مردم آبادان به کهتری اعطا کرده اند.

به رغم این که تاکنون خطرات و دستنوشته‌های فراوانی از شهدای دفاع مقدس به چاپ رسیده است، اما کمتر کتابی در حوزه خاطره به روایت اسطوره‌های شاهد دوران هشت سال دفاع مقدس پرداخته است. اخیراً سازمان عقیدتی سیاسی ارتش جمهوری اسلامی ایران بنا بر نقش کلیدی و مهم اسطوره‌ها و فرماندهان شاهد دوران جنگ تحمیلی در صدد تجلیل از این افراد تحت عنوان «اسطوره‌ها» برآمده است.

در این میان کتاب «امیر آبادان» نخستین مجموعه از سلسله کتاب‌های اسطوره‌ها است که به تازگی از سوی انتشارات آجا و به قلم علی اعوانی در شمارگان پنج هزار نسخه و قیمت ۱۶۰۰ تومان به بازار عرضه شده است. این کتاب همان طور که از نامش پیداست مجموعه‌ای از خطرات و زندگی‌نامه امیر سرتیپ جانباز منوچهر کهتری از بدو تولد تا شکست حصر آبادان را دربرمی گیرد.

علی اعوانی تقریر مقام معظم رهبری را مهم ترین عامل در انتشار خطرات امیر کهتری می داند و می گوید: «مقام معظم رهبری چندی پیش در حاشیه کتاب «تجاوز که آغاز شد» در یادداشتی به زنده نگه داشتن نام و یاد امیر سرتیپ منوچهر کهتری اشاره کرده بودند که همین امر مسئولان ارتش را بر آن داشت تا مجموعه‌ای از خطرات ایشان در قالب کتابی ارائه شود و مسئولیت این کار بر عهده بنده گذاشته شد.»

وی می افزاید: «در یادداشت مقام معظم رهبری

نگاهی کوتاه به مجموعه «گنجینه دل»

خطرات خطر

به تازگی، مجموعه خطرات دکتر سید حسن فیروز آبادی؛ رئیس ستاد کل نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران با عنوان «گنجینه دل» از سوی واحد انتشارات بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس منتشر شده است.

سردار سرتیپ میرفیصل باقرزاده؛ رئیس بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس در مقدمه این کتاب آورده است: «پیروزش و

جمع آوری از کسی که از صدا، عکس، فیلم و ... مثل همه جهادگران شهرت گریز و بی ادعا، کمتر سند و مدرکی به ثبت رسیده است، امری به غایت دشوار و دیرپای بود. پس از سی سال خدمت به انقلاب اسلامی و اینک به بهانه اعطای نشان عالی استقلال، ثمره تلاش بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس برای بازکردن «گنجینه دل» آیین سان او و تدوین مقالات و سخنرانی‌ها مقارن با هفته مبارک بسیج به بار نشست تا میراث مکتوب یکی از قله‌های صدق و صفا و

را فرستاده بود به طیس برای این که اظهار همدردی با مردم زلزله زده طیس بکند. او هم به اردوگاه خسرو آباد که متعلق به نیروی دریایی بود رفته و از آنجا میان مردم ظاهر شده بود. مردم با عکس‌العمل بسیار زیبایی علیه رژیم شعار داده بودند به طوری که او مجبور شد با خفت برگردد.»

سرلشکر فیروزآبادی بیش ترهم آثاری را در ارتباط با روحانیت، امام زمان (عج)، حفاظت اطلاعات و ... به رشته تحریر درآورده است و انتشار «گنجینه دل» از این حیث که خطرات وی را دربرمی گیرد، رویکرد تازه‌ای از سوی سرلشکر فیروزآبادی بوده که مطالعه آن، خوانندگان را با ابعاد تازه‌ای از شخصیت و منش وی آشنا می سازد. با توجه به مدرک تحصیلی دکتر فیروزآبادی در رشته پزشکی، فعالیت انقلابی، مدیریت نظامی و تالیفات مذهبی وی، می توان او را شخصیتی دوجبه‌ساز و فعال به حساب آورد که در حوزه‌های گوناگون علمی و اجتماعی به مدارج عالی دست یافته است. بی شک قرار دادن عکس‌هایی رنگی در پایان کتاب با کیفیت قابل قبول در درک و لمس خطرات عنوان شده در کتاب، یاری گر مخاطب خواهد بود.

«گنجینه دل» خطرات سرلشکر بسیجی دکتر سید حسن فیروزآبادی را بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس در شمارگان سه هزار نسخه و بهای پنج هزار تومان روانه بازار نشر کرده است.

جرعه نوش کوثر زلال عاشورا برای آیندگان بماند.»

کتاب پس از مقدمه و ارائه زندگی نامه سرلشکر فیروزآبادی به تشریح روزهای پرالتهاب مبارزه علیه طاغوت در مشهد مقدس، ارتباط با حضرت آیت الله خامنه‌ای قبل از پیروزی انقلاب اسلامی، فعالیت در مساجد، سیری بر حوادث زلزله طبیعی در سال ۱۳۵۷، فعالیت‌ها در جهاد سازندگی مسئولیت‌ها در هلال احمر و ... می پردازد و در پایان چند خاطره، عکس‌ها، آثار و احکام و تقدیرنامه‌های سرلشکر فیروزآبادی را انتشار داده است.

اگرچه «گنجینه دل» خطرات سرلشکر فیروزآبادی را در خود دارد اما مطالعه بخش‌ها و مباحث مطرح شده در آنها، خواننده را با گوشه‌ای از تاریخ انقلاب اسلامی طی سی سال گذشته آشنا می سازد و خواندن این خطرات از قلم فردی چون سرلشکر فیروزآبادی، نکات جالب و در عین حال مستندی را پیش روی خواننده قرار می دهد.

یکی از نکات جالب توجه، نثر ساده و روان فیروزآبادی در گزارش خطرات است به گونه‌ای که کوچک ترین ابهامی را در ذهن خواننده بر جای نمی گذارد و توصیف لحظه به لحظه از وقایع انقلاب، سازندگی، جنگ تحمیلی، مدیریت و ... نکات نغز و دلچسبی را برای خواننده به ارمغان خواهد آورد به عنوان مثال او در صفحه ۱۳۸ کتاب درباره حضور فرح پهلوی در طیس می نویسد: «رژیم، فرح، همسر شاه ملعون

گذری بر «تربیت و اخلاق در اسلام» با تکیه بر آثار مولانا و سعدی اثر دکتر سکینه احمدیان

تزکیه زیر نور ماه

هدف اصلی مکاتب تربیتی دینی و عرفانی، فراهم کردن زمینه‌های تحول روحانی انسان است که با شناخت آلودگی‌ها و بیماری‌های نفسانی و از بین بردن آنها و تجلی انوار الهی در وجود انسان این هدف محقق می‌شود. چنین تربیتی ساده و سطحی نیست و تمامی جنبه‌های موجود انسانی را دربرمی‌گیرد که نیاز به حرکت و تحولی همه‌جانبه دارد. بنابراین در تربیت عرفانی علاوه بر ظاهر و رفتارهای ظاهری، باطن و زوایای پنهان آن نیز مورد توجه قرار می‌گیرد. به همین سبب عرفانی چون مولانا در تعلیم تربیتی خویش، همانند یک عالم تربیتی و یک روان‌شناس حاذق به درمان بیماری‌هایی می‌پردازد که در لایه‌های زیرین باطن آدمی ریشه دوانده است و مسلمانی چون سعدی نیز با گرایش عارفانه تاثیر پنهان آنها را در اخلاق و رفتار انسانی به تصویر می‌کشد.

«پژوهشی پیرامون جایگاه تربیت و اخلاق در اسلام با تکیه بر آثار مولانا و سعدی» اثر دکتر سکینه احمدیان که در قالب چهار فصل تنظیم شده است به بررسی این رویکرد های تربیتی می‌پردازد.

پرسش‌های پنج‌گانه

فصل اول کتاب به کلیات اختصاص دارد که نویسنده در آغاز آن آورده است: «آثار مورد مطالعه یعنی مثنوی و تا حدی بوستان و گلستان، تعلیم تربیتی بسیاری دارند که تاکنون به صورت منسجم طبقه‌بندی نشده‌اند. نگارنده برای جای دادن این تعلیم درون یک کتاب نیاز به یک سازماندهی و طبقه‌بندی قابل قبول داشت که برای انجام این کار، یکی از الگوهایی را که شیوه‌های گوناگون تربیتی را با موضوعات نسبتاً جامع مطرح کرده بود برگزید و آن را ملاک سنجش قرار داد. مولف در تدوین مطالب به شیوه معمول در علوم تربیتی ویژگی‌های عمومی انسان را به عنوان مبانی تربیتی مطرح کرده و آنچه را که مریبان برای تربیت انسان با توجه به این مبانی مطرح می‌کنند، به عنوان اصول تربیتی آورده و در نهایت برای اجرای این اصول، پرسش‌هایی قابل اجرا با نمونه‌هایی از مثنوی و سپس بوستان و گلستان ذکر کرده است.» احمدیان سپس می‌افزاید: «هدف اصلی مولف آن بود که بتواند مفاهیم تربیتی این آثار بزرگ تعلیمی را با زبان امروز و با احساس و اندیشه انسان امروز بیان کند یا حداقل در این جهت گام‌هایی هر چند سست و لرزان بردارد تا رشته پیوند میان تعلیم تربیتی امروز که بیشتر بر محور

امور و منافع مادی می‌گردد با تعلیم تربیتی عارفان که تنها بر محور معنویت و در جهت کمالات روحانی انسان می‌گشت مستحکم تر شود.» مولف آن‌گاه به بیان مسئله یا موضوع پژوهش، ضرورت و اهمیت مسئله یا موضوع تحقیق و اهداف اصلی و ویژه پژوهش پرداخته به سوالات اصلی می‌پردازد: ۱. مولانا و سعدی در آراء و تعلیم تربیتی خود از کدام جریان‌های سیاسی، اجتماعی و فرهنگی تاثیر پذیرفته‌اند؟ ۲. مولانا و سعدی کدام شیوه‌ها را در تعلیم تربیتی خویش به کار برده‌اند؟ و ...

تعلیم و تربیت عرفانی

فصل دوم کتاب به ادبیات تحقیق و پیشینه پژوهش اختصاص دارد. یکی از مباحث مهمی که در شیوه‌های تربیتی قرن هفتم و آثار مورد بحث ما تاثیر داشته، مباحث کلامی و اعتقادات متکلمان اسلامی بوده است بنابراین تا حدی که به جریان مباحث کتاب مربوط باشد به بررسی مختصر شیوه‌های تربیتی اشاعره توجه می‌شود.» تربیت در قرآن، مقایسه تربیت با تعلیم و اخلاق، خودشناسی و جایگاه آن در تربیت، جایگاه تربیت و اخلاق در اسلام، معرفت‌شناسی صوفیانه، زمینه‌های اشتراک مولانا و سعدی از لحاظ دینی، فرهنگی و اجتماعی، بخشی از عناوین سرفصل‌های این قسمت از کتاب است که به زبانی ساده و روان ارائه می‌شود.

در بخش پیشینه تحقیق نیز، مؤلف به برخی پایان‌نامه‌های مشابه با موضوع کتاب اشاره می‌کند. به گفته وی: «از میان پایان‌نامه‌های مشاهده شده، شش پایان‌نامه دکتر اوکارشناسی ارشد از رشته‌های ادبیات فارسی و روان‌شناسی و علوم تربیتی اتخاذ شده است.» سپس به شرح مختصری در مورد مطالب آنها می‌پردازد.

پاسخ‌های پنج‌گانه

در فصل سوم کتاب با عنوان «یافته‌های تحقیق» به سوالات پنج‌گانه مطرح شده در فصل نخست پاسخ داده می‌شود. در مورد پرسش اول با عنوان «مولانا و سعدی در آراء و تعلیم تربیتی خود از کدام جریان‌های سیاسی، اجتماعی و فرهنگی تاثیر پذیرفته‌اند؟» احمدیان ضمن بررسی احوال و آثار مولانا و سعدی، اوضاع سیاسی و اجتماعی جامعه‌ای که این دو در آن می‌زیسته‌اند را بررسی کرده و توضیحاتی درباره آثار مولوی ارائه می‌دهد. در مورد پرسش «مولانا و سعدی کدام روش‌ها را

در تعلیم تربیتی خویش به کار برده‌اند؟» وی معتقد است: «این پرسش از میان پنج پرسش مطرح شده در کتاب اهمیت بیشتری دارد و علتش آن است که در جلسات تائید شدن طرح کتاب، استادان محترم علوم تربیتی از نویسنده کتاب خواستند که از میان مسائلی که در علوم تربیتی مطرح می‌شود، یکی از مباحث مورد بررسی قرار گیرد و تصمیم گرفته شد که در این کتاب از جنبه‌های مختلف تعلیم تربیتی مولانا و سعدی، تنها به شیوه‌های تربیتی آنها توجه شود. به همین علت فصل سوم کتاب نسبت به دیگر فصول، طولانی‌تر است و در حقیقت مسئله اصلی کتاب و تحلیل آن، در این بخش مطرح می‌شود و مورد بررسی قرار می‌گیرد.» این بخش از کتاب شامل یک مقدمه و ۹ مبحث است. نگارنده در مقدمه این بخش علت‌های انتخاب کتاب «نگاهی دوباره به تربیت اسلامی» را از دکتر خسرو باقری به عنوان الگو برای بررسی شیوه‌های تربیتی مولانا و سعدی بیان می‌کند.

ظاهر و باطن، دو سوی تحول

مبنای اول از مبنای ۹گانه مورد بحث، تاثیر ظاهر بر باطن است که در کتاب به روش مبسوط و با ذکر مثال‌های متعددی از این موضوع تشریح می‌شود و در پایان این گونه نتیجه‌گیری می‌شود: «انسان برای ایجاد تحولات بنیادی باید ظاهر خود را متحول کند تا باطن او نیز متحول شود. شیوه تربیتی تلقین به نفس و تحمیل به نفس نیز با نگرش معنوی و رسیدن به اهداف متعالی (چنان‌که مولانا

و سعدی و امثال آنان خواهان آن هستند) انسان را به این قضاوت و نتیجه‌گیری نزدیک می‌کند که قدر خود را بشناسد و هدف‌ها و آرمان‌های خویش را محدود به نیازهای مبتذل و پست نکند و به این وسیله و با این معرفت گسترده به سوی آینده‌ای روشن و کمالی لایتناهی گام بردارد؛ گامی که گستره جهان مادی را درنوردد و انسان را به سوی معنویت و جهان لایتناهی نزدیک کند.»

مولانا و کرامت انسان

یکی دیگر از مبانی ۹گانه مورد بحث در کتاب تربیت و اخلاق در اسلام با تکیه بر آثار مولانا و سعدی، کرامت انسانی است: «خداوند به انسان بهره ویژه درونی چون عقل داده است که این کرامت به اصل انسان برمی‌گردد. آدمیان همه از یک گوهرند و در قرآن آمده است: «لقد کرمنا بنی آدم» هرگاه آدمی گوهر شریف کرامت وجود خویش را پاس دارد و آن را جلوه ویژه‌ای بخشد سزاوار کرامتی افزون‌تر می‌شود، به همین سبب است که در قرآن گفته شده است «ان اکرمکم عندالله اتقیکم» مولف با این مقدمه به ذکر نمونه‌هایی از مثال‌ها و روش‌های تربیتی مولانا و سعدی برای حفظ عزت و کرامت انسانی می‌پردازد. در یک نمونه به داستانی از مثنوی مولانا اشاره می‌کند که در آن خرگوش نماد آدمی است که خداوند او را با وجود کوچکی جثه، اشرف مخلوقات قرار داده و او را بر کل هستی مسلط ساخته است: «اگر انسان ببیندش و به معرفت برسد هیچ کاری برای او غیر ممکن نیست. او با رسیدن به مقام تسلیم و رضامی تواند بر کل هستی حکومت کند.»

اندیشه مندی، تطور و سع آدمی، جذبه حسن و احسان، مقاومت و تاثیرگذاری بر شرایط، تاثیر شرایط بر انسان، ظهور تدریجی شاکله و تاثیر باطن بر ظاهر از دیگر مبانی مورد بحث در کتاب هستند.

کتاب با فصل چهارم «تحلیل و نتیجه‌گیری» به پایان می‌رسد. این فصل اگرچه کوتاه است اما نکات ارزنده‌ای را درباره گوهر ارزشمند عرفان در ادبیات ایران مطرح می‌کند. چکیده لاتین انتهای کتاب نیز بر ارزش‌های آن می‌افزاید.

«پژوهشی پیرامون جایگاه تربیت و اخلاق در اسلام» را دکتر سکینه احمدیان تالیف و انتشارات لوح زرین در ۳۳۶ صفحه و به قیمت ۷۵۰۰ تومان روانه بازار نشر کرده است.

با بر ضرورت نگاه علمی و ساختارمند بی‌توجه هستند یا اساساً ضرورت آن را حس نمی‌کنند. روش‌های سنتی تربیتی اگرچه در برخی موارد کارآمدی خود را همچنان حفظ کرده‌اند و در مقام مقایسه با متدهای جدید همچنان معتبرند، اما نیازمند بررسی مجدد علمی و کشف ظرفیت‌های ناشناخته آن هستند.

بی‌جهت نیست که در دوره‌ای از تاریخ ایران زمین، دوره درخشانی از تمدن و فرهنگ توأم با نگاه دینی و اسلامی در این سرزمین ظهور کرد و هنوز هم باعث فخر و مباهات ایرانیان و حتی مسلمانان است. آیا جز این است که این تمدن درخشان تنها با حضور و خردورزی افرادی شکل گرفته که در یک مکتب تربیتی ممتاز و ریشه‌دار بالیده‌اند؟ نوابغ و نخبگانی چون ابوریحان بیرونی، ذکریای رازی، سعدی شیرازی حافظ، مولانا، ابوعلی سینا و بسیاری دیگر از نامداران ایران اسلامی پرورش یافته مکتب تربیتی ایرانی - اسلامی هستند و درست به همین دلیل است که انوار تابناک اندیشه‌های این فرهیختگان هنوز در

بومی‌سازی تئوری‌های تربیتی

محمدرضا رئیس: مکاتب و تئوری‌های تربیتی آنقدر متنوع و گسترده‌اند که کمتر کسی می‌تواند ادعا کند به همه آنها مسلط است و یا حتی قادر به برشمردن ویژگی‌های آنهاست.

مقوله تربیت از آنجا که با روان و شخصیت آدمی سروکار دارد حتی در حوزه علوم انسانی نیز در جایگاه ویژه و خاص قرار دارد و تسلط بر تمام جوانب آن پیچیده و دشوار است.

در میان مباحث تربیتی نکته‌ای که بسیار حائز اهمیت است توجه به ویژگی‌های فرهنگی و حتی خرده فرهنگ‌های آدمیان است. آنچه به نظر می‌رسد تا حدی مغفول مانده است نگاه بومی همراه با توجه به ویژگی‌های فرهنگی و اخلاقی هر جامعه‌ای در نوع ورود به بحث و پیچیدن نسخه‌های تربیتی و آموزشی است.

از طرفی بسیاری از کسانی که دستی بر مباحث تربیتی سنتی دارند،

جغرافیای سرزمین ایران و حتی جهان سایه افکنده است. دقت در آثار این بزرگان چنان گوهرهای ارزشمندی را از دریای بزرگ تربیت و اخلاق نمایان می‌کند که هنوز هم بسیاری از خردورزان مشتاقانه بی‌جوی آن هستند.

اگر بتوان به شیوه‌ای آکادمیک و منسجم این گوهرهای تربیتی را کشف و به زبانی امروزی به بشر سرگذشته فعلی ارائه کرد، نه تنها می‌توان تحولی در حوزه‌های تربیتی، اخلاقی ایجاد کرد بلکه می‌توان مدلی کوچک از تجربه بسرتی را برای رفتن مجدد راه‌های رفته و نرفته ارائه داد.

کتاب پژوهشی پیرامون جایگاه تربیت و اخلاق در اسلام با تکیه بر آثار مولانا و سعدی گامی است (اگرچه کوچک) در این حوزه که با تکیه بر متدهای نوین سعی در تدوین روش‌های تربیتی عرفانی - اخلاقی نموده است. مطالعه این کتاب برای هیچ فردی غیر ضروری نیست!

گذری بر «تأثیر جنگ ۳۳ روزه لبنان به سیاست خاورمیانه ای نو محافظه کاران آمریکا»

پیروزی ۳۳ روزه

در حالی که طرح خاورمیانه بزرگ شامل برخی کشورهای اسلامی غیر عرب نیز می شود. در خاورمیانه جدید، محدوده جغرافیایی مد نظر بود، در حالی که خاورمیانه جدید محتوا را طرح می کند... اما از این مهم تر، نویسنده کتاب معتقد است که شکست رژیم صهیونیستی در جنگ ۳۳ روزه باعث راپس تلفات انسانی و حجم وسیع ویرانی های جنگ لبنان و پیامدهای آن را درد زایمان تولد خاورمیانه جدید دانست در حالی که تحلیلگران معتقدند شکست رژیم صهیونیستی که به نیابت از آمریکا برای تحقق خاورمیانه جدید با حزب الله می جنگید، باعث شد این طرح با شکست روبه رو شود و آمریکا به این نتیجه برسد که شکل دهی خاورمیانه جدید خارج از مرزها و منطقه دشوار بوده و باید برای تحقق اهداف خود به شیوه دیگری متوسل شود. از اینجا بود که نو محافظه کاران آمریکا برای مهار ایران به شکل دهی قطب جدید قدرت با ائتلاف متحدان میانه روی خود در منطقه روی آوردند.

در بخش پایانی کتاب که اختصاص به نتیجه گیری دارد به نکته جالبی اشاره می شود: «مقاومت های اساسی در مقابل هژمونیگرایی یکجانبه آمریکا و تحقق طرح های خاورمیانه ای این کشور وجود دارند. از جمله فرهنگ های سنتی، مقاومت و بیداری اسلامی برخاسته از ابعاد سیاسی اسلام و حضور و نفوذ گسترده آن در منطقه و در نتیجه ضد آمریکایی شدن مردم، مقاومت در پذیرش ارزش های لیبرالیستی غربی و... که باعث شده این کشور در رسیدن به اهداف خود ناکام باشد.»

کتاب با پیوست پیام مقام معظم رهبری به مناسبت پیروزی مقاومت لبنان، تاریخ نگاری مناقشه رژیم صهیونیستی و لبنان، متن کامل قطعنامه ۱۷۰۱ شورای امنیت و روزشمار جنگ ۳۳ روزه به پایان می رسد. «تأثیر جنگ ۳۳ روزه لبنان سیاست خاورمیانه ای نو محافظه کاران آمریکا» را نشر اعتدال در ۳۱۲ صفحه و با قیمت سه هزار تومان روانه بازار کرده است.

کردن مبارزه از جمله تاکتیک های حزب الله در جنگ بودند» و درباره اسلامی کردن مبارزه می نویسد: «یکی از تاکتیک های حزب الله تمسک به دین مبین اسلام و اصول و مظاهر دینی و مذهبی در جنگ بود.» تزیینی لیونی در دیدار با سفرای خارجی در تل آویو آشکارا در زمینه اسلامی کردن مبارزه، اظهار نگرانی کرده بود و روزنامه های اسرائیلی به نقل از وی نوشتند: «در صورت ادامه مظاهر اسلامی شدن منازعه، خطر بزرگی دولت اسرائیل را تهدید خواهد کرد.» وی تأکید کرده بود که افزایش روحیه و ایمان و یقین فلسطینی ها و لبنانی ها از نشانه های این خطر است که همزمان با آن قدرت بازدارندگی رژیم صهیونیستی متلاشی می شود و تأثیر خود را از دست می دهد. آن از سایر مبارزات به حساب می آید، موفق شده است همزمان جنبه های مذهبی و ملی را در مبارزه به کار گیرد. بدین علت جنگ بر ضد نیروهای اشغالگر به عنوان یک وظیفه دینی و برای آزادسازی سرزمین و نیل به حاکمیت ملی به حساب می آید و این هنر کارایی بسیار خوبی از خود بر جای گذاشت.

خاورمیانه بزرگ یا جدید؟!

پس از جنگ جهانی دوم سیاست خارجی آمریکا به یک سیاست تعرضی تبدیل و در هر دوره ای یک دشمن واقعی یا شبه واقعی برای این کشور ترسیم شد. با فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی و محو پدیده کمونیسم از صحنه معادلات سیاسی - ایدئولوژیک جهانی، بحران نظری بر سیاست خارجی آمریکا سایه افکند. از سال ۲۰۰۰ دولت آمریکا تحت کنترل گروهی راستگرای افراطی و نو محافظه کار قرار گرفت که خواهان سیاست خارجی فعال، یکجانبه گرا و قدرتمند در عرصه جهانی هستند. آنان و حامیان روشنفکرشان و پیروان کلیسای انجیلی در آمریکا، در یک اتفاق نظری بی نظیر با لابی صهیونیستی بر این باورند که فروپاشی شوروی یک فرصت طلایی برای آمریکا فراهم کرده تا ساختار نظام بین الملل را در راستای تأمین هر چه بیشتر منافع و کسب رهبری بلامنزاع جهان، به ویژه در منطقه حساس و مهم خاورمیانه تعریف و ترسیم کنند.

در این بخش از کتاب ضمن بررسی دو طرح خاورمیانه بزرگ و جدید ابتدا به تفاوت های آنها اشاره می شود: «طرح خاورمیانه جدید نشانگر رویکرد مجدد آمریکا به محدوده خاورمیانه قدیم است،

و بین المللی تقسیم بندی می کند و به شرح هر کدام می پردازد. در سطح منطقه ای، او دیدگاه های توسعه طلبانه رژیم صهیونیستی، مواضع برخی کشورهای عربی و تلاش آمریکا و متحدانش برای جلوگیری از برنامه هسته ای صلح آمیز جمهوری اسلامی ایران در وقوع جنگ را موثر می داند: «علاوه بر حمایت های بین المللی به ویژه از سوی آمریکا و انگلیس، حمایت برخی کشورهای عرب از تجاوز رژیم صهیونیستی به لبنان نیز یکی از زمینه های تحریک اسرائیل برای آغاز جنگ به شمار می رود. این کشورها پس از قدرت یابی شیعیان در منطقه، از افزایش قدرت ایران نگران شده و با توجه به نزدیکی ایران و حزب الله از یک طرف و تقویت پایگاه اجتماعی حزب الله در لبنان از طرف دیگر، تضعیف حزب الله را هم معادل تقویت جریان ۱۴ مارس - که وابسته به آنها بود - و هم تضعیف موقعیت ایران و شیعیان در منطقه می دانستند؛ بنابراین با حمایت های آشکار و پنهان خود، رژیم صهیونیستی را به مقابله با حزب الله تشویق کردند.»

وی به مطلبی از روزنامه های آمریکا استناد می کند: «واشنگتن پست ۱۲ روز قبل از جنگ نوشت: «حملات ادامه دار رژیم صهیونیستی به لبنان در چارچوب تغییر ساختار سیاسی خاورمیانه صورت می گیرد و مقامات دولتی آمریکا اعتقاد دارند که حملات اخیر رژیم صهیونیستی شاید با مخالفت مردم عرب منطقه همراه باشد، اما از طرف دیگر از حمایت رهبران دولت های عرب برخوردار است.»

اسلامی کردن مبارزه

در بخش دیگری از کتاب، استراتژی ها و تاکتیک های طرفین درگیر در جنگ مورد تحلیل و بررسی قرار می گیرد: «استراتژی حزب الله در این جنگ بهره گیری از نبرد نامتقارن و جنگ چریکی بود. جنگ ۳۳ روزه نمونه بارز یک جنگ نامتقارن تمام عیار بود و همه ابعاد و اشکال عدم تقارن در آن مشهود است زیرا کمترین تقارن بین توان، ابزارها، راهبردها، تاکتیک ها و اهداف عناصر قدرت، سازماندهی و فرماندهی نیروی مقاومت اسلامی لبنان و ارتش رژیم صهیونیستی وجود داشت.» در مورد تاکتیک های حزب الله نیز، نویسنده معتقد است: «استفاده از قدرت اجتماعی، اولویت بندی مبارزه، بهره گیری از عنصر غافلگیری، استفاده از روش های تبلیغاتی روانی، استفاده از توان موشکی و اسلامی

جنگ لبنان از سوی رژیم صهیونیستی و به نیابت از نظام سلطه با هدف نابودی حزب الله و در واقع از بین بردن مهم ترین عقبه استراتژیک جمهوری اسلامی در جهان اسلام آغاز شد اما برخلاف تمامی محاسبه ها، تصورات و روندهای پیشین، رژیم صهیونیستی دچار شکستی سنگین در این نبرد ۳۳ روزه شد. به گمان کارشناسان شکست رژیم صهیونیستی از یک قدرت نوظهور غیر کلاسیک سر آغاز فصل جدیدی از تحولات در خاورمیانه شده است.

کتاب «تأثیر جنگ ۳۳ روزه لبنان بر سیاست خاورمیانه ای نو محافظه کاران آمریکا» را ایوب پورقیومی با همین نگرش یعنی بررسی فصل تبرید تحولات به نگارش در آورده است و در آن ابتدا به تجزیه و تحلیل جنگ ۳۳ روزه از زوایای مختلف پرداخته است و پس از بررسی سیاست خاورمیانه ای نو محافظه کاران آمریکا و ارتباط این دو مولفه، این نتیجه حاصل شده که جنگ ۳۳ روزه لبنان موجب تردید جدی در هژمونیگرایی یکجانبه آمریکا شده و سیاست خاورمیانه ای این کشور از ایجاد خاورمیانه دموکراتیک به تشکیل قطب جدیدی از قدرت برای مقابله و مهار ایران تغییر یافته است.

هژمونیگرایی آمریکا

فصل اول کتاب به بررسی دیدگاه های تئوریک در حوزه هژمونیگرایی می پردازد. هژمونی به عنوان یک نظریه قابل توجه در عرصه بین المللی، مورد توجه برخی اندیشمندان، نظریه پردازان و سیاستمداران بوده و هر کدام به گونه ای آن را مطالعه کرده اند. این واژه ها به معنی سرکردگی است و آمریکا با توجه به برتری قابل توجه بر رقیب در مولفه های نرم افزاری و سخت افزاری قدرت، تلاش می کند در این فضا و در غیاب رقیب جدی در عرصه بین الملل، از برتری های خود برای کنترل روابط کشورها استفاده کند و خود را به عنوان ثبات دهنده واحد مطرح سازد و حکمرانی مطلق در این عرصه داشته باشد. این فصل بیان می کند که هژمونی چیست و با امپریالیسم چه تفاوتی دارد؟ از چه زمانی وارد ادبیات بین الملل شد و چه برداشتهایی از آن در میان نظریه پردازان به وجود آمد؟ در انتهای این بررسی هژمونیگرایی آمریکا پر داخته می شود.

کشورهای عرب و بروز جنگ

نویسنده در فصل دوم به زمینه های جنگ ۳۳ روزه می پردازد و آن را در سه سطح داخل لبنان، منطقه ای

مروری بر پیروزی حزب الله

پیروزی حزب الله لبنان در جنگ سی و سه روزه با رژیم صهیونیستی، نقطه عطفی در تاریخ جنگ های منطقه به حساب می آید. حتی تا امروز نیز کارشناسان نظامی این رژیم و غرب، مشغول تحلیل مولفه های گوناگون این جنگ نابرابر و دستیابی به علل ناکامی ارتش مجهز رژیم صهیونیستی برابر حزب الله هستند. در این میان عمده ترین دلایل پیروزی حزب الله را می توان در موارد زیر برشمرد:

مدیریت هوشمندانه: حزب الله با وجود آن که می توانست حتی جنوبی ترین شهر تحت اشغال صهیونیست ها را هدف قرار دهد، اما با این وجود به تل آویو حمله نکرد و عملاً این شهر را در گرو داشت و با این کار مانع تجاوز رژیم صهیونیستی به پایتخت لبنان و نیز به حدود ۶۵ درصد از خاک کشور خود شد. از این رو در طول جنگ ها حدود ۳۵ هزار لبنانی عازم سوریه شدند و نزدیک به یک میلیون نفر از آنان به آسانی در نقاط شمالی لبنان و نیز منطقه شرقی و شمالی بیروت اسکان یافته و زندگی کردند.

آموزش مناسب: رزمندگان حزب الله با توجه به آموزش های

چریکی لازم و استتار و اختفای مناسب، ساعت ها در کمین دشمن صبر می کردند تا از رصد ماهواره ها و دستگاه های جاسوسی دشمن در امان بمانند و در موعد لازم بتوانند ضربه مناسبی بر دشمن وارد کنند. بومی بودن و شناخت کافی محیط نیز در این راستا به نتیجه گیری لازم کمک کرد.

بهره گیری از سلاح مناسب: حزب الله تلاش کرد از مناسب ترین سلاح برای مقابله با دشمن تا دندان مسلح استفاده کند. به عنوان مثال استفاده از موشک های ضد زره قابل حمل مدرن که در برابر نفربرهای زرهی و وسایل شناسایی اسرائیل از توانایی بالایی برخوردار بوده و قادر بودند در پوشش زرهی بسیار سخت تانک های مرکاوا اسرائیل نفوذ کنند، تأثیر چشم گیری در پیروزی های حزب الله داشت.

برخوردار از حمایت مردمی: نکته مهم و تأثیرگذار دیگر در موفقیت حزب الله برخوردار از این گروه از حمایت مردمی بود. خدماتی که حزب الله به مردم لبنان ارائه می کند در کنار مقاومت شجاعانه رزمندگان آن در مقابل دشمن متجاوز، از آنها چهره ای محبوب نزد مردم لبنان ساخته است به نحوی که تشخیص رزمندگان

از مردم عادی برای دشمن بسیار مشکل است. برتری های اطلاعاتی: منطقه حاشیه مرزی لبنان و فلسطین اشغالی به عنوان منطقه نفوذ و احتمالی نبرد برای طرفین جنگ کاملاً شناخته شده و مشخص بود. انبارهای موشک، توان، تعداد، برد، قدرت انفجار و محل سکوهای پرتاب و مواردی از این دست، اصلی ترین نیازمندی های اطلاعاتی رژیم صهیونیستی در طول این جنگ بود که نتوانست به آنها دست یابد.

بر این دلایل می توان پیوستگی ضربه های کوچک با حجم وسیع، تمرکززدایی نظامی و راه اندازی هسته های مقامات به استفاده تدریجی از چریک ها در منطقه نبرد و ... را هم افزود. آنچه مهم است این نکته است که حزب الله لبنان در طول جنگ های اعراب و رژیم صهیونیستی بزرگ ترین ضربه و اولین پیروزی بزرگ خود را به دست آورد و این بسیار با اهمیت است.

کتاب تأثیر جنگ ۳۳ روزه بر سیاست خاورمیانه ای نو محافظه کاران آمریکا از منظری فرامنطقه ای به موضوع پرداخته است و این سوال را در اذهان ایجاد کرده است که آیا بیش از رژیم صهیونیستی این آمریکا نبود که قافیه را باخت؟!

گذری بر «نخستین کارگزاران استعمار» اثر حسین ملکی

گام های نخست انحطاط

«این نخستین اثر تحقیقی و نقد تاریخی است که بانگ‌رشی تازه و از بعدی ویژه به بازنگری و بازشناسی رویدادهای گذشته نه چندان دور تاریخ معاصر ایران می‌پردازد و هدف آن شکستن طلسم ناآگاهی و زدودن تصورات ناسالم ذهنی است که داده‌های القایی کارگزاران استعمار در اذهان پدید آورده و می‌آورد.» این عبارت آغازین کتاب «نخستین کارگزاران استعمار» نوشته حسین ملکی است که مدعی است: «شالوده‌اساسی کتاب بر افشای حقایق زندگی و کارنامه رجال حکومتگر و دولتمردان سطوح بالای نظام دولتی از آغاز نفوذ استعمارگران بر سرزمین ما و عصر قاجار و دوران مشروطیت پی ریزی شده است. پژوهش و بازشناسی ما از رویدادهای تاریخی و وطن‌مان به افشای حقایق دردناکی انجامیده که به روشنی بیانگر خیانت‌هایی است که در بطن پدیده‌های تاریخی ایران از سوی دولتمردان و سیاست‌پیشگان پرورش یافته در مکتب فراماسونری، آگاهانه - و اما پنهانی - به سود مصالح بیگانگان به اجرا درآمده و سرانجام در فرآیند جنبش مشروطیت و پدیده‌های بعدی، رازها اندکی از پرده برون افتاده و نمودهای آشکارتری یافته است.»

کتاب در سه بخش (۱۰ فصل) تنظیم شده و با موضوع تاریخ چیست و مورخ کیست آغاز می‌شود.

خروج نخستین راهیان استعمار

مؤلف در بخش اول با عنوان «مداخله بیگانگان در اوضاع سیاسی، اجتماعی و اقتصادی ایران» پس از بحث درباره پیدایی استعمار و آغاز مداخله استعمارگران اروپایی در سرزمین‌های دیگر به نفوذ استعمارگران پرتغالی به سرزمین ایران می‌پردازد و به تاریخ خروج این کشور از خلیج فارس اشاره می‌کند: «در سال ۱۶۲۳ (۱۰۳۳ قمری) شرکت انگلیسی هند شرقی ناوگان خود را برای فتح و تصرف هرمز در اختیار شاه عباس گذاشت. در آن روز کارمندی خان فرزند الله وردی خان حکمران فارس فرماندهی سپاهیان ایران را به عهده داشت. این نیروها به وسیله کشتی‌های انگلیسی به همراه ۳۰۰ قایق بزرگ به جزیره هرمز انتقال یافتند و بر اثر همکاری مشترک سپاهیان ایران و انگلیس، جزیره به تصرف ایران درآمد و پرتغالی‌ها در آوریل همان سال پس از گذشت نزدیک به ۱۶ سال از آنجا رانده شدند و جزیره مجدداً به حاکمیت ملی ایران درآمد. این ضربه نقطه پایان بر تسلط جابرانه ۱۱۶ ساله پرتغالی‌ها نخستین راهیان تجاوز کار استعماری بر بخشی از میهن ما در خلیج فارس نهاد.»

اما این پایان، آغاز حضور استعمار پیر در ایران است؛ چنان‌که نویسنده نیز اشاره می‌کند: «استعمارگران بریتانیایی با رانده شدن پرتغالی‌ها از حوزه خلیج فارس و هرمز و بهره‌گیری از تجارب سلف استعمارگر خود، تدارک سلطه همه‌جانبه‌ای را در خلیج فارس آغاز کردند.»

نقطه عطف تاریخی

نویسنده در ادامه به بررسی پیشینه برخی رویدادهای آن زمان که به زعم خود نقطه عطف‌های تاریخی هستند می‌پردازد که یکی از آنها جنگ‌های ایران و عثمانی است: «پادشاهان عثمانی خود را جانشینان خلف و خلیفه مسلمین می‌خواندند و بر مبنای چنین تعصب مذهبی می‌خواستند تمام کشورهای اسلامی را زیر لوای خلافت تحت انقیاد خود درآورند. پیدایی صفویان در صحنه پر آشوب و تشنج‌زای سیاسی ایران در آستانه سده دهم هجری در حالی که سراسر آن را مجموعه کوچک و بزرگی از حکومت‌های خودکامه خان‌خانی و ملوک‌الطوایفی فرا گرفته بود

بوده‌اند، هم‌مایه تاسف و هم موجب عبرت خواهد بود اگر بگوییم که هر ۱۵ وزیر، عضویت فراماسونری داشته و ماسون بوده‌اند و در تمام این دوره نسبتاً طولانی منافع موطن ممتاز یعنی انگلستان از نظر این وزرا مقدم بر منافع ملی بوده است!»

جیب پر سفیر انگلیس

سلطنت فتحعلی شاه، آغازگر فصل بعدی است که همراه با تشریح اوضاع سیاسی، اجتماعی ایران در آن زمان بررسی می‌شود: «در این دوران که فتحعلی شاه به هوس‌های جنون‌آمیز خود سرگرم بود، مشرق زمین در محرواصلی مناسبات بین‌المللی، به عامل عمده تشدید رقابت‌های استعمارگران انگلیس و فرانسه تبدیل شده بود و هر یک از آن دو دولت سخت می‌کوشیدند که بر دریاها و بر مستعمرات مخصوصاً بر هند و راه‌های بازرگانی مسلط شوند به شکلی که انگلستان در آغاز سده نوزدهم عملیات استیلاگرانه خود را در هند فعال‌تر ساخت و برنامه‌های گسترده‌ای برای نفوذ به کشورهای خاورمیانه طرح کرد.» سپس به ماجرای سفر سرجان ملکم (سفیر انگلیس) می‌پردازد و به نقل از سفرنامه گاسپار درویل می‌نویسد: «ملکم سفیر انگلیس با جیب پر پول آمده است تا ایران را بخرد.» و نتیجه می‌گیرد: «نتایج پیروزمندانه ماموریت سرجان ملکم، عوارض فرعی بسیاری را علیه مصالح عمومی ایران به بار آورد.»

ادامه در صفحه ۱۹

آزادی، برابری و برادری) و «وحدت ملی» و... جملگی در درون لژهای فراماسونری صورت گرفته است.» نویسنده در ادامه به اجمال‌نگاهی دارد به ماهیت فراماسون‌ها، اثرهای نظامی فراماسونری. وی درباره نفوذ آنها در ایران مدعی است: «چنان‌که می‌دانیم، وزارت امور خارجه به مفهوم متداول آن، از دوره فتحعلی شاه قاجار، یعنی از آغاز قرن نوزدهم در ایران تاسیس شد و از بدو تشکیل تا آغاز حکومت مشروطه، پانزده‌وزیر عهده‌دار اداره امور آن وزارتخانه

بشارت‌دهنده دوران تازه‌ای در حیات سیاسی و اجتماعی میهن ما شد... حربه عقیده برتری جویی مذهبی سلاطین عثمانی، طوفان سیاه و مخربی را به وجود آورد که ارزش‌های فرهنگی ملت‌ها و مظاهر زیبای زندگی انسان‌ها را در هم پیچید و در بستر کور و بی‌بصیرت خویش شرایطی پدید آورد که چیرگی استعمارگران اروپایی را بر کشورهای شرق، باید یکی از ثمرات تلخ آن محسوب داشت چنانچه سلاطین عثمانی و شاهان صفوی جهان‌بینی سیاسی کشورداری را بر مدار تعالیم واقعی اسلام - که آزادی، عدالت و گذشت از مظاهر بارز آن است - قرار می‌دادند، چه بسا سرنوشت کنونی کشورهای منطقه خاورمیانه، غیر از آن بود که هست.»

مؤلف در ادامه این فصل شرح مفصلی از شخصیت و عملکرد نخستین سفرای انگلیس در ایران آمده است که همراه با پاره‌ای از نقل قول‌های مستقیم و مستند، جذابیت کتاب را افزون می‌کند.

زیست‌نامه آغامحمدخان

فصل سوم کتاب «نخستین کارگزاران استعمار»، قرون هفدهم و هجدهم میلادی را از چشم‌انداز تاریخ ایران بررسی می‌کند و پس از نگاهی اجمالی به اوضاع نابسامان ایران قبل از ظهور نادرشاه و اندکی بعد از او به آغامحمدخان قاجار می‌رسد که او را مردی نامتعادل در صحنه سیاسی ایران توصیف می‌کند: «آغامحمدخان قاجار که در تاریخ از وی به عنوان خواجه تاجدار نیز نام برده‌اند، سرگذشت و سرنوشت عجیبی داشته و با کارهای جنون‌آمیزش و کارنامه زندگی غیر عادی‌اش، سهم عمده‌ای تیره‌روزی ایران و ایرانی از خود بر جای نهاده است. جا دارد از نظر آشنایی با زیست‌نامه چنین مردی، به اجمال سخن بگوییم.» سپس با بررسی وضعیت خانوادگی آغامحمدخان، برخی از رفتارهای خودکامانه وی را تشریح و آثار آن را بر ایران برمی‌شمارد.

«هدیه دوزخی استعمار در لفاف زرین» آزادی، برادری، برابری» عنوان آغازین بخش اول از فصل دوم کتاب است که به تاریخچه فراماسونری و نفوذ آن در ایران اشاره دارد: «ایجاد سازمان فراماسونری به سال ۱۷۳۳ میلادی در انگلیس و تعمیم آن به سرزمین‌های دیگر اعم از کشورهای پیشرفته سرمایه‌داری یا در حال رشد و یا عقب‌مانده، به مثابه ابزار مهم سیاسی، راهگشای نفوذ همه‌جانبه استعمارگران انگلیس به سرزمین‌های دیگر بوده و پرورش عناصر لیبرال و ترویج نظریه ملی‌گرایی به مفهوم ناسیونالیسم بورژوازی و تبلیغ شعار کاذب

اطلاعیه

قابل توجه ناشران، کتاب‌فروشان، صحافان،

چاپخانه‌ها، لیتوگرافی‌ها و مراکز نشر سراسر کشور

ویرایش جدید کتاب راهنمای ناشران و

کتابفروشان ایران، چاپخانه‌ها، لیتوگرافی‌ها و

مراکز نشر سراسر کشور در قالب جدید و به

عنوان کتاب «مرجع نشر» در مرحله تهیه است

موسسه خانه کتاب با همکاری کانون ویژه پویا

از ناشران، کتابفروشان، صحافان، چاپخانه‌ها،

لیتوگرافی‌ها و مراکز پخش فعال که تمایل به درج

آگهی در کتاب فوق را دارند دعوت می‌نماید تا با

تلفن ۲۲۲۵۵۲۴۶ (مرکز جذب آگهی) و فکس:

۲۲۹۰۲۷۷۷ تماس حاصل نمایند

احسان استیری

چوشینگورا را پرآوازه‌ترین نمایش در تاریخ تئاتر ژاپن - هم کابوکی و هم عروسکی - می‌دانند که الهام بخش نمایش‌ها، فیلم‌ها و مجموعه‌های تلویزیونی بی‌شماری شده است. این نمایشنامه به تعبیری مهم‌ترین و تاثیرگذارترین متن نمایشی ژاپن و نمادی از نمایش این کشور است. علی‌فردوسی، مترجم این اثر، دارای درجه دکترا جامعه‌شناسی از دانشگاه پنسیلوانیا است. او پس از پنج سال کار در دانشگاه‌های کالیفرنیا (برکلی و لس‌آنجلس)، از سال ۱۹۹۰ تا ۱۹۹۷ میلادی نخست به عنوان استاد مدعو در دانشگاه مطالعات خارجی توکیو و سپس کارشناس بین‌المللی در رادیو و تلویزیون ملی ژاپن مشغول به کار بوده است. فردوسی اکنون استاد و مدیر گروه تاریخ و علوم سیاسی دانشگاه نورتردام دونا مور ایالت کالیفرنیا است. ترجمه چوشینگورا به فارسی دومین ارمغان او از سفر ژاپن به شمار می‌آید. پیش از آن ترجمه فارسی یادنامه شونکین، اثر نویسنده بزرگ ژاپنی جوتیچیرو تانیزاکی از وی منتشر شده است.

دکتر علی فردوسی از ترجمه نمایشنامه چوشینگورا می‌گوید

نبرد آمریکایی‌ها با نمایش سنتی ژاپن

چوشینگورا نمایشنامه‌ای اقتباسی از یک واقعه تاریخی است. آیا آشنایی با آن واقعه تاریخی به درک بهتر نمایشنامه کمک می‌کند؟

بله! چوشینگورا یکی از خوش‌درآمدترین بازی‌های داستانی با زمینه تاریخی است. شب چهاردهم ماه دوازدهم از سال پانزدهم امپراطوری گنروکو، برابر با ۳۰ ژانویه ۱۷۰۳ میلادی، چهل و شش سامورایی بی‌سرور، به کاخ امیر یوشیناکا در ادو (نام قبلی توکیو) حمله بردند و او را به قتل رساندند. سپس بی‌درنگ سر مقتول را به معبد بودایی سنگاگو-جی بردند و آن را به آرامگاه سرورشان آسانو در این معبد پیشکش کردند. با این پیشکش کین ستانی از دشمن سرورشان را به انجام رسانیدند. خیر این کین ستانی به سرعت در همه ژاپن پیچید. عمل این چهل و شش رونین (موج-مردان یا سامورایی‌های بی‌سرور) با اقبال عمومی روبه‌رو شد و مردم آنان را گیشی (سلحشوران برحق) خواندند. این کین ستانی سترگ، همگان را از هر طبقه و مکانی به شدت تحت تأثیر قرار داد. درست در زمانی که به نظر می‌رسید به سبب قریب به یکصد سال صلح و آشتی ارزش‌های بزرگ سامورایی، مانند وفاداری و قاطعیت به فراموشی سپرده شده‌اند این عمل سلحشوران به زنده کردن خاطره آرمان‌های دیرین سامورایی به دل‌ها گرمی بخشید. حتی برخی از علمای کنفوسیوسی که معمولاً مردانی اهل آشتی و قانونگری هستند، توانستند ستایش خود را از این نمایش ارزشی دریغ نکنند. این علما شعرها و مقاله‌های فراوانی اغلب به چینی، در ستایش و بزرگداشت چهل و شش قهرمان نوشتند و ملازمان وفادار را اسوه‌های انسان فاضل خواندند.

موضوع و محتوای اصلی نمایشنامه «چوشینگورا» چیست؟

داستان چوشینگورا بر مبنای یک واقعه تاریخی است، که در آن ۴۷ رونین (سامورایی‌های بی‌مخدوم) به کین خواهی ظلمی که بر فرمانده آنها رفته است متحد می‌شوند و با فداکردن خود از عامل فروپاشی

خاندان فرمانده‌شان انتقام می‌گیرند. داستانی از زنجیره ظلم، عدالت، کین خواهی و از همه برتر، وفاداری در جایگاه بزرگ‌ترین انگیزه برای تحرک انسانی. داستانی که مانند نمایشنامه‌های شکسپیر، تعبیر گوناگونی می‌پذیرد. در دهه ۱۹۲۰ میلادی چوشینگورا نمادی بود از مقاومت در برابر قدرتی که با ارباب حکومت می‌کند. در دهه ۱۹۷۰ میلادی این نمایشنامه نماد مقاومت شهروندانی شد که در بحران‌های اقتصادی، چوشینگورا به عنوان نماد مبارزه کارجویان در برابر کارفرمایان می‌پنداشند.

اجرای چوشینگورا در سال‌های پس از جنگ جهانی دوم (۱۹۴۵ به بعد) مدت‌ها ممنوع بود زیرا به تعبیر ارتش اشغالگر آمریکا، این نمایش مبلغ سلحشوری بود و ارزش‌هایی چون غیرت و وفاداری را

رواج می‌داد. سرانجام از این نمایش رفع ممنوعیت شد، با این حال هنگامی که قرار شد برای نخستین بار چندین نمایش کابوکی ژاپنی در سال ۱۹۶۰ در آمریکا به اجرا درآیند، «ادبیت» (پارلمان ژاپن)، نگران از آن که مبادا تماشاگران آمریکایی چوشینگورا را باز نمودی از ارزش‌های نوین ژاپن به حساب آورند، با گنجاندن آن در برنامه مخالفت کرد. خوشبختانه این گونه نگرانی‌ها دیگر مانع اجرای این نمایش گیرا بر صحنه‌های تئاتر جهان نیستند.

اهمیت و جایگاه چوشینگورا در فرهنگ ژاپن چگونه ارزیابی می‌شود؟

چوشینگورا شامخ‌ترین نمایشنامه کلاسیک ژاپنی است. بی‌هیچ گزافی، چوشینگورا در بیش از دو و نیم سده‌ای که از نخستین نمایش آن می‌گذرد همچنان مقام بلند خود را به عنوان مشهورترین و مردم‌پسندترین اثر در گنجینه غنی، متنوع و دراز پیشینه هنرهای نمایشی ژاپن حفظ کرده است. نه جنگ، نه تلاطم‌های سیاسی و نه پشت و روزدن‌های ناگزیر ذوقی و تفسیری توانسته‌اند این اثر گیرا را به قفسه‌های

غبار گرفته کتابخانه‌های دانشگاهی تبعید کنند. اگر می‌شد تأثیر عمومی و منقلب‌کننده تعزیه عاشورا و کین خواهی مختار را با سهمگینی تراژیک و اعتبار ادبی داستان رستم و سهراب در یک اثر هنری فارسی گردآورد، آن وقت می‌شد آن را با چوشینگورا مقایسه کرد. پیدا کردن یک ژاپنی که ماجرای چهل و هفت سامورایی بی‌سرور این نمایشنامه را نداند همان قدر بعید است که یافتن شیعه‌ای که از مصیبت کربلا بی‌خبر باشد یا ایرانی تحصیلکرده‌ای که از تراژدی سهراب، هر ساله با نمایش عمومی این اثر چندین ساعته در نمایشخانه‌ها و شبکه‌های تلویزیونی در نیمه ماه دسامبر، جامعه ژاپنی باخضوع و خشوعی وصف‌ناپذیر به پای تماشای آن می‌نشیند مثل شاهنامه نیز همه ساله آثار فراوانی در باب این نمایش به طبع می‌رسند، از نوشته‌های

دانشگاهی گرفته در باب سبک، تألیف و متن شناسی تا برداشت‌های پرخواننده که برخی از آنها انتقادی‌اند و برخی در توضیح علل نفوذ دیرپا و ژرف این اثر در ذهن ژاپنی.

آیا این نمایشنامه در دیگر نقاط دنیا هم مورد توجه قرار گرفته یا تاثیر گذاری اش به سرزمین آفتاب محدود می‌شود؟

این اثر نه در ژاپن، بلکه در میان پژوهندگان غیرژاپنی ادبیات این کشور نیز از دیرباز برجسته‌ترین کار نمایشی این فرهنگ به شمار می‌رود. به احتمال زیاد این اولین اثر ادبی ژاپنی است که به زبان‌های دیگر ترجمه شده است. هنوز از خلق آن نیم قرن سپری نشده، در سال ۱۷۹۴ میلادی، روایتی از آن به چینی برگردانده شد و به اجرا درآمد. از ۱۸۸۰ میلادی ترجمه‌های این نمایش به زبان‌های اروپایی، انگلیسی، فرانسه و آلمانی، به چاپ رسیده‌اند. در ویراست متعدد دایره المعارف بریتانیایی که پیش از دهه پنجاه میلادی به طبع رسیده‌اند، تنها مقاله‌ای که به یک اثر ادبی ژاپنی اختصاص داده شده بود مقاله‌ای بود در

باب چهل و هفت سامورایی بی‌سرور. داستان چهل و هفت سامورایی بی‌سرور که تا پای مرگ به خاطره سرور از دست رفته‌شان وفادار می‌مانند، از همان آغاز آشنایی غربیان با آن احترام فراموشی ناپذیری را برای ژاپن و ارزش‌های فرهنگی اش برانگیخته است.

یکی از نکات جالب توجه در مورد چوشینگورا تالیف گروهی آن است که در دوران کلاسیک کم سابقه است.

بله! چوشینگورا یک تألیف گروهی است. نام سه نویسنده آن، چنان که در پایان نمایشنامه آورده شده است، عبارتند از تاکه دا ایزومو، میبوشی شوراگو و نامیکی سنریو. از آن جا که قاعده بر آن بود که نام مؤلفان را به ترتیب ارشدیت بیآورند، می‌توان حدس زد که تاکه دا ایزومو وظیفه هدایت و سازماندهی تألیف را بر عهده داشته، طرح کلی آن را ریخته، نوشتن پرده‌ها را تقسیم کرده و خود رأساً پرده‌های مهم تر-ششم، نهم، چهارم و یکم- را بر کاغذ آورده است. تاکه دا ایزومو دوم (۱۶۹۱-۱۷۵۶) یکی از نمایشنامه‌نویسان بزرگ ژاپن است که در زمان حیات از محبوبیت فراوانی برخوردار بود. نامیکی سنریو (۱۶۹۵-۱۷۵۱)، مؤلف پرده‌های سوم و شاید چهارم، در هنرمندی دست کمی از تاکه دا نداشت. در مقابل، میبوشی شوراگو (۱۶۹۶-۱۷۷۲)، که پرده‌های ضعیف دوم و دهم می‌باید کار او باشد، از مهارت چندانی برخوردار نبود. یکدست نبودن کیفیت نمایش بی‌تردید ناشی از این همکاری سه استعداد نابرابر است. همچنین می‌توان ناهمگونی در شخصیت‌ها و خطاهای دیگر را به همین تعدد نویسندگان نسبت داد. با این حال به رغم این ناهمگویی‌ها، چوشینگورا نمایشی است که تأثیری منسجم و مقتدر بر بیننده می‌گذارد به طوری که با وجود آن که اجرای آن ۱۰ تا یازده ساعت طول می‌کشد یکی از معدود نمایش‌های عروسکی است که در زمانه ما نیز کم‌وبیش به صورت کامل به روی صحنه آورده می‌شود.

داشت. چند هفته بعد، همگی آنان مانند سرورشان به خودکشی از طریق شکم دری آیینی محکوم می‌شوند. این عمل جسورانه با تازب گسترده‌ای در میان ژاپنی‌ها پیدا می‌کند.

گرچه حکومت با صدور فرمان ویژه‌ای نویسندگان را از رفتن به سمت این ماجرا بر حذر می‌دارد، چیزی نمی‌گذرد که داستان سرایان و نمایشنامه‌نویسان با زیرکی و کنایه پردازی، شروع به پرداختن به وجوهی از این ماجرا می‌کنند تا سرانجام در سال ۱۷۴۸ عناصر اصلی این ماجرا در نمایشنامه تمام عیاری به نام چوشینگورا کانادهن (سرمشق نامه گنجینه ملازمان وفادار) در یازده پرده آماده می‌شود. این نمایشنامه که به سرپرستی نمایشنامه‌نویس بزرگ ژاپنی چیکاماتسو مونزائمون نوشته شده است، بلافاصله به نمایشی بی‌سابقه پرتلفاز-هم در اجرای آن به سبک کابوکی و هم عروسکی، تبدیل می‌شود؛ مقامی که از آن پس تا کنون همچنان در ژاپن حفظ کرده است. به علاوه، چوشینگورا تا کنون الهام بخش تعداد بی‌شماری نمایشنامه‌های مدرن، فیلم‌های سینمایی، مجموعه‌های تلویزیونی و رمان و داستان‌های مصور شده است.

توجه تحلیلی و انتقادی به این اثر نیز پا به پای توجه عمومی و هنری به آن از همان تاریخ ادامه یافته است. در این میان بسیاری از صاحب‌نظران کوشیده‌اند علت یا علل محبوبیت پایدار این نمایشنامه را توضیح دهند.

از خواب می‌پراند واقعه معروف انتقام «چهل و هفت سامورایی بی‌مخدوم» است که در سال ۱۷۰۲، دو سال مانده به پایان دوره مشهور گنروکو، اتفاق می‌افتد. یک سال و اندی پیش از آن، در ماه مارس ۱۷۰۱، آسانو، بخشدار آکو، در دربار جنگ سالار (شوگون) به روی کی‌یرا، از مقامات بلند رتبه حکومتی، شمشیر می‌کشد. گرچه این کی‌یرا بود که آسانو را تحریک کرده بود و زخمی هم که آسانو بر او وارد کرده بود سطحی بود، شمشیر کشیدن در دربار جنگ سالار آنچنان خطای بزرگی به شمار می‌رفت که آسانو بلافاصله به شکم دری آئینی، محکوم می‌شود. چهل و هفت تن از ملازمان او که با اعدام سرورشان به رونین یا سامورایی‌های بی‌مخدوم تبدیل شده‌اند تصمیم می‌گیرند به هر شکل انتقام مرگ مخدومشان را بگیرند. سامورایی‌های بی‌مخدوم درست بیست و دو ماه صبر می‌کنند تا زمان مناسب برای یورش به قصر کی‌یرا فرامی‌رسد. در ماه دسامبر سال ۱۷۰۲، چهل و هفت رونین به رهبری اوئیشی کورانوسو پس از نبردی خونین کی‌یرا را که در زغال‌دانی قصرش پنهان شده بود پیدا می‌کنند، سر او را از تن جدا می‌کنند و آن را از خیابان‌های ادو عبور می‌دهند تا به آرامگاه سرورشان می‌رسند، سر را به نشان پیشکش در برابر آرامگاه می‌نهند و خود را برای مجازات به دستگاه جنگ سالار تسلیم می‌کنند. رونین‌ها به خوبی می‌دانستند که این عمل آنان ناگزیر پاسخی جز اعدام نخواهد

گنجینه ارزش‌های ژاپنی

پرویز فنی پور: دوران توگو گاو (۱۶۰۰-۱۸۶۸) در میان اعصار تاریخی ژاپن دارای اهمیت خاصی است. در پایان این دوران است که ژاپن با اصلاحات میجی پا به عصر نو می‌گذارد و مسیر تجدد را شتابان و مصرانه، اما نه بی‌افت و خیز، پی می‌گیرد. اهمیت این عصر تنها در فراهم آوری زمینه تجدد نیست، بلکه در آن نیز هست که ژاپن در این دوران، به خصوص در سال‌های میانی آن، یعنی سال‌های قرن هفدهم میلادی به شاهکارهای بزرگی در عرصه گسترده‌ای از آفرینندگی هنری دست می‌یابد که همچنان، پژوهندگان و دوستداران این فرهنگ را به خود جلب می‌کند. این دستاوردها مانند بلورینه‌هایی هستند که مستقیماً و با قدرت تمدن ژاپن را در اوج درخشش پیشامدرن خود، یعنی قبل از درگیری شدید و همه‌جانبه این کشور با جهان غرب، برای آیندگان به ثبت می‌رسانند. بنابراین جای تعجب نیست که هنرمندان و اندیشه‌ورزان پیاپی برای شناخت زیرلایه‌های فرهنگی و فلسفی بومی یا الهام‌گیری از آنها برای آفرینش‌های هنری دارای رنگ و بوی ژاپنی به این دوران و شاهکارهای هنری اش برمی‌گردند. این دوره که به دنبال یک شکوفایی تجاری می‌آید، با ضربه پتک یک رویداد فراموش‌ناشدنی آغاز می‌شود. این رویداد که همه ژاپنی‌ها را

سجاد صاحبان زند

دکتر محمد شهبای یکی از مترجمان و پژوهشگران مطرح ادبیات سینمایی ایران و از جمله افرادی است که در نخستین دوره کتاب سال سینمای ایران موفق به اخذ جایزه شد. وی که استاد دانشگاه نیز هست، در کارنامه خود تالیف و ترجمه آثار مهمی همچون «نظریه‌های روایت»، «عناصر سینما»، «دنیای درام»، «میزانسن در سینما»، «راز در میان نیست»، «سینمای هالیوود» و «سینما چیست؟» را دارد. به مناسبت انتشار آخرین کتاب وی که ترجمه‌ای از مقالات سینمایی ساتیا جیت رای با عنوان «سینمای ما، سینمای آنها» است، گفت‌وگویی را با وی ترتیب داده‌ایم.

«سینمای ما، سینمای آنها» در گفت‌وگو با دکتر محمد شهبای

تصویر فراتر از زمان

دانش‌ها را در نوشته‌های وی چگونه می‌بینید؟

بهترین نمود این تسلط را می‌توان در نگرش وی به طراحی صحنه، ترکیب بندی تصویر، کار با دوربین و موسیقی فیلم دید. نظر رای این است که جنبه‌زبانشناختی طراحی صحنه - که رابطه نزدیکی با هنرهای تجسمی دارد - باید از خود داستان سرچشمه بگیرد برای مثال او می‌گوید: «داستان است که دوره تاریخی، مکان، موقعیت اجتماعی ساکنان خانه و اهمیت وسایل و اثاثیه را مشخص می‌کند.» این سخن را مقایسه کنید با مثلاً طراحی صحنه در بسیاری از مجموعه‌های تاریخی که از تلویزیون خودمان پخش می‌شود و مقداری وسیله را در هر سو پرکنند می‌بینیم بی آنکه چندان ربطی به نکاتی داشته باشند که رای به درستی مطرح می‌کند. بهترین نمود تسلط رای بر موسیقی این است که از فیلم «سه دختر» به بعد موسیقی همه فیلم‌هایش را خودش نوشته است. معمولاً ایده‌های موسیقی فیلم از همان آغاز یعنی نگارش فیلمنامه به ذهنش می‌رسیده و آنها را یادداشت می‌کرده و پس از تدوین نهایی به آنها شکل کلی می‌داده است.

نوشته‌های وی در کتاب «فیلم‌های ما، فیلم‌های آنها» تا چه اندازه بازتاب دهنده فیلم‌هایش هستند؟ یعنی تئوری او چقدر به عملش نزدیک است؟

همان گونه که از پرسش‌های بالا مشخص است، رای «نظریه پرداز»ی نکرده است بلکه درست برعکس، از دل فعالیت عملی به نظراتی رسیده که بیشتر حالت شرح چگونگی عمل خود اوست. به گمان من این شرح چنان با صداقت صورت گرفته و چنان برگرفته از واقعیت‌های موجود است که آدم فکر می‌کنم می‌توان آنها را دستمایه نوعی نگرش سینمایی به روند عملی این کار دانست. اگر بتوانیم نظرات رای را به قول شما «تئوری» بنامیم این تئوری دقیقاً همان روش عمل اوست زیرا همه نظراتش بر پایه مسائلی است که در حین فیلم‌سازی به آنها برخورد کرده و برایشان راه‌حل‌هایی یافته است. یعنی در اینجا نظریه و عمل رابطه یک به یک دارند.

با توجه به تحولات صنعت سینما، این آرا تا چه اندازه در این سال‌ها هم کارا هستند؟

نظرات رای چندان در قید دگرگونی‌های فناورانه سینما نیست زیرا معتقد است برای فیلم ساختن فقط

به نظر شما نظریات ساتیا جیت رای تا چه اندازه می‌تواند برای فیلم‌سازی ما قابل بهره‌گیری باشد؟ ساتیا جیت رای از آنجا که در محدوده جغرافیایی نزدیک به ما زندگی و کار می‌کرده نظراتش احتمالاً خیلی شبیه به کسانی است که در کشور ما به فیلم‌سازی می‌پرداخته‌اند و می‌پردازند. اگر یکی از فیلم‌سازان هم دوره رای در ایران می‌خواست کتابی در همین زمینه بنویسد شاید نوشته‌هایش خیلی شبیه به همین کتاب درمی‌آمد. حتی اگر یکی از فیلم‌سازان امروزی ما بخواهد چنین کتابی بنویسد شاید باز هم شبیه به نوشته‌های ساتیا جیت رای در آید. این نظریات چند جنبه مهم را در برمی‌گیرند که رای در مقاله «برخی از جنبه‌های حرفه من» در همین کتاب به آنها پرداخته است و عبارت‌اند از داستان و فیلمنامه، انتخاب بازیگران، کار با بازیگران، طراحی صحنه، کار با دوربین، تدوین، و موسیقی. مسائل و مشکلاتی که رای در زمینه این هفت مورد مطرح می‌کند خیلی شبیه به وضعیت کنونی سینمای ایران است و همان گونه که در یادداشت آغاز کتاب نوشته‌ام این نکته یکی از دلایل ترجمه این کتاب بوده است.

این آرا دارای چه شاخصه‌هایی هستند؟

آرای رای در زمینه این هفت مورد در سه شاخصه اصلی مسائل مربوط به پیش تولید، تولید و پس تولید قرار می‌گیرد. نخستین موردی که به داستان و فیلمنامه مربوط می‌شود، مسائل اقتباس از آثار ادبی بنگالی را توضیح می‌دهد که در مورد سینمای خودمان نیز مصداق دارد. می‌دانیم یکی از مشکلات کنونی سینمای ما این است که میان سینما و ادبیات - منظوم بیشتر اقتباس از آثار ادبی برای سینماست - رابطه مناسبی برقرار نیست. به نظرم، آرای ساتیا جیت رای می‌تواند در این مورد به ما کمک کند، به ویژه که رای نیز با مسائلی فرهنگی روبه‌رو بوده که با مسائل فرهنگی خود ما شباهت‌هایی دارد. نکته مهم این است که رای تأکید می‌کند برای اقتباس یا نوشتن داستان فیلمنامه باید با شخصیت‌ها و آن دوره تاریخی آشنا باشیم. این نکته‌ای تقریباً بدیهی است که البته در عمل کمتر مورد توجه واقع می‌شود.

در مورد بازیگری نیز سخنان رای - که درباره سینمای بنگال در دهه ۱۹۶۰ است - در مورد بازیگری در سینمای امروز ما مصداق دارد، به ویژه در مورد استفاده از نابازیگران در فیلم. این جمله رای خیلی جالب است: «برخی از داستان‌ها هرگز به فیلم در نمی‌آید زیرا بازیگری برای آن نقش‌ها یافت نمی‌شود».

نظراتی که رای در مورد طراحی صحنه، تدوین و موسیقی نیز ابراز می‌دارد نشان می‌دهد که وی به صورت آگاهانه هم به الگوهای سینمای هالیوود نظر دارد و هم تلاش می‌کند این الگوها را در قالب بومی سینمای کشورش بریزد و با توجه به زمینه‌های فرهنگی مخاطب آنها را دوباره شکل بدهد. به نظرم مهم‌ترین شاخصه نظرات رای همین است؛ اینکه سبکی فراگیر را باید به مثابه الگویی اولیه در نظر گرفت و سپس با توجه به فرهنگ بومی به آن شکل دوباره داد. این نکته بسیار مهمی است که البته دلمشغولی فیلم‌سازان و مسئولان همه سینماهای ملی است.

رای فیلم‌سازی است که به موسیقی و هنرهای تجسمی نیز تسلط داشته است. شما بازتاب این

یادداشت

نگار نجابتبخش

چیره دستی

ساتیا جیت رای یکی از فیلمسازان مطرح و جریان‌ساز هندی است که آثار سینمایی خود، راهی نو در عرصه فیلمسازی را به سینمای جهان نشان داد. این کارگردان و نویسنده صاحب‌سبک، علاوه بر دانش فیلمسازی به هنرهای همچون نقاشی، موسیقی و هنرهای نمایشی نیز احاطه داشت و این دانش در کنار رویکرد تئوریک او، سبب پیدایی سبکی ویژه در کارهای رای شده بود. یکی از ویژگی‌های رای این بود که در هر دو حوزه تئوری و ساخت حرفه‌ای عمل می‌کرد و نمود کارش را می‌توان در فیلم‌ها و نوشته‌هایش یافت. «فیلم‌های ما، فیلم‌های آنها» نشان دهنده نگاه عمیق و تئوریک این فیلمساز هندی و جریان‌ساز است. او در این کتاب به خوبی دیدگاه‌هایش را در معرض دید خوانندگان قرار می‌دهد.

کتاب «فیلم‌های ما، فیلم‌های آنها» چنانچه از عنوانش پیداست به دو بخش تقسیم شده است. در بخش اول این کتاب؛ رای به سینمای هند و بنگال و در بخش بعدی او به سینمای دیگر نقاط جهان پرداخته است و اما مقدمه تقریباً میسوطی که در ابتدای کتاب آمده است، به نوعی بین این دو بخش و به طور کلی اطلاعات کتاب پیوند برقرار کند. رای در ابتدای این مقدمه به چرایی و چگونگی نوشتن این کتاب اشاره می‌کند و سپس شرح مختصری از ایده‌هایش را به نمایش می‌گذارد.

وی در ابتدای این مقدمه آورده است: «فیلمسازان معمولاً درباره فیلم‌ها چیزی نمی‌نویسند زیرا یا سخت‌گیر فیلمسازانند یا سخت‌اند و هگیانند که چرا نمی‌توانند فیلم بسازند یا تازه از ساختن فیلمی فارغ شده‌اند و سخت‌خسته و فرسوده‌اند.» وی پس از چند کارگردان همچون ژان کوکتو و ایزنشتاین نام می‌برد که به دلایلی همچون تفنی بودن صنعت سینما و یا اعتبار آموزش در نزدشان، مقالات و کتاب‌هایی درباره سینما نوشته‌اند و سپس به این نکته پرداخته که در سال‌های اخیر (منظور سال‌های انتشار کتاب است) کارگردانان سینما بیش از گذشته می‌نویسند و نقد می‌کنند و این نکته را به منتقدان و روزنامه‌نگاران خستگی‌ناپذیر مرتبط داشته که فیلمسازان را از خلوت خود به در آورده و آنها را به نویسندگانی ماهر بدل کرده‌اند. وی همچنین از روند معکوس منتقدانی یاد می‌کند که سراغ فیلمسازی رفته‌اند. رای در ادامه مقدمه به شرایط فیلمسازی خود و چگونگی شکل‌گیری تئوری‌های سینمایی‌اش که شاکله کتاب «فیلم‌های ما، فیلم‌های آنها» را تشکیل می‌دهد، پرداخته است.

«مشکل فیلم‌های هندی چیست؟»، «گزیده‌ای از یادداشت‌های بنارس»، «زمانی بلندبر جاده کوتاه»، «مشکلات فیلمساز بنگالی»، «مسیری پریچ و خم به اتاق موسیقی»، «مشکلات فراروی ما» و «برخی از جنبه‌های حرفه‌من» از جمله مباحث تشکیل‌دهنده بخش اول کتاب تحت عنوان «فیلم‌های ما» را تشکیل می‌دهد. در بخش دوم مباحثی همچون «رنوار در کلکت»، «چند فیلم ایتالیایی که دیده‌ام»، «هالیوود دیروز و امروز»، «اندیشه‌هایی درباره سینمای بریتانیا»، «آرامش برون، کشاکش درون»، «خاطرات مسکو»، «جویندگان طلا»، «مرد کوچک، کتاب بزرگ»، «کورو ساوا»، «توکیو، کیوتو و کورو ساوا»، «موج نو، استادکهن»، «سینمای صامت» و «در ستایش جان فورد» در بخش دوم کتاب مطرح می‌شود. آنچه این کتاب را خواندنی می‌کند پیوند در عنصر تجربه و دانش تئوریک با هم است.

«فیلم‌های ما، فیلم‌های آنها» در پایان سال ۱۳۸۷ و در شمارگان ۳۱۵۰ نسخه با قیمت ۲۸۰۰ تومان از سوی نشر هرمس روانه بازار کتاب شده است.

به یک دوربین، دو سه پایه، چند عدسی و ماده خام نیاز است. بقیه کار به دست خلاقیت است. می‌دانیم که فناوری، تجهیزات بهتری در اختیارمان می‌گذارد تا تخیلاتمان را بهتر تصویر کنیم ولی نمی‌تواند خلاقیت بیافریند. بنابراین، نظرات رای برای همه کسانی که می‌خواهند در هر کجای دنیا فیلم‌هایی ساده و تأثیرگذار بسازند راهگشاست، از جمله سینمای خودمان که خیل جوانان با استعداد در پی ساختن فیلم و معمولاً با مشکلات مادی روبه‌رو هستند. با این همه، به نظرم اگر رای اکنون زنده بود از سینمای دیجیتال به دلیل همین تسهیل در ساختن فیلم استقبال می‌کرد.

با توجه به آنکه ساتیا جیت رای، کورو ساوا را که یک فیلمساز آسیایی است در فهرست «سینمای آنها» قرار داده، تقسیم بندی «فیلم‌های ما و فیلم‌های آنها» چگونه شکل گرفته است؟

این تقسیم بندی به سینمای هند و بنگال از یک سو و سینمای دیگر کشورها از سوی دیگر مربوط می‌شود. رای فیلم‌های هند و بنگال را فیلم‌های «ما» و فیلم‌های بقیه کشورهای دنیا، از جمله ژاپن و شوروی را فیلم‌های «آنها» نامیده است؛ نوعی تقسیم بندی جغرافیایی که البته از مرزبندی‌های فرهنگی و ... هم جدا نیست.

شما در مقدمه کتاب نوشته‌اید که خواندن آن تنها یک شب طول کشیده است. با این توصیف ترجمه کتاب چقدر طول کشید؟

کتاب را واقعاً یک شبه خواندم چون خیلی روان و لذت بخش بود. ترجمه آن تقریباً دو ماه طول کشید چون اولاً در برنامه کاری‌ام نبود و با کارهای دیگر تداخل پیدا کرد و دوم به این دلیل که بیشتر در سفر بودم و دسترسی به منابع سینمایی نداشتم.

کمی هم از دشواری ترجمه بگوئید.

مهم‌ترین دشواری ترجمه این کتاب - که البته از این بابت نباید متنی سر کسی گذاشت چون مترجم کارش رفع همین مشکلات است - معادل‌یابی برای شمار فراوانی از واژگان بنگالی و اردو بود که رای آنها را به همان صورت در کتاب نوشته بود. نام همه فیلم‌های هندی و بنگالی به همان صورت اصلی و بدون اشاره به سال تولید آمده بود که یافتن معادل برای آنها مدتی طول کشید و حتی ناگزیر شدم در سفر دوباره به لاهور برخی از این واژگان اردو را از دوستانم بپرسم که در اینجا این افراد به ویژه جناب عارف و قار سپاسگزاری می‌کنم.

به عنوان آخرین سوال در حال حاضر چه آثاری را در دست ترجمه دارید؟

الان در مرحله آغازین ترجمه کتاب «فیلم‌سازی» نوشته سیدنی لومت هستم که آن هم مثل کتاب «فیلم‌های ما، فیلم‌های آنها» شرح خاطرات لومت در دوران کاری‌اش و نوعی آموزش غیر مستقیم فیلم‌سازی است که فکر می‌کنم برای دانشجویان و دست‌اندرکاران سینما مفید باشد.

ترجمه عناوین بعدی مجموعه «تک‌نگاری فیلم» نیز جای خود دارد و برنامه کاری درازمدتی است.

گزینش و ترجمه کتاب‌های مرجع و مهم در زمینه روایت‌شناسی نیز کار مفصل دیگری است که مدیریت انتشارات هرمس آمادگی خود را برای انجام آن اعلام کرده و بنده هم منتظرم کمی سرم خلوت‌تر بشود و به آن کار هم بپردازم.

هادی خورشاهیان از «غزلیات شیرین صائب تبریزی» گفت

شعر، شعر مهربان

«ویلیام شکسپیر، شاعر و نمایشنامه‌نویس مشهور انگلیسی، پس از نوشتن شاهکارهای ادبیات نمایشی جهان، یعنی سه‌گانه اتللو، هملت و مکبث، آخرین روزهای عمر خود را سپری می‌کرد. در جایی دیگر از جهان، گالیو گاليله ستاره‌شناس و فیزیکدان مشهور ایتالیایی، در حال ارائه نظریه‌های تحول‌برانگیز خود بود. در همان زمان، ملاصدرا و میرداماد، از دانشمندان بنام و مشهور عصر صفوی بودند اما شهرزاد قصه‌گوی هزار و یکشب از سفر ایران به هند سخن می‌گفت؛ سفری برای شناختن شاعری بزرگ. اما این شاعر که بود؟»

هادی خورشاهیان در کتاب «غزلیات شیرین صائب تبریزی» به شرح و تفسیر سی غزل از این شاعر سبک هندی پرداخته است. او در پاسخ به این که چقدر نوجوانان ایرانی به صائب علاقه مندند و با غزل او ارتباط برقرار می‌کنند می‌گوید: «به جرأت می‌توان گفت هیچ، چرا که بسیاری از بزرگسالان هم با صائب آشنا نیستند و تنها افرادی این شاعر فارسی‌زبان را می‌شناسند که به معنی حاصل کلمه با ادبیات آشنا هستند. اما وظیفه نویسندگان است که نمایندگان هر سبک را به تعداد محدودی از علاقه‌مندان به ادب فارسی معرفی کنند و صائب تبریزی و بیدل دهلوی، نمایندگان سبک هندی هستند.»

خورشاهیان در ابتدای این کتاب به توضیح غزل پرداخته و آن را قالب معتدلی دانسته است که نه مانند رباعی و دوبیتی کوتاه است و نه مثل قصیده و مثنوی بلند. همچنین غزل را قالبی دانسته که می‌تواند با مضامین مختلف کنار بیاید؛ می‌تواند عاشقانه باشد مثل غزل‌های سعدی، عارفانه باشد مثل غزل‌های مولوی و سنایی، می‌تواند اجتماعی و اخلاقی باشد مثل غزل‌های صائب، می‌تواند اجتماعی و سیاسی باشد، مثل غزل‌های شاعران مشروطه و جالب این که می‌تواند تلفیقی از همه اینها باشد مثل غزل‌های معاصر. نویسنده پس از آن که سبک هندی پرداخته و آن را از پرمجراترین دوره‌های شعر فارسی دانسته است که بعضی آن را سبک اصفهانی، برخی هندی و گروهی دیگری سبک صفوی می‌نامند. او سبک هندی را سبک شاعرانی می‌داند که در قرن دهم و یازدهم می‌زیسته‌اند. البته خورشاهیان فکر می‌کند این به آن معنا نیست که پیش از این نشانه‌ای از سبک هندی نبوده اما واقعیت این است که زمانی به شیوه‌ای از شعر، سبک می‌گویند که مشخصه‌هایی داشته باشد که آن سبک را از دیگر سبک‌ها متمایز کند و با این تعریف سبک هندی به قرن ۱۰ و ۱۱ برمی‌گردد یعنی دوره‌ای که شاعران سبک عراقی به تکرار می‌رسند. خورشاهیان در پاسخ به این که چه ضرورتی برای شناخت سبک هندی وجود دارد می‌گوید: «اگر حساب نوجوانانی که به هری پاتر

است شعر را نمی‌توان به صورت نثر در آورد و کسانی که به تفسیر و معنی کردن شعر می‌پردازند، زیبایی آن را از بین برده و راه تأویل بیشتر را بر خواننده می‌بندند. او به تعبیر عین‌القضات از شعر اشاره می‌کند و می‌گوید: «شعرا، آینه‌هایی هستند که هر کس تصویر خود را در آن می‌بیند، اگر چه شعر صائب همچون شعر حافظ تأویل و تفسیر نمی‌پذیرد اما به معنی کردن کلمه به کلمه آن، از زیبایی‌هایش کاسته و ارزشش را نادیده می‌گیریم.»

خورشاهیان یکی از ویژگی‌های سبک هندی را استفاده از زبان کوچه و بازار می‌داند و می‌گوید: «شاعران این سبک به قهوه‌خانه‌ها می‌رفته و شعرهای خود را برای مردم عادی می‌خوانده‌اند به عبارتی این سبک هم با مردم کوچه و بازار ارتباط می‌گرفته و هم با پادشاهان صفوی.»

گردآورنده، مجموعه خود را از زبان شهرزاد قصه‌گو شروع کرده است. به عقیده او برای این که ادبیات کهن برای نوجوانان زیباتر و خواندنی‌تر باشد، بهتر است از قالب داستانی استفاده شود.

«غزلیات شیرین صائب تبریزی» را مریم نیکخواه ایبانه تصویرگری کرده و انتشارات پیدایش در ۳۵۰۰ نسخه و به قیمت ۳۵۰۰ تومان منتشر کرده است.

موفه‌های سبک مورد نظر را به خواننده معرفی می‌کنند اما برگزیدن سی غزل از میان بیش از ۷۰ هزار غزل، کار بسیاری دشواری است. طبیعی است که هر فرد دیگری با سلیقه‌ای دیگر، می‌تواند از این تعداد انبوه، غزل‌های دیگری را برگزیند؛ همان کاری که تمام افرادی که تاکنون گزیده‌ای از غزلیات صائب را فراهم آورده‌اند انجام داده‌اند.

همه غزل‌ها بدون حذف از دیوان شش جلدی صائب به تصحیح محمد قهرمان انتخاب شده است؛ بدون این که بخوایم همه غزل‌ها بهترین غزل‌های صائب باشند اما تلاش شده اشعاری انتخاب شود که این شاعر سبک هندی را به خوانندگان معرفی کند اگر چه برای شناخت این سبک باید غزل‌های بیدل و حکیم را هم خواند.

خورشاهیان به توضیح درباره اسامی و نام‌های خاصی چون سلیمان، زلیخا، حاتم، اسکندر، خسرو، خضر و ... پرداخته است، همچنین کلمات دشوار را معنی کرده و نشانه‌هایی در اختیار خواننده گذاشته تا به درک بهتری از شعر صائب دست پیدا کند بدون آن که به شرح و تفسیر ادبیات بپردازد چرا که معتقد

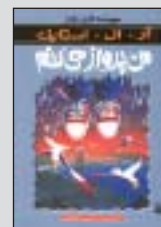
و کتاب‌های مشابه علاقه‌مند هستند را نادیده بگیریم، هستند عده‌ای که دلشان می‌خواهد با ادبیات سرزمین خود به طور تخصصی برخورد کنند اما من به عنوان گردآورنده این مجموعه تاکید می‌کنم این گونه کارها ندارم و فکر می‌کنم ایجاد ضرورت، کار نویسندگان نیست. آنها تنها باید علاقه‌مندان را با شاعران و ادیبان سرزمین خود آشنا کنند.»

او علت استقبال نویسندگان و خوانندگان از شاعرانی چون حافظ و سعدی را آشنایی بیشتر با این افرادی می‌داند و معتقد است: «تعدادی از شعرهای حافظ، مولانا و سعدی به صورت آواز و ترانه خوانده شده و ذهن خواننده با شعر این شاعران آشناتر است اما این ماجرا به آن معنا نیست که مردم با معنی و مفهوم این اشعار آشنا هستند و آن را درک می‌کنند.»

خورشاهیان سی غزل از صائب را انتخاب کرده و در این مجموعه گنجانده است. او دو دلیل برای این گزینش مطرح می‌کند؛ یکی سلیقه خود به عنوان گردآورنده و دیگر نشان دادن ویژگی‌های سبک هندی. او تلاش کرده غزل‌هایی را انتخاب کند که دیگر

همنشینی ترس و خنده

«اسم من، جک جانسون است. من از آن پسرهایی هستم که دوست ندارند خودشان را با دیگران مقایسه کنند. جدی می‌گویم. من مسابقه دوست ندارم. مثلاً وقتی با پدرم شطرنج بازی می‌کنم، می‌گذارم او برود. آخر، این بردن برای او خیلی مهم است. حتی وقتی که با سگمان مورتی مسابقه دو می‌دهم، می‌گذارم او برود...»

کتاب «من پرواز می‌کنم» این گونه آغاز می‌شود؛ کتابی که به ماجراهای پسری به نام جک جانسون می‌پردازد؛ کسی که دوست ندارد برتر از دیگران باشد، دلش می‌خواهد عکس قهرمان‌های داستان‌های مصور را نقاشی کند و خیلی کم از پاک‌کن

ترسناک و جذاب را برای کودکان تعریف نمی‌کند، بلکه آنها را به شدت می‌خنداند و این آمیزه موجب می‌شود بسیاری از کودکان به سمت کتاب و کتابخوانی بروند.

آرال. استاین نویسنده مجموعه «ترس و لرز» در سال ۱۹۴۳ در محله کوچکی در شهر کولومبوس ایالات متحده به دنیا آمده و ۹ ساله بوده که استعداد نویسندگی را در خود کشف کرده است و از سال ۱۹۶۵ تاکنون در شهر نیویورک زندگی می‌کند.

نخستین کتاب‌های استاین، فکاهی بوده و از سال ۱۹۸۶ تا به امروز، زندگی و وقت خود را وقف ادبیات وحشت کرده است؛ مجموعه‌ای که در آن دختر و پسرهای معمولی اما شجاع و کنجکاو، تجربه‌های شیرین و در عین حال ترسناکی را از سر می‌گذرانند.

ناصر زاهدی، «من پرواز می‌کنم» را ترجمه و انتشارات پیدایش آن را در ۳۵۰۰ نسخه و به قیمت ۲۵۰۰ تومان منتشر کرده است.

استفاده می‌کند. ویلسون و میا دوستان جک هستند اما دوستی با آنها برای قهرمان داستان چندان قابل تحمل نیست. ویلسون برخلاف جک همیشه دوست دارد بهتر از دیگران باشد. ویلسون، تمام مدت دلش می‌خواهد وانمود کند که از همه بهتر است، خیلی خودش را با دیگران مقایسه می‌کند، دوست دارد همیشه برنده باشد و جک باید به ویلسون ثابت کند که در اشتباه است و حالا، اتفاقاتی افتاده که جک از ویلسون و میا، عصبانی است... یک شب با ناراحتی از خانه می‌آید و به طور اتفاقی کتابی کهنه و قدیمی را پیدا می‌کند؛ کتابی جادویی به نام «درس پرواز»...

«من پرواز می‌کنم» یکی از کتاب‌های مجموعه «ترس و لرز» است؛ مجموعه‌ای که تاکنون به شانزده زبان دنیا ترجمه شده و از محبوب‌ترین سری کتاب‌های کودکان در دنیا به شمار می‌رود. چرا که تنها قصه‌ای

نگاهی بر کتاب «قوانین و مقررات تنیس روی میز (۲۰۰۸-۲۰۰۹)» پیوند کتاب و راکت

ورزش تنیس روی میز یا پینگ پنگ با ۱۲۸ سال سابقه یکی از ورزش های پرطرفدار دنیاست. اگر بخواهیم درباره علل موفقیت و جذابیت این رشته ورزشی سخن بگویم، بدون شک باید به تغییرات مثبت و سازنده در قوانین و مقررات آن طی سال های گذشته اشاره کرد که باعث آسان تر شدن اجرای این ورزش شده است.

کتاب «قوانین و مقررات تنیس روی میز (۲۰۰۸-۲۰۰۹)» ترجمه و تالیف سیما لیموچی نیز که اخیرا از سوی نشر علم و حرکت منتشر شده دربرگیرنده آخرین تغییرات انجام شده در قوانین و مقررات این رشته ورزشی است.

گردآوری جدیدترین قوانین و مقررات در دو بخش تنیس روی میز بازی های المپیک و پارالمپیک هدف اصلی از تدوین این کتاب به حساب می آید. درباره مهم ترین ویژگی این اثر باید گفت که این مجموعه برای اولین بار به صورت ترکیب قوانین و مقررات فدراسیون جهانی تنیس روی میز و همچنین قوانین و مقررات تنیس روی میز پارالمپیک به همراه کلاس بندی ورزشکاران پارالمپیک را در کنار هم به علاقه مندان ارائه می کند تا با توجه به انتقال کمیته تنیس روی میز پارالمپیک به بدنه فدراسیون جهانی تنیس روی میز، ضمن تاکید بر به روزرسانی در هر دو بخش برای گروه های مخاطب، با ارائه همزمان اطلاعات داور

دو سازمان جهانی در یک کتاب، مطالعه و دسترسی به منابع آسان تر شود.

سیما لیموچی، مؤلف و مترجم این اثر، خود از خانواده ای علاقه مند به تنیس روی میز است؛ خانواده ای یازده نفره که با تشویق مادر به این ورزش مفرح پرداخته اند.

تاریخچه ورزش تنیس روی میز یا پینگ پنگ، بخش اول این کتاب را به خود اختصاص داده است در حقیقت

نویسنده قصد دارد با پرداختن به تاریخچه تنیس روی میز و پس از آن تاریخچه پارالمپیک تنیس روی میز، مخاطب را برای درک هرچه عمیق تر قوانین و مقررات این رشته ورزشی آماده کند.

تنیس روی میز مانند بسیاری از ورزش های دیگر ابتدا به عنوان یک تفریح اجتماعی آغاز شد. این ورزش

با وسایل و تجهیزات اولیه در اواخر قرن نوزدهم در انگلستان پدیدار شد. در حقیقت تنیس روی میز در کنار بد مینتون و تنیس چمنی، برگرفته از ورزش تنیس باستانی است. تنیس باستانی نیز با نام های جودی پام و تنیس زمینی شناخته می شود.

این رشته ورزشی پس از این که تنیس روی چمن در دهه ۱۸۸۰ در بین مردم بسیار رواج و توسعه یافت، شکل گرفت. حکایت توپ های پلاستیکی تنیس روی میز نیز در نوع خود خواندنی است.

لیموچی در این باره می گوید: این توپ ها در سال ۱۹۰۰ میلادی برای اولین بار از جنس سلولوئید به جای توپ های نخی و لاستیکی وارد بازار شدند و از همان زمان این رشته ورزشی رونق خاصی گرفت و در سال ۱۹۰۱ دو انجمن تنیس روی میز و پینگ پنگ در انگلستان شکل گرفت و اولین کتاب درباره این بازی نیز در سال ۱۹۰۱ منتشر شد. به گفته لیموچی در سال ۱۹۰۳ این دو انجمن با هم ادغام شدند و پس از آن بود که این ورزش به وسیله مهاجران اروپایی به کشور چین منتقل شد. در حالی که این رشته ورزشی خیلی سریع به دنیای کتاب و آثار مکتوب راه یافت اما به ناگهان دچار رکودی غیرقابل پیش بینی شد که ۱۸ سال به درازا کشید.

در نهایت در سال ۱۹۲۲ دوباره این ورزش در اروپا احیا و با ایجاد برخی تغییرات، قوانین استاندارد این بازی در انگلستان وضع شد.

فدراسیون جهانی تنیس روی میز نیز در سال ۱۹۲۶ در شهر برلین آلمان به طور رسمی با علامت اختصافی ITTF تاسیس شد. اولین رئیس فدراسیون جهانی نیز آقای ایومونتاگو بود و اولین مسابقات جهانی همان سال در شهر لندن انگلستان برگزار شد.

شاید خالی از لطف نباشد که به نام هایی که بر ورزش تنیس روی میز در طول این

سال ها تا قبل از سال ۱۹۲۶ میلادی گذاشته شد، اشاره ای کنیم؛ نام هایی نظیر پینگ پنگ، جودی پام، گاسیما، ویف و اف، تنیس سالتی، تنیس داخل سالن، پام پام، پیم پام و نتو. مؤلف کتاب در ادامه به بیان تاریخچه تنیس روی میز در مسابقات پارالمپیک می پردازد؛ مسابقاتی که ویژه معلولان است. این اثر در ادامه به

ارائه قوانین تنیس روی میز و همچنین مقررات مسابقات بین المللی می پردازد.

میز، مجموعه تور، توپ، راکت، تعاریف، سرویس، برگشت توپ، ترتیب بازی، لت یا حرکت از نو، امتیاز، یک گیم، یک مسابقه، ترتیب سرویس، دریافت توپ، زمین، دریافت یا انتخاب زمین، خارج از نوبت و سیستم تسریع، بخش های مختلف قوانین تنیس روی میز را تشکیل می دهند.

در فصل مقررات مسابقات بین المللی نیز موضوعاتی نظیر گستره قوانین و مقررات، تجهیزات و شرایط بازی، تبلیغات، برگزار کنندگان مسابقات، هدایت مسابقه، موارد انضباطی، قرعه کشی برای مسابقات حذفی، سازماندهی مسابقات و شرایط انتخاب برای مسابقات بین المللی مطرح شده است.

از آنجا که تنیس روی میز ورزشی پرطرفدار است که می توان به راحتی در هر محیطی و با استفاده از امکانات ساده آن را انجام داد، تالیف کتابی درباره قوانین و مقررات این رشته ورزشی می تواند به یادگیری اصولی و صحیح تنیس روی میز کمک کند. در این کتاب به نکات ظریفی درباره ورزش تنیس روی میز اشاره شده که حتی در بسیاری از کلاس های آموزشی عملی این رشته ورزشی نیز کمتر به آن توجه می شود. به طور مثال در بخش سرویس آمده است: «زنده سرویس بدون این که چرخشی به توپ وارد کند، باید آن را به صورت عمودی به طرف بالا پرتاب کند، به نحوی که توپ بعد از جدا شدن از کف دست، حداقل

۱۶ سانتی متر بالا برود و سپس پایین بیاید و قبل از آن که به آن ضربه زده شود، به هیچ جسمی برخورد نکند.» در دوران معاصر امکانات نسبتا مناسبی برای بازی تنیس روی میز در شهر های مختلف کشورمان به ویژه در بوستان ها پدید آمده به گونه ای که تا اندازه حد زیادی به عمومی و فراگیر شدن این رشته ورزشی در سطح جامعه کمک کرده است. در چنین شرایطی ضرورت انتشار کتاب هایی برای آموزش صحیح و همچنین آشنا ساختن بازیکنان و علاقه مندان این رشته ورزشی به قوانین و مقررات این بازی کاملا احساس می شود.

نکته ای که در این میان باید در نظر گرفته شود، این است که با توجه به همراهی غیر قابل انکار ورزش با علم، مسئولان تربیت بدنی و ورزش باید شرایطی را فراهم کنند که در کنار ایجاد امکانات سخت افزاری برای گسترش رشته های مختلف ورزشی به ویژه تنیس روی میز در سطح جامعه، کتاب های این حوزه نیز به علاقه مندان معرفی شود تا یادگیری و انجام این ورزش مفرح از ابتدا به شکلی اصولی و علمی انجام شود و در این میان یقینا احداث ویترونی از کتاب در بوستان ها و مراکز ورزشی عمومی می تواند یکی از این راهکارها باشد.

چاپ اول کتاب «قوانین و مقررات تنیس روی میز (۲۰۰۸-۲۰۰۹)» با ترجمه و تالیف سیما لیموچی در شمارگان ۲۲۰۰ نسخه، ۹۹ صفحه و بهای دو هزار تومان از سوی نشر علم و حرکت منتشر شده است.

گام های نخست انحطاط

ادامه از صفحه ۱۵

در ادامه تحلیلی مفصل درباره نتایج ماموریت سرجان ملکم ارائه می شود.

شاه مملکت و پول اسب ها!

بخش سوم و پایانی کتاب به دام های تازه استعمار و علل انحطاط ایران در زمان قاجار اختصاص دارد. نویسنده بحثی نیز درباره جذب رجال درباری و حتی شاه با اعطای مرتب تحف و هدایا دارد که ماجرای فتحعلی شاه در این مورد عبرت آموز است: «رسم هدیه دادن و گرفتن در اثر حرص و آز فتحعلی شاه و شوق و ولع وی به دریافت هدایا با نقشه های حساب شده استعمارگران انگلیسی کم کم جنبه رشوه به خود گرفت و قبح عمل ارتشاء از بین رفت و به صورت یک عامل موثر در انجام خواهش های غیرقانونی و خلاف مصالح عام درآمد... در زمان فتحعلی شاه و دیگر شاهان قاجار، کیفیت آن به تدریج تغییر و رسما هدایای جنسی و کالا به پول نقدی تبدیل شد و بنیانگذار چنین بدعت شرم آوری نیز خود فتحعلی شاه بود. یک سیاح فرانسوی که در این زمان مدتی رانیز در خدمت عباس میرزای ولیعهد

بوده، در سفرنامه خود می نویسد: «هنگامی که سفیر انگلیس به ایران آمد، هدایایی از جمله کالسکه بسیار زیبایی برای تقدیم به حضور شاه به همراه آورده بود. قرار بر این بوده که در ایران چهار اسب از نژاد عالی نیز برای بستن به کالسکه ها خریداری کند و به شاه تقدیم دارد. سفیر انگلیس این مطلب را به عرض شاه می رساند، فتحعلی شاه از مبلغی که برای خرید اسبان تخصیص یافته، جو یا می شود. سفیر می گوید که ششصد تومان برای این کار منظور شده است. شاه می گوید: بسیار خوب! ششصد تومان را به من بده تا تو را از خرید اسب معاف دارم!»

فهرست ۵۰ پیوندی ها

«در میان دودمان های خدمتگزار اجنبی و دولتمردان طراز کهن حقوق بگیر، بعد از حاج محمد حسین خان صدر اصفهانی، سومین صدر اعظم عصر قاجار و فرزندش، عمق خیانت میرزا ابوالحسن خان شیرازی از همه بیشتر است.» نویسنده با این ادعا در فصل بعد به گزارش رسمی از ابتدای قرن نوزدهم (۱۸۱۰) اشاره می کند که در آن اسامی هشت نفر از رجال همراه با مبلغ دریافتی آنان از انگلیس (همگی ۵۰ پوند) آمده است: «گزارش رسمی شماره ۱۷-۱۵ مورخ ۲۶ مه ۱۸۱۰ سرگور اوزلی بارت سفیر ماسون انگلیس در ایران حاکی است که

نوکران میرزا ابوالحسن خان شیرازی نیز جزو حقوق بگیران سفارت بوده اند و در متن همین گزارش ضمن ذکر این جمله که «نوکراهای ایرانی میرزا همگی در یک ردیف بوده و مبلغ مساوی دریافت می دارند»، اسامی آنها را با مبلغی که دریافت می کنند آورده است. کتاب «نخستین کارگزاران استعمار» با برشماری اسامی ۸۰ نفر از نخست وزیران ایران (از ۱۱۶۵ تا ۱۳۳۲ شمسی) به پایان می رسد. نویسنده مدعی است که بسیاری از آنها یا خود یا اعضای کابینه شان عضو لژهای فراماسونری بوده اند: «چنان که از فهرست نخست وزیران پیداست، پنجاه و یک نفر از زعمای بزرگان قوم در امتداد زمانی صد و هفتاد و دو ساله تاریخ معاصر ایران، هشتاد بار در رأس کابینه ها قرار داشته اند و در بازنگری و بازشناسی متن رویدادها و پدیده ها در مجلدات بعدی نیز نشان خواهیم داد که اغلب وزرای این کابینه ها هم از برادران ماسون بوده اند، چنان که طول ۱۱۲ سال نخست تا آغاز عصر مشروطیت، ۱۲ نفر از برادران ماسون نیز سمت وزیر خارجه را برعهده داشته اند...» «نخستین کارگزاران استعمار» از مجموعه نقد و تحقیق تاریخ معاصر ایران انتشارات اشاره است که حسین ملکی (ح.م.ز.اوش) آن را به رشته تحریر در آورده و در ۶۵۰ صفحه و به قیمت ۱۰۵۰۰ تومان به تازگی روانه بازار نشر شده است.

دکتر محمد ابراهیم ذاکر از «المنصوری فی الطب» می گوید

سطرهای سپید سلامت

نکته قابل توجه دیگری هم در مورد الحاوی وجود دارد و آن این که رازی ضمن حرمت به پزشکان یونانی، سریانی و مسلمان قبل از خود با دیده انتقاد به آنان می نگرد و آثار مرتبط را بسیار دقیق می داند ولی در عین حال در مواردی از نهایت دقت به ابهام کشیده می شود. به نظر او آثار جالینوس بسیار درهم است و یونانی هامسائل جراحی را درست رعایت نمی کرده اند بنابراین در کتاب الحاوی به نکات پزشکی دقت فراوانی شده که از نظر ارزش علمی بالاتر از منصوروی و قانون قرار می گیرد.

منابع اصلی کتاب منصوروی را چگونه تهیه کرده و در مورد آنها به تحقیق و پژوهش پرداختید؟

کتاب حاضر پژوهشی از دکتر حازم بکری صدیقی است اما منابعی که من آنها را بررسی کرده ام و دکتر صدیقی هم آنها را مدنظر داشته دو دسته هستند؛ منابع موجود در ایران و منابع خارجی که من با کمک دوستان میکرو فیلم آنها را تهیه و مورد مطالعه قرار دادم. در ایران، کناش منصوروی در کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران و طب المنصوری در دانشکده پزشکی تهران یافت می شود. هر چند باید گفت که کنکاش منصوروی کتابخانه مسجد سپهسالار، طب منصوروی کتابخانه مجلس شورای اسلامی، کناش منصوروی کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی و ... جزو مجموع منابع موجود در ایران ۲۶ منبع بوده است. مجموعه منابع المنصوری فی الطب خارج از ایران هم شامل ۹ منبع بوده از جمله المنصوری فی الطب دانشگاه کمبریج، منصوروی فی الطب کتابخانه شهرداری اسکندریه مصر، منصوروی مدرسه احمدیه موصل - عراق و ... ضمن این که منابعی را هم که دکتر حازم بکری صدیقی در انتشار کتاب استفاده کرده اند در کتاب حاضر ذکر شده اند.

با توجه به این که با مطالعه اجمالی کتاب متوجه می شویم که مطالب و داروهای نام برده شده در آن چندان در دسترس نیستند و به کار بردن روش های درمانی موجود در آن برای دوران کنونی چندان کاربردی به نظر نمی رسد. چه انگیزه ای باعث انتشار آن از سوی شما شد؟

من معتقدم این کتاب ها تنها به عنوان یک گنجینه برای موزه ها مفید هستند. راستش کار من مانند کار باستان شناسی است که کوزه ها را از دل خاک بیرون می آورد و غبار از رخ آنها می زداید تا به موزه تحویل دهد.

البته همه با نظر من موافق نیستند و به تازگی جمعی از دانشجویان پزشکی جوان در مورد طب سنتی با همین کتاب ها آموزش داده می شوند اما من معتقدم که نمی توان پیشرفت های شگرف علم پزشکی امروز و تجهیزات مدرن را با وسایل روزگار رازی مقایسه و از روش های درمانی آن استفاده کرد.

ردیف این اثر وجود دارد؟

این کتاب هم ردیف «قانون» ابن سینا در دانشگاه های اروپایی تدریس می شده است و من حتی نکاتی را در کتاب «الحاوی» رازی مشاهده کرده ام که به نظرم از نظر اصول پزشکی از «قانون» دقیق تر است.

به همین دلیل برای ترجمه جلد سوم تادمم مجموعه الحاوی هم اقدام کرده ام که جلد سوم و چهارم آن به دهان و دندان و گوش و حلق و بینی اختصاص دارد که مراحل ترجمه شان پایان یافته است. جلد اول و دوم را هم استاد طباطبایی ترجمه کرده اند که بعد از درگذشت ایشان من تصمیم گرفتم ادامه الحاوی را به فارسی ترجمه کنم.

پاک سازی جرم گوش و ... پرداخته است، گفتار ششم به روش درست گردشگری و ... توجه دارد، گفتار هفتم به شکسته بندی، و انواع مرهم و چگونگی درمان سرطان اختصاص یافته و گفتار هشتم مخصوص درمان گزیدگی جانوران و مقابله با انواع و اقسام زهرها و سم هاست. گفتار نهم نیز به بیماری های عمومی بدن پرداخته و آخرین گفتار به تب و درمان آن اختصاص دارد و حتی بیماری های جزئی مثل درمان سگسکه در این فصل از قلم نیفتاده است.

با توجه به تحقیقات و آشنایی که با کتب قدیمی پزشکی دارید، کتاب «المنصوری فی الطب» را از نظر ارزش در چه جایگاهی می دانید و آیا کتابی هم

به تازگی کتاب «المنصوری فی الطب» اثر محمد زکریای رازی به همت موزه تاریخ علوم پزشکی و با همکاری دانشگاه علوم پزشکی تهران و مرکز تحقیقات اخلاق و تاریخ پزشکی چاپ شده که حاصل تلاش چهار ساله پژوهشگر کتب تاریخی پزشکی، دکتر محمد ابراهیم ذاکر است. دکتر ذاکر جراح دندانپزشک که پنجاه و دومین سال زندگی خود را پشت سر گذاشته به گفته خودش فرزند خانواده ای مانوس با نسخ خطی است به گونه ای که از کودکی با کتاب های خطی رشد یافته و در مسیر ترجمه آنها فعالیت کرده است. او ترجمه کتاب هایی مانند «المرشد والفضول» (هند بوک کلی درباره بیماری ها، چاپ موزه پزشکی)، «قولنج رازی و ابن سینا» و «زندگی امام فخر رازی» نوشته علی بن سهل طبری را در کارنامه دارد و به تازگی کتاب های «سیصد سال تاریخ دندانپزشکی» و «فلزات در داروهای پزشکی» را آماده انتشار کرده است. دکتر محمد ابراهیم ذاکر در گفت و گو با کتاب هفته از انتشار «المنصوری فی الطب» سخن گفته است.

کتاب «المنصوری فی الطب» از ۱۰ گفتار تشکیل شده است، آیا نسخه اصلی کتاب نوشته رازی نیز شامل این ۱۰ بخش بوده یا طی سال ها تغییراتی در آن صورت گرفته است؟

خیر. اصل این کتاب نیز شامل ۱۰ فصل بوده که عینا به لاتین ترجمه و در دانشگاه های اروپایی تدریس می شده است.

نکات مندرج در کتاب نشان می دهد که رازی هیچ نکته ای حتی مسائل روحی و روان شناختی مربوط به حفظ سلامت و حتی زیبایی را که امروز برای مردم مهم هست را از قلم نیینداخته است.

مؤلف در شش گفتار نخست درباره پزشکی نظری سخن می گوید که در واقع کالبد شکافی، فیزیولوژی، آسیب شناسی و شناسایی آمیزه های، هماهنگ و آمیختگی های برتر و شناخت نشانه های هوش و شخصیت است. این بخش شامل دانش ریخت شناسی است که در گذشته از روی فرم چشم و گوش، فاصله ابرو و ... و براساس ویژگی های فیزیکی به تحلیل اخلاق انسان می پرداختند. گفتار اول به پیش درآمد پزشکی و اندام شناسی می پردازد، گفتار دوم ریخت شناسی است، گفتار سوم نیروی خوراکی ها و مزه ها و شناسایی دارو ها با زیر ساخت کانی - گیاهی و جانوری را مورد بررسی قرار می دهد، گفتار چهارم درباره پاسداشت تندرستی، میزان خواب، چاقی و لاغری، بهداشت دهان و مسائلی از این دست است، گفتار پنجم به مسائلی از جمله ریزش مو، جلوگیری از کچلی، درمان جای زخم، بوی بد دهان و بینی،

روزها و رازهای زکریای رازی

محمد زکریای رازی بزرگ ترین پزشک جهان در خاور زمین و درمانگری ارزشمند در همه روزگاران بشری است. اگر چه اغلب تاریخ نگاران وی را بیشتر یک پزشک بالینی به شمار می آورند تا فیلسوف، ولی وی همان گونه که در پزشکی سرآمد است در دانش کیمیاگری و فلسفه نیز بی همتاست و گواه این مدعا دستاورد الکل و جوهر گوگرد در دانش کیمیاست.

او در سال ۲۵۱ ه. ق برابر با ۸۶۵ م در ری چشم به جهان گشود و ۶۲ سال بعد در همان شهر درگذشت.

جورج سارتن پژوهشگر و بنیان گذار کرسی تاریخ علم و نویسنده کتاب های علم، گوشه ای از تاریخ علم را که همان نیمه دوم سده سوم

گونه ای کوتاه هر آنچه به پزشکی و هنر درمان بیماران وابسته است را بررسی کرده و هیچ موضوع وابسته به این دانش را فراموش نکرده است. جز این که همه را کوتاه بازگو کرده و این جزو آرمان او در نگارش کتاب است.»

نظامی عروضی در «چهار مقاله» می گوید: «این کتاب از نگاه های میانی در رشته پزشکی است که دانشجویان در مرحله میانی آموزش خود می خوانند.»

این کتاب نخستین بار در سال ۱۴۸۱ م با نام liber Almansoris به وسیله جرارد کرمونایی به لاتین ترجمه شد و در سال های ۱۴۸۴ - ۱۵۱۹ م در ونیز ایتالیا و در سال های ۱۵۳۳ - ۱۵۵۱ م در بازل سوئیس و در ۱۶۴۱ و ۱۶۷۴ در اولم آلمان با نام های demansari و Traife و liber medicinis Almansoris و AdAlmansareum libri برگردانده و چاپ شده است.

هجری است «دوران رازی» نام گذاری می کند که اوج تمدن آغازین اسلام دانسته می شده است. رازی در چنین هنگامه ای بالید، شکوفا شد و آوازه اش همه گیتی را فرا گرفت و در روزگار فرمانروایی بوصالح منصور بن اسحاق بن احمد بن اسد برگزیده پسر عموی خود احمد بن اسماعیل احمد دومین پادشاه سامانی در سال های ۲۹۰ - ۲۹۵ دو کتاب ارزشمند خود «طب روحانی» و «طب منصوروی» را به نگارش درآورد و به او پیشکش کرد.

«طب منصوروی»، «منصوری فی الطب»، «کناش منصوروی» یا «کتاب المنصوری علی سبیل الکناش» نام های دیگر این کتاب است که پس از او به دست بزرگان پزشکی دست به دست چرخید تا به روزگار ما رسید. علی بن عباس مجوسی (زرتشتی) اهوازی (۳۸۴ ق) درباره ماهیت کتاب منصوروی می نویسد: «رازی در (منصوری فی الطب) به

در هفته گذشته از نظر انتشار کتابهای چاپ لول، انتشارات دازده با بیست و هشت عنوان کتاب پرکارترین ناشر؛ طبرضا جزایری با بیست و پنج عنوان پرکارترین مولف؛ و مهدی الهی قمشه‌ای با دو عنوان پرکارترین مترجم بوده‌اند.

شاخص‌های آماری کتابهای بزرگسال

شاخص‌ها	مقدار	مشخصات کتابها
ارزاترین کتاب	۱۰۰۰۰ ریال	برجانه رسول الله (ص) حضرت امام حسن مجتبی (ع): اقتباس از مقدمه‌ای در اصول دین، وجد خراسانی، ناشر: مدرسه باقر العلوم (ع)، چاپ ۸، ۵۶ صفحه، ۴۰۰۰ نسخه
گرانترین کتاب	۷۵۰۰۰۰ ریال	کتاب سال گرافیک، ۸۶، ناشر: چاپ ۱، ۲۹۰ صفحه، ۲۰۰۰ نسخه
بیشترین تیراژ چاپ	۷۳ مرتبه	خاکهای نرم کوشک: خاطرات: خانواده و هم‌زمان شهید، محمد خائف، ناشر: ملک اعظم، ۲۸۸ صفحه، ۲۰۰۰ نسخه، ۲۵۰۰۰ ریال
بیشترین شمارگان	۱۰۰۰۰۰ نسخه	کتابهای معنوی، رضا جاهد، ناشر: سلیقه، چاپ ۶، ۳۶۸ صفحه، ۳۰۰۰۰ ریال
کثرترین شمارگان	۱۰۰ نسخه	اطوارالاجتهاد و مناخه: تکامل المناهج الاجتهادیه من التأسيس العرسى الی التمايز العلمی، شکیب‌بن‌بیره طلی، ناشر: شکیب‌بن‌بیره طلی، چاپ ۱، ۴۵۴ صفحه
بیشترین صفحه	۱۳۹۲ صفحه	مطالعات نوین، سیدهاشم رسولی‌محلانی، ناشر: مدرسه الامام علی بن ابی‌طالب (ع)، چاپ ۳، ۱۰۰۰۰ نسخه، ۴۰۰۰۰ ریال
کمترین صفحه	۲ صفحه	راهنمای زبانی - سیاحتی و نقشه جدید شهر مشهد - Tourist map of Mashhad، ناشر: ماهران، چاپ ۲ صفحه، ۸۰۰۰ ریال

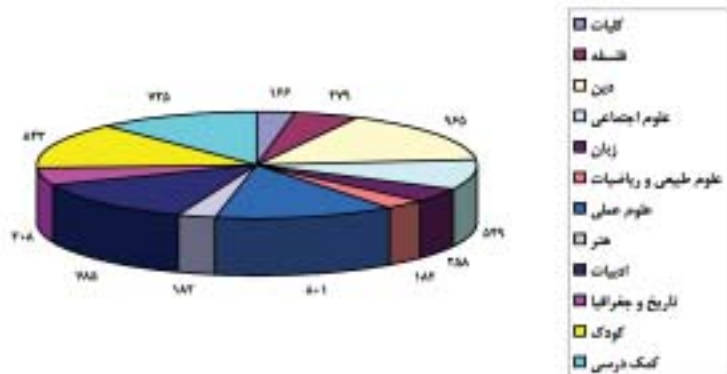
شاخص‌های آماری کتابهای کمک‌درس

شاخص‌ها	مقدار	مشخصات کتابها
ارزاترین کتاب	۹۵۰۰۰ ریال	دوازدهم امتحانات نهایی زبان فارسی ۳: سال سوم آموزش متوسطه: نظری (ارشدتهای ادبیات و علوم انسانی - علوم و معارف اسلامی)، ناشر: گل‌واژه، چاپ ۱، ۲۴ صفحه، ۳۰۰۰ نسخه
گرانترین کتاب	۱۲۰۰۰۰ ریال	کتور کتابخانه ارتش کنترل فرابنده ویژه رشته‌های: مهندسی شیمی، مهندسی پلیمر، خلاصه مطالب درس، نکات ویژه... محمد حسن منصوری، ناشر: آزاده، چاپ ۳، ۸۸۴ صفحه، ۲۰۰۰ نسخه
بیشترین تیراژ چاپ	۸۱ مرتبه	مجموعه سوالات طبقه‌بندی شده کتور عمومی و پایه: سراسری و آزاد ۷۵ - ۱۳۸۷ (یا پاسخ‌های کاملا تشریحی: مطابق با جدیدترین تفسیرات منابع درسی... ناشر: نوین پژوهش، ۳۶۴ صفحه، ۱۵۰۰ نسخه، ۷۵۰۰۰ ریال
بیشترین شمارگان	۴۰۰۰۰ نسخه	کتابچه سوالات طبقه‌بندی شده نوین کتاب کار علوم تجربی گلاب چهارم دبستان، شهریان اسماعیلی، ناشر: مهر دانش، چاپ ۳، ۱۴۸، ۶۸ صفحه، ۱۱۰۰۰ ریال
کمترین شمارگان	۵۰۰ نسخه	فیزیک پیش‌دانشگاهی (۱) رشته‌های علوم ریاضی و تجربی، ایلا کبودری، ناشر: ایلا کبودری، چاپ ۱، ۱۳۸ صفحه، ۲۹۵۰۰ ریال

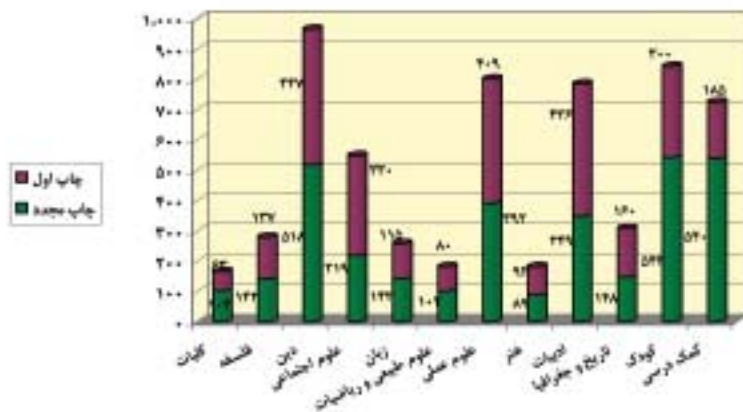
تعداد ناشران در این هفته	تعداد پدیدآورندگان				تعداد کتابهای لغت
	مؤلف*		مترجم		
۴۶۴	زن	۱۹۴	زن	۱۷۶	۶۶
	مرد	۲۷۳	مرد	۳۶۵	

* مؤلف نامی پدیدآورندگان باشد نویسنده، ناشر، گردآورنده، مترجم و... به جز مترجم

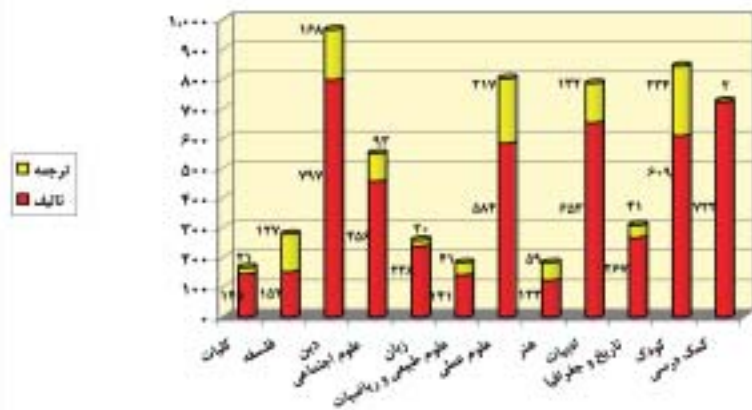
نمودار آماری تعداد کتابهای منتشر شده در اسفند ۱۳۸۷ به تفکیک موضوع (در مجموع ۶۰۲۳ عنوان)

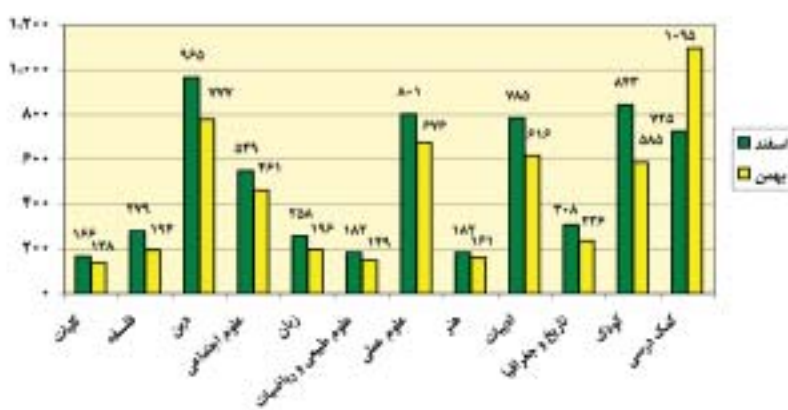
نمودار آماری کتابهای منتشر شده در اسفندماه ۱۳۸۷ به تفکیک چاپ اول و مجدد

نمودار آماری کتابهای منتشر شده در اسفندماه ۱۳۸۷ به تفکیک تألیف و ترجمه

نمودار مقایسه‌ای کتابهای منتشر شده در بهمن و اسفند ۱۳۸۷ به تفکیک موضوع

گزارش آماری هفته

«گزارش آماری هفته» از سوی بخش کتابداری و اطلاع‌رسانی «خانه کتاب» و براساس اطلاعات ثبت شده در بانک اطلاعات این موسسه ارائه می‌شود. از شنبه ۱۳۸۷/۱۲/۲۳ تا چهارشنبه ۱۳۸۷/۱۲/۲۸، عنوان کتاب در بانک اطلاعات خانه کتاب ثبت شده است. بیشترین تعداد کتابها در موضوع دین و سپس کودک و نوجوان بوده است. پس از آن به ترتیب موضوعات علوم عملی، ادبیات، علوم اجتماعی و سایر موضوعات قرار دارند.

گزارش آماری کتابهای منتشره در هفته گذشته (به تفکیک موضوع)

ردیف	موضوع	تعداد کل	تالیف*	ترجمه	چاپ اول	تعداد چاپ مجدد	نهران	شهرستان	شمارگان متوسط	صفحه متوسط
۱	کتاب	۱۹	۱۸	۱	۹	۱۰	۱۲	۷	۳۴۰۰	۳۱۸
۲	فلسفه و روانشناسی	۵۸	۴۱	۱۷	۳۷	۲۱	۳۶	۲۲	۲۳۶۶	۲۰۸
۳	دین	۳۶۴	۲۸۲	۸۲	۱۸۰	۱۸۴	۱۰۴	۳۶۰	۴۵۱۹	۳۶۳
۴	علوم اجتماعی	۱۵۱	۱۳۳	۱۸	۱۰۲	۴۹	۱۲۵	۳۶	۲۷۹۵	۲۲۳
۵	زبان	۹۱	۸۶	۵	۵۲	۳۹	۶۹	۲۲	۳۳۱۳	۱۷۶
۶	علوم طبیعی و ریاضیات	۱۸	۱۳	۵	۱۱	۷	۱۳	۵	۲۷۳۱	۲۵۶
۷	علوم عملی	۱۶۲	۱۲۵	۳۷	۸۱	۸۱	۸۶	۷۶	۲۶۰۸	۲۸۸
۸	هنر	۲۲	۱۸	۴	۱۳	۹	۱۸	۴	۳۰۲۳	۲۴۴
۹	ادبیات	۱۶۰	۱۳۹	۲۱	۱۰۲	۵۷	۱۱۲	۴۸	۲۲۵۰	۲۲۳
۱۰	تاریخ و جغرافیا	۶۰	۵۶	۴	۴۵	۱۵	۳۹	۳۱	۲۷۴۱	۱۹۹
۱۱	آموزشی و کمک درسی**	۱۳۱	۱۲۱	۱۰	۴۵	۷۶	۱۰۶	۱۵	۲۷۰۸	۲۷۸
۱۲	کودک و نوجوان	۱۷۶	۱۵۳	۲۳	۸۷	۸۶	۷۶	۱۰۰	۶۶۶۴	۵۰
	جمع بندی	۱۴۰۲	۱۱۸۵	۲۱۷	۷۶۵	۶۳۷	۷۸۶	۶۱۶	۳۳۹۳	۲۲۷

* تالیف: به نامی از نویسنده می‌باشد که ترجمه باشد. اثری چون نسخه، کتور، گردآوری، تحقیق، نام و نظیر آن.
* مترجم: از موضوع آموزشی و کمک درسی، کتور کتابهایی است که به نحوی با مواد درسی و برنامه‌های آموزشی نام مطابقت تحصیلی ندارند. با نامی و نویسنده می‌باشد و مطابقت آنها دانش‌آموزان از پیش‌بینی‌های ناآرامستان هستند.

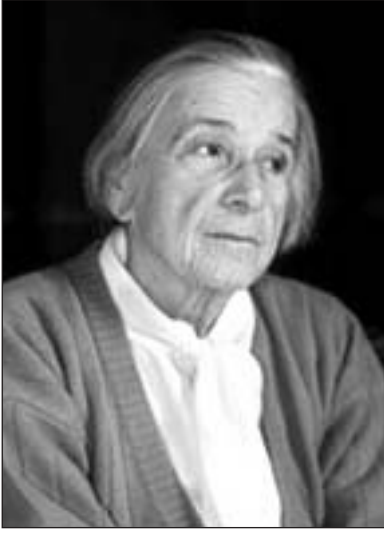
شاخص‌های آماری کتابهای کودک و نوجوان

شاخص‌ها	مقدار	مشخصات کتابها
گرانترین کتاب	۹۵۰۰۰ ریال	قصه‌های کوچک از زندگی چهارده معصوم (ع)، محمود پروخواه، ناشر: موسسه بوستان کتاب، چاپ ۱، ۳۶۴ صفحه، ۱۵۰۰ نسخه
بیشترین تیراژ چاپ	۲۳ مرتبه	حاشی به دست گل می‌شود، احسان سیامجسی، ناشر: قصر کتاب، ۱۲ صفحه، ۵۰۰۰ نسخه، ۲۰۰۰۰ ریال
بیشترین شمارگان	۶۰۰۰۰ نسخه	سور خدایتا: سواد مسابقات قرآن مجید کلاسهای اول و دوم ابتدایی و کودکانها، سیدعباس‌رسول ذاکری، ناشر: میرزای شیرازی، چاپ ۳، ۳۴ صفحه، ۲۵۰۰۰ ریال
کمترین شمارگان	۱۰۰۰ نسخه	شیرها بعد از تازار، مریم پوپ آریزن، هوری عدل‌طباطبایی، ناشر: نخستین، کتابهای پرستو، چاپ ۳، ۶۴ صفحه، ۱۰۰۰۰ ریال
بیشترین صفحه	۳۷۶ صفحه	۴۴ قصه از هانس کریستین آندرسن، هانس کریستیان آندرسن، محمدرضا شمس، ناشر: آفرین، کتابهای بگفته، چاپ ۱، ۱۲، ۵۱۴ صفحه، ۱۱۰۰۰ نسخه، ۶۰۰۰۰ ریال

ناتالی ساروت و زندگی ادبی

یک عمر رنج نوشتن

آور است. در کار نوشتن همیشه رویاروی موانع هستیم و این همان چیزی است که زیبایی نوشتار را موجب می‌شود. هر چه نوشتار مشکلات بیشتری پیش پایم بگذارد، بیشتر مرا به ادامه نوشتن برمی‌انگیزد.»

ساروت در پاسخ به این پرسش که آیا روی نوشته‌هایتان زیاد کار می‌کنید؟ می‌گوید: «بله خیلی زیاد. گاه نوشتن یک کتاب شش تا هفت سال وقتم را می‌گیرد. به کتاب‌هایم و تاریخ انتشارشان نگاه کنید. واکنش‌ها در سال ۱۹۳۹ منتشر شد، تصویر یک ناشر در سال ۱۹۴۹، مارترو در سال ۱۹۵۳ و پلاتاریوم در سال ۱۹۵۹. برای نوشتن یک رمان به طور متوسط شش سال وقت می‌گذارم.»

ساروت در پاسخ این پرسش که چگونه به نوشتن علاقه مند شده است، می‌گوید: «اولین اثر ادبی که مرا تحت تاثیر قرار داد یکی از آثار پروست بود. مطالعه «طرف‌خانه‌سوان» پروست شور نوشتن را در من بیدار کرد. کمی پس از آن اولیس جویس را و بعد از آن خانم دالووی اثر ویرجینیا وولف را خواندم. اینها در تربیت من سهم زیادی داشتند.»

تشکیل جنبشی برای مقابله با ادبیات سنتی بود. او هنگام انتشار عصر بد گمانی همراه با ژروم لندون انتشارات «می‌نویس» را سرپرستی می‌کرد. او سخت مجذوب کتاب من شده بود، به همین دلیل در سال ۱۹۷۵ کتاب «واکنش‌ها» را - که در سال ۱۹۳۹ نزد ناشر جوانی به نام روبر دو نونل منتشر کرده بودم و مورد توجه قرار نگرفته بود - تجدید چاپ کرد. به گفته ساروت با تجدید چاپ کتاب «واکنش‌ها» و «عصر بد گمانی» و انتشار «حسادت» اثر آلن رب گری، به هیاهویی از جانب منتقدان سنتی به راه افتاد. وی در ادامه می‌افزاید: «امیل هانریو به ما حمله کرد اما آلن رب گری به انتشار مقاله‌ای درباره «عصر بد گمانی» در مجله کریستیک به او پاسخ داد و جنبش رمان‌نویسان را شهرت بخشید. اما در حقیقت، آثار همه نویسندگانی که این جنبش را تشکیل می‌دادند بسیار متفاوت و گاه متضاد بود.» ساروت در ادامه گفتگو از چگونگی نوشتن سخن می‌گوید: «درواقع می‌خواستم بگویم رنجی که نوشتن می‌آفریند، همان رنج هستی است. زندگی بدون این رنج معنایی نخواهد داشت. به همین دلیل غرق شدن در نوشتار برایم دشوار است چرا که هر بار احساس خطر می‌کنم. اما این خطر در عین حال برایم ضروری هم هست. بدون این خطر احساس می‌کنم زنده نیستم.» وی می‌افزاید: «نوشتن همیشه کاری لذتبخش و در عین حال رنج

۱۹۹۴ انجام و به تازگی چاپ شده به شرح فعالیت‌های خود در عرصه ادبیات پرداخته است. وی در ابتدای این گفتگو به جنبش «رمان نو» در ادبیات فرانسه می‌پردازد. ساروت در این مورد می‌گوید: «جنبش رمان نو بسیار سودمند اما پراکنده بود. به نظر من، جنبش رمان نو در سال ۱۹۷۵ با کتاب من، عصر بد گمانی، آغاز شد، با این همه در این جریان نویسندگان زیاد دیگری نیز حضور داشتند و هر یک از این نویسندگان نوشتن را در راهی متفاوت پی گرفتند. هیچ وجه مشترکی در میان این نویسندگان وجود نداشت جز این اندیشه که رمان، مانند هر شکل دیگری از هنر، باید پیوسته نو باشد.» وی در پاسخ به این پرسش که اکنون از رمان نو چه باقی مانده است؟ می‌گوید: «من معتقدم که از رمان نو جز نویسندگانش چیزی باقی نمانده است، یعنی افرادی چون کلود سیمون یا آلن رب گری که به خود من که هنوز هم می‌نویسم.» وی در ادامه می‌گوید: «من با میشل بوتور که رمان نو را یک جنبش تاریخی می‌دانست موافقم. رمان نو یک مکتب نیست بلکه، همان‌طور که او می‌گوید، از نویسندگانی تشکیل شده است که با نظر من در «عصر بدگمانی» هم عقیده بودند و می‌خواستند رمان، نو شود؛ نو شدنی از آن دست که در هر شکل دیگری از هنر وجود دارد.» وی می‌افزاید: «در واقع آلن رب گری به اولین کسی بود که در اندیشه

ناتالی ساروت یکی از نویسندگان برجسته موج نو ادبیات فرانسه بود. وی را می‌توان در کنار نویسندگانی همچون آلن رب گری، میشل بوتور، کلو سیمون، فیلیپ سولر و مارگریت دوراس یکی از نویسندگان موثر در قرن بیستم دانست. ساروت در ۱۸ ژوئیه ۱۹۰۰ در خانواده‌ای روشنفکر در ایوانووا، شهری در نزدیکی مسکو به دنیا آمد. پدرش شیمی‌دان و مادرش نویسنده بود. در سال ۱۹۳۹، ناتالی نخستین کتاب خود، «واکنش‌های اولیه» را منتشر می‌کند و به دنبال آن مجموعه‌ای از متن‌های کوتاه و رمان دیگری از او به چاپ می‌رسد؛ سیمای یک غریبه (۱۹۴۸)، مارترو (۱۹۵۳)، آسمان نما (۱۹۵۹)، میوه‌های طلایی (۱۹۶۳)، در میان مرگ و زندگی (۱۹۶۹)، آیا صدای آنها را می‌شنوید؟ (۱۹۷۲)، احمق‌ها می‌گویند (۱۹۷۶) و کاربرد کلام (۱۹۸۰). در کنار این رمان‌ها باید از کتاب «عصر بدگمانی» (۱۹۵۶) نیز نام برد که مجموعه مقالاتی درباره رمان است که به تدریج از سال ۱۹۴۷ انتشار آنها آغاز شده و در واقع در میان پژوهش‌های نظری درباره رمان نو در زمره‌ارزنده‌ترین و برجسته‌ترین آنها به شمار می‌رود و به ویژه روشنگر تلاش شخصی این بانوی رمان‌نویس در این زمینه است. سکوت (۱۹۶۴)، دروغ (۱۹۶۶)، زیباست (۱۹۷۵)، به خاطر یک آری، یک‌کنه (۱۹۸۲) از دیگر آثار ساروت به شمار می‌آیند. او در گفتگوی زیر که در سال

گشت و گذار در جغرافیای چاپ

ادامه از صفحه ۹

در این بازدید مدرسان هنرستان درخصوص شیوه تدریس توضیحاتی ارائه کردند و سپس گروه اعزامی با حضور در کلاس‌های درس از نزدیک با شیوه آموزش در این مدرسه آشنا شدند و نهایتاً این بخش با جلسه صمیمی پرسش و پاسخ بین گروه بازدیدکننده و دانش‌آموزان یکی از کلاس‌ها خاتمه یافت.

در ادامه بازدید و پس از صرف ناهار در هتل، مجدداً جلسه جمع‌بندی ساعت ۱۴ در محل هنرستان تشکیل شد که طی این جلسه مقرر شد تفاهم‌نامه همکاری بین هنرستان کوسه‌هاون و دفتر امور چاپ تنظیم و طی آن تعهدات هر یک درج و شرایط عملی شدن آن فراهم شود.

چهارشنبه ۲۵/۲۰۰۹/Feb

برنامه بازدید از دو چاپخانه بزرگ در شهر برمر در نزدیکی کوسه‌هاون جزو برنامه‌های روز چهارشنبه بود. ابتدا هیئت اعزامی به همراه استادان هنرستان کوسه‌هاون از چاپخانه متعلق به آقای مولر بازدید کردند که با همکاری صمیمانه ایشان نیز همراه بود. چاپخانه مولر بیست و پنج سال سابقه فعالیت دارد که با هشتاد نفر پرسنل در بخش‌های اداری و کارگری اقلام تجاری و تبلیغاتی تولید می‌کند.

عمده ماشین‌آلات چاپخانه به صورت ورقی و از شرکت هایدلبرگ خریداری شده‌اند. این چاپخانه در سه بخش پیش از چاپ، چاپ و پس از چاپ فعالیت دارد که مجموعه بخش‌ها از طریق نرم‌افزار تحت شبکه PRINET قرار دارند. از ویژگی‌های چاپخانه مولر نظم حاکم بر آن است که تمامی افراد وظایف خویش را به خوبی انجام می‌دهند و همه سفارش‌ها در موعد مقرر آماده تحویل به سفارش‌دهنده است.

آموزش یکی از ارکان این چاپخانه به حساب می‌آید و هم‌اکنون هفت نفر از کارگران چاپخانه تحت آموزش هستند.

این چاپخانه که در فضایی بالغ بر ۳۳ هزار متر مربع در داخل شهر بنا شده است با مجموعه کارگران اداری ۱۵ نفر، آماده‌سازی ۱۲ نفر، چاپ ۱۵ نفر و بعد از چاپ ۳۸ نفر و سرمایه‌گذاری هشت میلیون

یورو (سه میلیون یورو زمین و تاسیسات و پنج میلیون یورو تجهیزات و ماشین‌آلات) مشغول به فعالیت است.

آقای مولر از وضعیت چاپخانه و آینده کاری‌اش راضی است و می‌گوید: «من عاشق این حرفه‌ام. شاید اگر این سرمایه‌گذاری را در حرفه یا تجارت دیگری به کار می‌گرفتم سود بیشتری عاید من می‌شد، اما من آلوده چاپ هستم و بسیار خوشحال از این بابت.»

او در خصوص تعرفه کارهای چاپی نیز اظهار می‌دارد: «اینجا تعرفه الزامی به پذیرش تعرفه یکسان وجود ندارد و این مشتری است که انتخاب می‌کند کارش را به کدام چاپخانه و با چه قیمت بسپارد.»

وی در پاسخ به سوالی مربوط به آموزش می‌گوید: «وقتی کارگر مبتدی در چاپخانه مشغول به کار می‌شود، ابتدا یک سری اصول اولیه چاپ به او آموزش داده می‌شود و سپس به هنرستان معرفی می‌شود تا پس از طی دوره سه هفته‌ای مسائل مربوط به چاپ را فرا بگیرد. ضمن اینکه در برخی موارد کارگر از سوی هنرستان معرفی می‌شود. پس از این بازدید ناهار به دعوت استادان هنرستان در یکی از رستوران‌های شهر برمر صرف شد و پس از آن عازم چاپخانه دیگری در این شهر به نام (مرکز چاپ دریای شمال) شدیم.

این چاپخانه در فضایی بالغ بر ۱۵ هزار متر بنا شده که ۸ هزار متر مربع زیربنای آن است. ساخت بنای این مرکز یک سال به طول انجامیده و دستگاه چاپ رول خشک KBA وظیفه انتشار روزنامه‌ها و مجلات محلی برمر را با حجم مصرف ماهانه یکصد تن کاغذ انجام می‌دهد. برای تاسیس این چاپخانه ۳۴ میلیون یورو سرمایه‌گذاری شده است که ۵۲ نفر پرسنل کارگر و اداری در آن مشغول به کار هستند و هم‌اکنون دو نفر از هنرجویان هنرستان کوسه‌هاون نیز در این چاپخانه فعالیت دارند.

پس از خاتمه بازدید، گروه اعزامی به شهر فرانکفورت بازگشت و در Intercity Hotel مستقر شد.

پنجشنبه ۲۶/۲۰۰۹/Feb

بازدید از کارخانه درنت گوبل و چاپخانه بزرگ چاپ روی کارتن از برنامه‌های روز سوم سفر بود.

صبح روز پنجشنبه با حضور در کارخانه درنت گوبل و مذاکره با آقای هارتموت هان مدیر فروش خاورمیانه این شرکت بازدید از کارخانه و روند تولید دستگاه‌های چاپ اسکناس و اوراق بهادار

انجام شد.

پس از آن در بعدازظهر همان روز از چاپخانه دیگری در فاصله ۱۷۰ کیلومتری فرانکفورت بازدید شد که این چاپخانه نیز در فضای ۸۰ هزار متری و با سرمایه‌گذاری ۴۰۰ میلیون یورویی یکصد نفر را مشغول به کار کرده و در زمینه تولید، چاپ و بسته‌بندی انواع کارتن فعالیت دارد.

جمعه ۲۷/۲۰۰۹/Feb

یکی از مهم‌ترین مذاکرات گروه اعزامی مذاکره با ماکس هیرینگ مدیر VDMA یا اتحادیه سازندگان ماشین‌آلات آلمان بود که هم‌زمان مدیریت موسسه پرینت پروموشن رانیز به عهده دارد. VDMA سندیکای تولیدکنندگان ماشین‌آلات اعم از چاپ، کاغذ، مواد اولیه و سایر صنایع آلمان را تشکیل می‌دهد که سه هزار نفر عضو دارد.

حدود چهل رسته مربوطه به چاپ عضو این سندیکا هستند که همگی به صورت اختیاری به عضویت این اتحادیه درآمده‌اند. در عین حال نزدیک به ۱۲۰ شرکت سازنده ماشین‌آلات مربوط به چاپ در این مجموعه هستند و گردش مالی اعضا، سالانه هشت میلیارد یورو برآورد می‌شود که از این مبلغ ۸۰ درصد مربوط به صادرات و ۴۵ درصد از کل تولیدات نیز مربوط به تولید ماشین‌آلات است. شایان ذکر است نزدیک به ۵۰ هزار نفر نیز در بخش تولید ماشین‌آلات صنعت چاپ آلمان مشغول به کار هستند.

موسسه پرینت پروموشن مجموعه‌ای آموزشی است که پنجاه درصد سهام آن مربوط به سندیکا و ۵۰ درصد دیگر متعلق به شرکت‌های دیگر است که به صورت مسئولیت محدود فعالیت می‌کند. این موسسه علاوه بر ارائه خدمات آموزشی وظیفه بازاریابی برای اعضا را نیز ایفا می‌کند.

از فعالیت‌های این مجموعه برگزاری دوره‌های کوتاه‌مدت، اعزام استاد، تربیت معلم، برگزاری همایش‌های تخصصی و برگزاری دوره‌های مجازی است که با توضیحات اعضای گروه، آمادگی همکاری متقابل فراهم شد و توافقات لازم برای همکاری مشترک به عمل آمد. در پایان مقرر شد پیش‌نویس تفاهم‌نامه تنظیم و پس از بررسی به امضا طرفین رسیده و مفاد آن به انجام برسد. گروه اعزامی در پایان سفر پنج‌روزه در تاریخ ۲۸/فوریه/۲۰۰۹ فرانکفورت را به مقصد تهران ترک کرد.

نتایج پژوهشی در دانشگاه تورنتو فاش کرد

سایه آلزایمر بر قصه های آگاتا کریستی

حمایت یک نویسنده فلسطینی از نقش جمهوری اسلامی ایران در حمایت از مردم بی پناه فلسطین، انتشار اثری از استفن کینگ، انتشار نامه ای جنجال برانگیز درباره رمان «قلعه حیوانات» نوشته اورول، تحقیقات کارشناسان کانادایی درباره احتمال ابتلای آگاتا کریستی به آلزایمر و ساخته شدن فیلمی بر اساس رمانی از آلبر کامو از جمله مهم ترین اخبار حوزه کتاب در سومین هفته آغاز سال ۸۸ به شمار می آیند.

علی بدوان نویسنده فلسطینی، جمهوری اسلامی ایران را دارای نقش اساسی در زمینه حمایت از مبارزه ملی فلسطینی دانست. وی با اشاره به ادامه مقاومت مردم فلسطین از گذشته تا به امروز گفت: «جمهوری اسلامی ایران، سوریه، مقاومت لبنان و جهان اسلام سهم بسزایی در حمایت از این مقاومت داشته اند.»

این نویسنده روابط جمهوری اسلامی ایران و مردم فلسطین را بسیار عالی توصیف کرد و گفت: «مردم فلسطین نیازمند جبهه بزرگی از هم پیمانان و حامیان سخاوتمند مانند ایران هستند.»

این نویسنده با بیان اینکه مردم فلسطین بر تعهد خود به حقوق ملی و سرزمین تاریخی به ویژه مناطق اشغالی سال ۱۹۴۸ تا یکدورزیده اند، گفت: «ماهواره اعلام کرده ایم که طرح دشمن صهیونیستی به منظور یهودی سازی فلسطین، اخراج شهروندان فلسطینی و موارد مشابه هرگز باعث صرف نظر کردن مردم فلسطین از حق تاریخی در این وطن نمی شود.» وی افزود: «بیش از ۶۰ درصد از مردم فلسطین آواره اند و حقیقت آنست که به وطن بازگردند. فلسطینیان با گرآمدن روز زمین به دنیا می گویند که این حق با گذشت زمان لغو نمی شود.» این نویسنده فلسطینی در ادامه وحدت ملی فلسطینیان به منظور آزادی وطن، مردم و بازگشت فلسطینیان به این سرزمین را خواستار شد.

رمان تازه استفن کینگ

در دیگر سوی جهان، استفن کینگ پس از ۲۵ سال تلاش، رزم نامه «زیر گنبد» را به زودی روانه بازار کتاب می کند. کینگ که ایده این رمان را در سال های جوانی در سر می پروراند پس از سال ها بررسی نوشتن این ایده را در سال ۱۹۸۰ آغاز کرده و پس از ۲۵ سال آن را به سرانجام رسانده است. به اعتقاد ناشر این رمان حماسی، «زیر گنبد» که بالغ بر هزار صفحه است در سال جاری قطعاً به عنوان یکی از بهترین و پر فروش ترین رمان های کلاسیک در میان آثار ارزشمند و برتر سال ۲۰۰۹ انتخاب خواهد شد.

به گفته کینگ اتمام این رمان که بیش از ربع قرن طول کشیده با زحمت زیادی همراه بوده است. وی گفته است: «اولین بار ایده این رمان در سال های جوانی به ذهن رسید اما اجرای پروژه به این بزرگی برایم دشوار بود و زمان زیادی باید برای آن صرف می شد. بنابراین مجبور بودم تا آن را در مدت زمان زیاد و با حوصله به پایان برسانم.» به گزارش گاردین کینگ که تا امروز بالغ بر ۵۰ عنوان کتاب را در کارنامه ادبی خود دارد، معتقد است: «موضوعات و مباحثی که در رمان جدیدش مطرح شده بیشتر از دیگر آثارش برای خوانندگان رمز آلود و تمثیلی است.» کینگ در این رمان که بالغ بر صد شخصیت داستانی دارد، روزگار مردمی را به تصویر می کشد که علیه سیاستمداری شرور قیام می کنند.

ران آلزایمر آگاتا کریستی

در کنار انتشار کتابی از استفن کینگ، خبر دیگری منتشر شد که کارشناسان ادبی را به شدت متعجب کرد. خبر از این قرار بود که دانشجویان و استادان دانشگاه تورنتو در تحقیقی به این نتیجه رسیدند که

آگاتا کریستی نویسنده شهیر و خالق رمان های پلیسی کار آگاهی از بیماری آلزایمر رنج می برده است. محققان دانشگاه تورنتو با مطالعه بیش از ۸۰ اثر آگاتا کریستی، مشخص ترین سند جهت اثبات این مدعا رمان «فیل ها توانایی به یاد آوردن دارند» است که او آن را در سن ۸۱ سالگی نوشته است. در این رمان عبارات تکراری و نامفهوم بسیاری به چشم می خورد. طبق این پژوهش این نویسنده در پایان عمر قدرت استفاده از کلمات را ۱۵ تا ۳۰ درصد از دست داده بود. در مقایسه ای که بین این رمان و رمان «مقصود نامعلوم» که ۲۰ سال قبل نوشته شده، صورت پذیرفته؛ مشخص شده که عبارات نامفهوم در این رمان ۱۸ درصد کمتر از رمانی است که او در ۸۱ سالگی نوشته است. هرچه این نویسنده به پایان عمرش نزدیک تر می شده از الفاظ و عبارات نامفهومی چون «چیزی»، «هر چیزی» (something, thing, anything) در آثارش بیشتر استفاده کرده است. یکی از محققانی که درباره این مسئله تحقیق کرده می گوید که شواهد و قرائن کافی موجود است که این مسائل و اختلالات زبانی را به عنوان نشانه های بیماری حافظه به خصوص آلزایمر در نظر گرفت.

داستان آدم اول بر پرده نقره ای

خبری دیگر از نویسندگان کلاسیک از این قرار است که فیلمی بر اساس رمان «آدم اول» ساخته خواهد شد. کلید فیلمبرداری این فیلم اواسط همین ماه زده می شود و کشور فرانسه و شمال آفریقا لوکیشن های اصلی آن هستند. «آدم اول» به صورت محصول مشترک ایتالیا و فرانسه ساخته می شود و ژاک کامبلین بازیگر سرشناس فرانسوی را در نقش اصلی دارد و کلودیا کاردیناله و دنیس پودالیس هم دیگر نقش های مهم فیلم را بازی می کنند. این اولین فیلم سینمایی است که آمیلیو به زبان فرانسوی کارگردانی می کند و قصه آن بر اساس

مخالفت با سرویس کتاب گوگل

موتور جست و جوی اینترنتی گوگل که قصد دارد با اسکن کردن و قرار دادن محتوای میلیون ها کتاب و مجله روی اینترنت از رقبای خود جلو بیفتد با انتقادهای و مخالفت های گسترده ای مواجه شده است. منتقدان گوگل می گویند این شرکت از حق انحصاری برای ارائه این خدمات برخوردار نیست و باید از انحصارطلبی در این زمینه دست بردارد.

برخی گروه های مدافع حقوق مدنی و فعالان دانشگاهی، گوگل را تهدید به طرح شکایت در این زمینه به علت بی توجهی به قانون حق مولف کرده و معتقدند این موتور جست و جوی اینترنتی در این زمینه کوتاهی هایی داشته است. گوگل در مقابل می گوید خدمات آنلاین این شرکت دسترسی به منابع و اطلاعات ارزشمند موجود در کتب را تسهیل کرده و استفاده عموم مردم از آنها را ساده تر می کند. این شرکت بی توجهی به حق مولف را نیز رد کرده است.

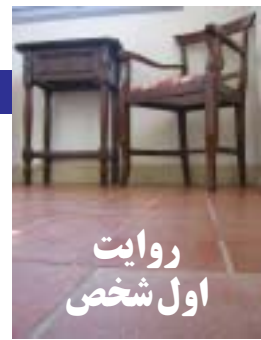
اعلام نامزدهای جایزه دوبلین

در حالی اسامی نامزدهای دریافت دیپلم افتخار و جایزه ادبی صد هزار یورویی دوبلین اعلام شده است که در میان آن ها نامی از نویسندگان کهنه کار به چشم نمی خورد. در فهرست نامزدهای امسال این جایزه، نام چهره های سرشناسی مثل فیلیپ راث و جی ام کوئتری دیده نمی شود. غیبت این نام های دنیای ادبیات در فهرست نامزدها، تعجب و شگفتی منتقدان و تحلیلگران ادبی را برانگیخته است. از آن جا که جایزه ادبی دوبلین، یکی از برجسته ترین و معتبرترین رویداد بین المللی و انگلیسی زبان دنیای ادبیات است، حضور نداشتن این نام های مطرح به شدت سوال برانگیز شده است. داوران این مراسم ادبی که نام هایی مثل ریچل بیلینگتن و تیموتی تیلور نویسنده هم در بین آنها دیده می شود، از بین ۱۴۷ کتاب، هشت کتاب و نویسنده آنها را نامزد دریافت جایزه کرده اند. این کتاب ها از بین کشورهای مختلف جهان انتخاب شده اند و ملاک اصلی برای قضاوت آنها، انگلیسی زبان بودن آنها بوده است. داوران جایزه حتی کتاب های جدید مایکل اونداجه و یان مک ایوان را که بارها و بارها نامزد دریافت جایزه مختلف و معتبر بین المللی شده اند، هم به فهرست نهایی نامزدها راه ندادند. آنها می گویند هنگام داوری کتاب ها سعی داشته اند به نگاه تازه و غیر متعارف نویسندگان آنها نسبت به مسائل و مشکلات عمومی پیرامون خود، توجه خاصی نشان دهند. همین نکته باعث شده تا در فهرست نامزدها نام نویسندگان تازه واردی مثل جوئوت دیزا، مایکل تامس و تراویس هلند به چشم بخورد. نکته جالب این است که آثار این نویسندگان طی ماه های گذشته نامزد دریافت جایزه زیادی از مراسم اهدای جایزه مختلف داخلی و بین المللی ادبی بوده است.

حراج یک کتاب

از کتابخانه شخصی هیتلر

یکی از کتاب های کتابخانه شخصی آدولف هیتلر رهبر آلمان در دوران نازی ها در یک مزایده عمومی به بهایی گران به فروش رفت. کتاب مذکور در سال ۱۷۱۲ چاپ شده و یکی از کتاب های کتابخانه شخصی هیتلر بوده است که در محلی امن و پنهان در منطقه دیر بیرهوف ایالت باواریا واقع است. کتاب اخیر را یک سرباز فرانسوی پس از پایان جنگ جهانی دوم به عنوان یادگاری به کشورش آورده بود که اخیراً به فروش گذاشته شد. این کتاب که ۳۰۰ سال قدمت دارد به بهای دو هزار و ۴۳۰ دلار فروخته شد.

روایت اول شخص

زنده بیدار

غلامرضا امامی؛ مولف و مترجم

«ماهی سیاه» عنوان کتابی است مشتمل بر ۱۴ قصه از لئولونی نویسنده و نقاش بزرگ ادبیات کودکان که طی ماه‌های نه چندان دور از سوی کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان به بازار عرضه می‌شود. لئونی از متعهدترین نویسندگان و تصویرگران کودک است که در این کتاب حدود ۱۴ قصه از او - که عمدتاً با مضامین انسانی چون امید، شادی و زیبایی‌های مشترک بشری در دنیای کودکان ارتباط دارد - ارائه شده است.

در عین حال کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان در آینده نزدیک در تدارک است تا کتابی دیگر از مرا با عنوان «زنده بیدار» روانه بازار کند. این کتاب برداشت تازه‌ای از قصه ابن طفیل، فیلسوف پرآوازه جهان است که در قرون متوالی مورد توجه اندیشمندانی چون ابن سینا و سهروردی قرار گرفته است. در این داستان شخصیت اصلی در جزیره‌ای متروک گام به گام با جهان و خدا آشنایی پیدا کرده و به مراتب عرفانی می‌رسد که به دلیل روایت تازه برای نوجوانان، فکرمی‌کنم جذابیت زیادی نزد مخاطبان داشته باشد.

همچنین در نظر دارم خاطرات شخصی و یادهایی که از چهره‌های بزرگ و تاثیرگذار معاصر چون آیت‌الله طالقانی، جلال آل‌احمد و دکتر شریعتی داشته‌ام را در مجموعه‌ای سه جلدی با عنوان «طالقانی آن پیر پاک‌ها»، «جلال آل قلم» و «شریعتی، شاهد زمانه» به بازار عرضه کنم که هر جلد مشتمل بر یادها، تصاویر و گزیده‌ای از خاطراتی است که با این شخصیت‌ها داشته‌ام.

«قصه‌ها» عنوان کتابی دیگر در حوزه ترجمه از غسان کفانی نویسنده فلسطینی است که در ماه‌های آینده از سوی نشر کارنامه روی پیشخوان کتابفروشی‌ها قرار می‌گیرد. در کتاب حدود چهل قصه کوتاه از این نویسنده مشهور که نمونه یک ادبیات متعهد و پرشور و شوق است را برگزیده‌ام.

در عین حال کتاب دیگری که فکرمی‌کنم نگارش آن تا ماه‌های آینده به اتمام می‌رسد، عنوان «سیمرغ و سی مرغ» را روی جلد خواهد داشت. این کتاب داستانی ویژه گروه سنی نوجوانان است

که مرغان سیمرغ عطار را که هر یک رمزی هستند و از آن به عنوان خوی‌های انسانی یاد می‌شود با روایتی تازه از حیوانات و طبیعت موجود در داستان عطار برای نوجوانان بازگو می‌کند در یک جمله پیام این داستان رسیدن از کثرت به وحدت در ادبیات است.

واژه‌شناسی قرآنی

دکتر اعظم پرچم؛ قرآن پژوه

این روزها در حال نگارش کتابی هستم که عنوان «نقد و بررسی ترجمه‌های فارسی قرآن از زاویه علم و جوه» را بر پیشانی خواهد داشت و فکرمی‌کنم در آینده‌ای نه چندان دور از سوی انتشارات کنکاش روی پیشخوان کتابفروشی‌ها قرار گیرد. کتاب حاضر که حجمی بالغ بر ۳۰۰ صفحه را دربرمی‌گیرد طریقی پژوهشی در علم و جوه قرآن است که مباحثی چون تراز و اشتراک لفظی قرآن، اساس کار اشتراک معنوی در قرآن، علم و جوه، نقد علم نظایر و ترجمه فارسی واژه‌های به کار گرفته شده در علم و جوه را

مورد بررسی قرار می‌دهد. در اهمیت این کتاب باید بگویم که تاکنون کتابی برای شیعیان در این زمینه نگاشته نشده بود. علاوه بر موضوعات ذکر شده، معناشناسی قرآنی و سیر ترجمه قرآن از دیگر مباحث اصلی کتاب به شمار می‌رود که با توجه به گرایش تحصیلی‌ام در شاخه واژه‌شناسی قرآنی به تدوین این کتاب پرداخته‌ام و فکرمی‌کنم منبع خوبی برای دانشجویان مقطع کارشناسی در واحد واژه‌شناسی قرآنی محسوب شود.

دایرة المعارف سینمایی دفاع مقدس

مسعود فراستی؛ منتقد سینما

بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس در ماه‌های نه چندان دور قصد دارد کتابی از مرا که عنوان «دایرة المعارف سینمای جنگ ایران» را بر پیشانی دارد روانه بازار کند که به احتمال قوی همزمان با سوم خردادماه، روز آزادسازی خرمشهر رونمایی می‌شود. همان‌گونه که از عنوان کتاب برمی‌آید، این کتاب به عنوان مرجعی در حوزه سینمای دفاع مقدس است که مباحث فیلم‌شناسی و شرح مختصری از تمامی فیلم‌های جنگی تولیدشده در ایران از ابتدا تا سال ۸۷ را دربر خواهد گرفت و علاوه بر این نقدی نیز بر اغلب این فیلم‌ها نوشته شده است.

«هیچکاک همیشه استاد» عنوان کتاب دیگری است که سال‌ها پیش از سوی انتشارات برگ به بازار عرضه شد و اکنون در حال بازنگری مجدد این کتاب هستم و سعی دارم حجمی بیش از ۲۵۰ صفحه از مطالب نظری بسیار جدی مشتمل بر دیدگاه‌ها، نقدها و مقالات را درخصوص آلفرد هیچکاک به آن بیفزایم.

بهداشت روان در محیط کار

دکتر لادن فتی؛ روان‌پزشک

«فنون شناخت درمانی» عنوان کتابی است که طی ماه‌های نزدیک از سوی انتشارات دانژه به بازار عرضه می‌شود. این کتاب که درمان‌های شناختی رفتاری را مورد بررسی قرار می‌دهد به درمان‌هایی می‌پردازد که از حیث اثر بخشی و به لحاظ دارویی شناخته شده هستند و به نوعی تکنیک‌مدار، کوتاه‌مدت و مقرون به صرفه به حساب می‌آیند که طی سال‌های اخیر نیز استقبال زیادی از چنین روش‌هایی برای درمان اختلالات رفتاری صورت گرفته است. این کتاب مشتمل بر ۱۲ فصل است که هشت فصل نخست آن به تشریح تکنیک به تکنیک، ارائه یک نمونه از کاربرد تکنیک و تمرینی آموزشی برای هر روش و تکنیک درمانی می‌پردازد. فصل نهم خطاهای شناختی و روش مبارزه با آنها و فصل دهم و یازدهم دو نمونه درمانی را همراه با دیالوگ جلسات درمانی ارائه می‌دهد و در نهایت در فصل دوازدهم این کتاب که حجمی بیش از ۶۰۰ صفحه را دربر خواهد گرفت نتایج حاصل شده به همراه لوح فشرده از کارکردهای هر روش برای درمانگران ارائه می‌شود.

کتاب دیگر که عنوان «درمان شناختی رفتاری مشکلات پزشکی» نام گرفته است نیز در آینده‌ای نه چندان دور از سوی انتشارات ارجمند روانه بازار خواهد شد. در کتاب حاضر که حجمی بالغ بر ۳۰۰ صفحه را دربر می‌گیرد، این عقیده مطرح شده است که تمام مشکلات پزشکی یک جنبه روان‌شناختی هم دارد و در کنار درمان پزشکی نیاز است تا جنبه‌های غیر جسمانی نیز شناخته شود. عوامل روان‌شناختی اختلالاتی مانند دیابت، بیماری‌های قلبی، بیماری‌های پوستی، تنفسی و ... در این کتاب به طور مجزا مورد بررسی قرار می‌گیرد و علاوه بر ابزار درمانی، فنون و ابزارهای مرتبط غیر جسمانی نیز برای هر اختلال در هر فصل معرفی و تشریح خواهد شد.

«مدیریت کارگاهی استرس» عنوان کتابی دیگر است که به منظور ارتقای بهداشت روان در محیط کار و به سفارش وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تدوین شده است و تا ماه‌های آینده روی پیشخوان کتابفروشی‌ها قرار خواهد گرفت. در این کتاب مسائل و دستورالعمل‌های آموزشی مدیریت فشار محل کار برای کارکنان معرفی و تشریح می‌شود و مطالعه آن برای تمام افرادی که در محیط‌های کاری گوناگون دچار فشارهای روانی می‌شوند، می‌تواند مفید باشد.

۲۵ سال شعر

علی اصغر صائم کاشانی؛ شاعر

«بر زلف کرشمه» عنوان کتابی است که حدود ۱۱۰ قطعه از رباعیات تمثیلی و آیینی مرا دربرمی‌گیرد و به خط نستعلیق به قلم استاد حسن آهنگران روانه بازار خواهد شد.

کتاب دیگری که قرار است در ماه‌های نه چندان دور از سوی انتشارات شانی به بازار عرضه شود عنوان «دست در آغوش سکوت» را بر پیشانی خواهد داشت. این کتاب که حجمی حدود ۲۵۰ صفحه را دربر خواهد گرفت مشتمل بر ۲۰۰ قطعه از اشعار سپید و نیمایی ام از دهه ۴۰ تا سال ۶۵ است که عمدتاً به مضامین اجتماعی، آیینی، عرفانی و عاشقانه خواهند پرداخت البته اغلب این اشعار پیش از این به چاپ نرسیده بود و قرار است برای نخستین بار منتشر شوند. در عین حال انتشارات مرسل کاشان نیز در تدارک است تا در ماه‌های آینده دو کتاب شعر از مرا به بازار عرضه کند.

مسعود فراستی

غلامرضا امامی

کتاب نخست که عنوان «دریای ارغوان عیش» را روی جلد خواهد داشت مشتمل بر اشعاری در قالب غزل و مثنوی به همراه یک رباعی است که تمام اشعار مضمون آیینی و عاشورایی دارند و در وصف امام حسین (ع) و یارانش سروده شده‌اند.

«شاعر گل‌های سرخ» عنوان کتاب دیگر است که حدود ۳۰۰ قطعه از غزل‌های مرا در قالب اشعار بهاریه عاشقانه دربرمی‌گیرد و در بخش آخر کتاب هم چندین قطعه شعر آیینی سروده شده است. همچنین در نظر دارم مجموعه‌ای از مقالاتم با عنوان «مجموعه مقالات ادبی صائم کاشانی» که به حوزه‌هایی چون شعر، ادبیات و چندین خاطره ادبی با شاعران معاصر چون شهریار، مهرداد اوستا، دکتر سادات ناصری و ... می‌پردازد را در ماه‌های آینده به بازار عرضه کنم. کتاب حاضر نیز به احتمال قوی از سوی انتشارات مرسل منتشر خواهد شد.

خاورمیانه و تروریسم جدید

دکتر کیهان برزگر، پژوهشگر روابط بین‌الملل

«ایران و نظام سیاسی امنیتی خلیج فارس» عنوان کتابی است که نگارش آن رو به پایان است و تا چند ماه آینده از سوی مرکز تحقیقات استراتژیک به بازار عرضه می‌شود. استدلال اصلی کتاب این است که نظام سنتی دیگر قابلیت و کارایی لازم را به عنوان یک نظام سیاسی امنیتی قابل اجرا در خود ندارد و این نظام سنتی نشان داده در عمل شکست خورده و خود منبع جنگ، تنش و بی‌ثباتی در منطقه بوده است و بر همین اساس وقوع جنگ ایران و عراق محصول بر هم خوردن توازن سیاسی امنیتی منطقه‌ای است که علت وقوع آن نقش یک بازیگر خارجی یعنی آمریکا است. بنابراین به عقیده نگارنده منطقه خلیج فارس نیازمند بازتعریف یک نظام سیاسی امنیتی جدید مبتنی بر توازن منافع است که در این کتاب مورد بررسی قرار می‌گیرد. کتاب حاضر از سه بخش اصلی تشکیل شده که در هر بخش چهار پیشگفتار ارائه شده است. بخش اول به موضوع اهمیت خلیج فارس در نظام دگرگون‌شونده سیاسی امنیتی منطقه‌ای و جهانی می‌پردازد. در بخش دوم چارچوب مفهومی و عملیاتی، سطوح تحلیل و شناخت نظری مسائل خلیج فارس مورد بررسی قرار می‌گیرد و در بخش سوم نیز به موضوع ایران و نظام سیاسی امنیتی خلیج فارس و تمرکز بر جایگاه منطقه در سیاست امنیتی ایران پرداخته خواهد شد.

در عین حال نگارش کتاب دیگری را آغاز کرده‌ام که عنوان «خاورمیانه و تروریسم جدید» را بر پیشانی خواهد داشت و فکر می‌کنم تا آینده‌ای نه چندان دور روانه بازار شود. این کتاب سعی دارد بایک نگاه منطقه‌ای به مسائل مربوط به ریشه‌های شکل‌گیری مداوم و گسترش تروریسم جدید یا القاعده‌ای بپردازد. درونمایه اصلی کتاب این است که سیاست‌های قدرت‌های مداخله‌گر خارجی نوع خاصی از ساخت قدرت و سیاست در منطقه خاورمیانه را به وجود آورده که زمینه‌های شکل‌گیری تروریسم القاعده‌ای، ظهور حرکت‌های افراطی و درگیری‌های قومی و نژادی را فراهم کرده است. از نظر نویسنده مداوم فعالیت‌های خشونت‌گرای القاعده و حرکت‌های افراطی نتیجه به کارگیری ابزارهای غیرمتناسب چون کاربرد عملیات نظامی و برای جلوگیری از تداوم این نوع تروریسم، کشورها باید به دنبال ارائه و عملیاتی کردن یک راه‌حل سیاسی باشند که در درجه اول نیازمند گسترش همکاری‌های منطقه‌ای و بین‌المللی است.

کیهان برزگر

علی اصغر صائم کاشانی